

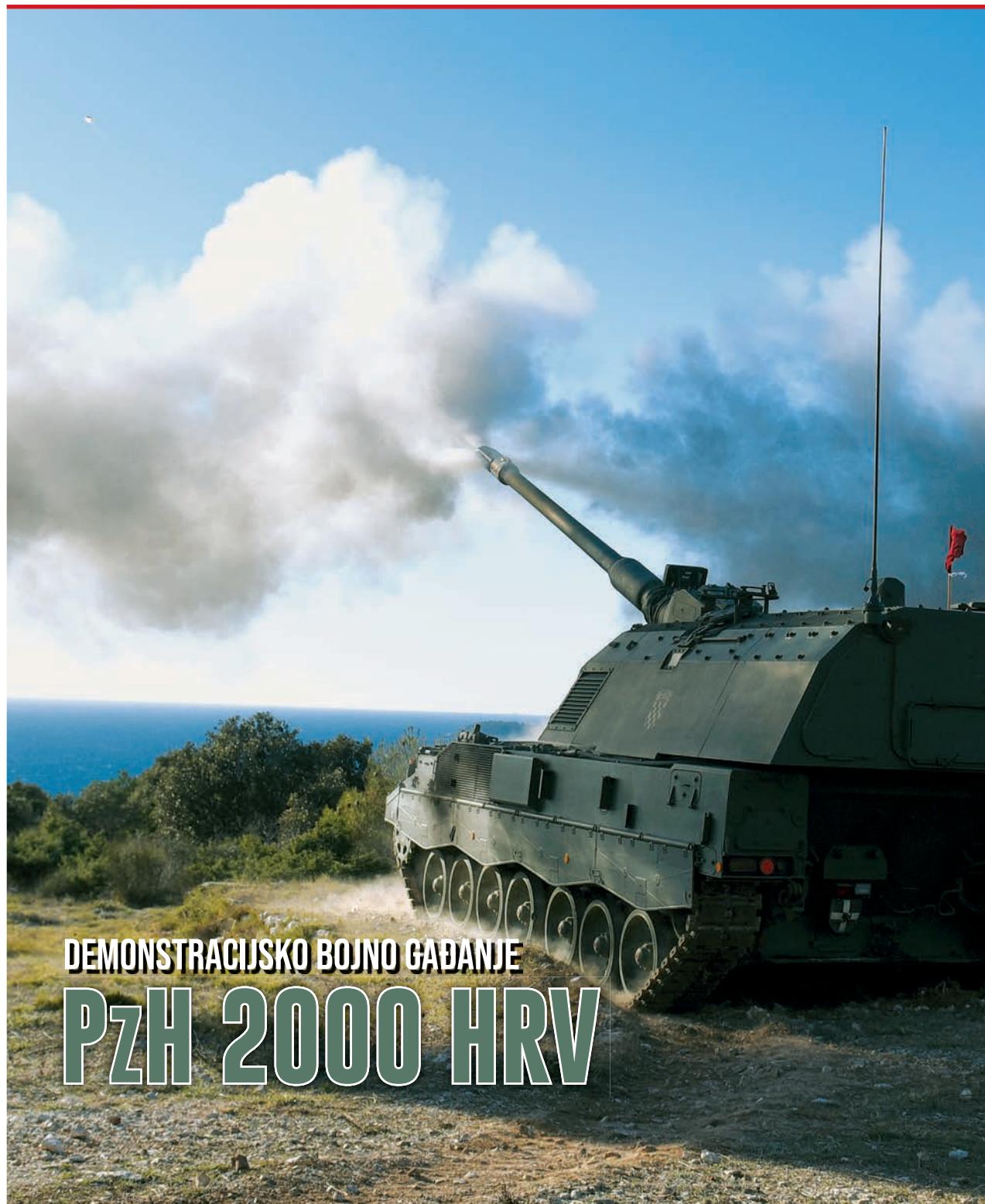
HRVATSKI VOJNIK



4. OŽUJKA 2022.

BROJ | 651

CIJENA 10 KUNA



DEMONSTRACIJSKO BOJNO GAĐANJE
PzH 2000 HRV

OSRH
ZADAĆA
NE BIRA SPOL

ZIMSKI
KAMP KADETA
KONAČNO
PRAVI VOJNICI!

TOPNIČKO-
-RAKETNA
PUKOVNJA
OBUKA NA
PzH 2000
- KORAK U
BUDUĆNOST

VRHUNSKI
SPORTAŠI
U HV-U
SPREMNI SMO
ZA NOVE IZAZOVE
I POBJEDA

Snimio Mladen ČOBANOVIC

**www.hrvatski-vojnik.hr**

NAKLADNIK: MINISTARSTVO OBRANE HRVATSKE / SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTVO / ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA**Glavni urednik:** Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr) // **Zamjenica glavnog urednika:** Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)**Urednici i novinari:** Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com), Lada Pužljević (ladapuzljevic@yahoo.com), Martina Butorac, Janja Marijanović, Martina Stanković**Lektura / korektura:** Gordana Jetavić (gjetavic50@gmail.com), Andrea Pavlić // **Fotografi:** Tomislav Brandt (tomislav.brandt@mohr.hr), Mladen Čobanović**Grafička redakcija:** Zvonimir Frank (urednik), Ante Perković // **Marketing:** Mila Badrić Gelo (mabadric@mohr.hr), tel: 3784-243; fax: 3784-322**Tisk:** Znanje d.o.o., Mandičeva 2, Zagreb // **Adresa uredništva:** Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b, 10000 Zagreb, e-mail: hvojnik@mohr.hr



PRISEGNUO 33. NARAŠTAJ ROČNIKA

Na temeljnoj vojnoj obuci trenutačno se nalazi 161 ročnik, od toga 123 muškarca i 38 žena, među kojima je dvoje vrhunskih sportaša

[STR. 14]

NASLOVNICU SNIMIO MLADEN ČOBANOVIĆ

SADRŽAJ

- 4 AKTUALNO**
Hrvatska na strani pravde, mira i slobode
- 6 HKoV**
Demonstracijsko bojno gađanje PzH 2000 HRV
- 10 OSRH**
Zadaća ne bira spol
- 16 VRHUNSKI SPORTAŠI U HV-u**
Spremni smo za nove izazove i pobjede
- 20 ZIMSKI KAMP KADETA**
Konačno pravi vojnici!
- 26 TOPNIČKO-RAKETNA PUKOVNija**
Obuka na PzH 2000 – korak u budućnost
- 30 DOMOVINSKI RAT**
Pet ključnih događaja u akciji hrvatske policije u Pakracu 1991.
- 34 VOJNI POLIGON "EUGEN KVATERNIK"**
Bojno gađanje najbolje je za stjecanje iskustva
- 40 NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
- 42 STRATEŠKI DOKUMENTI**
Okvir za buduće operacije NATO-a
- 52 PODLISTAK**
Od Monitora do Dreadnoughta
– korijeni suvremenih ratnih brodova (II. dio):
Monitori i riječni monitori
- 56 CRTICE IZ HRVATSKE POVIJESTI**
Susedgrad – zaboravljeni čuvar Zagreba
- 58 PRIČE O DOMOVINSKOM RATU**
Ispovijed
- 60 DOMOVINSKI RAT**
Da se ne zaboravi i da se nikome i nigdje ne ponovi
(I. dio)
- 64 DOMOVINSKI RAT**
Osjećaj dobrog dana, iz sjećanja ratnog pilota
- 67 FILATELIJA**
Marke – Malta

AKTUALNO



Nakon sjednice Vlade RH 28. veljače ministar obrane Mario Banožić istaknuo je kako će Republika Hrvatska sukladno zaprimljenim zahtjevima s ukrajinske strane, u Ukrajinu poslati pješačko naoružanje i zaštitnu opremu u vrijednosti od 124 milijuna kuna

HRVATSKA NA STRANI PRAVDE, MIRA I SLOBODE

Tekst: OJI

U trenutku zaključenja ovog broja Hrvatskog vojnika borbe u napadnutoj Ukrajini, nažalost, još uvijek traju. EU, NATO, njihove punopravne članice te niz saveznika i partnera osudili su agresiju te na različite načine podupiru zemlju koja se brani

U četvrtak, 24. veljače 2022., u ranim jutarnjim satima, ruska vojska napala je Ukrajinu iz više pravaca i to kopnom, morem, zrakom, kao i u kibernetičkom prostoru. U trenutku zaključenja ovog broja Hrvatskog vojnika borbe, nažalost, još uvijek traju. Pogibaju vojnici, ali i civilni, pa čak i mala djeca, uništavaju se razni objekti i infrastruktura, a prema zemljama zapadno od Ukrajine kreće se sve više izbjeglica. Međutim, slobodni i demokratski svijet, većinom okupljen u organizacijama kao što su Europska unija i Sjevernoatlantski savez, jedno-dušno je osudio agresiju na suverenitet, teritorijalni integritet i neovisnost Ukrajine. Bez izravnog uključivanja u sukob, EU, NATO, njihove punopravne članice uključujući Hrvatsku te niz saveznika i partnera na različite načine podupiru Ukrajinu koja se brani te sankcioniraju Rusiju ponajprije utječući na njezine gospodarske interese.

ODGOVORNA ČLANICA NATO-a

Istog dana Vlada Republike Hrvatske usvojila je Nacrt prijedloga Odluke o deklariranju Oružanih snaga Republike Hrvatske u okviru združenih snaga visoke spremnosti iz sastava Snaga za brzi odgovor NATO-a.

Ministar obrane Mario Banožić podsjetio je kako je Odluka o ustrojstvu Snaga za brzi odgovor NATO-a usvojena još 2002. godine na samitu NATO-a u Pragu, a na samitu NATO-a u Walesu 2014. godine usvojena je Odluka o ustrojstvu Ždruženih snaga visoke spremnosti NATO-a. Dodao je kako je razina spremnosti snaga u stupnju pripravnosti unutar nekoliko dana.

“Republika Hrvatska je radi doprinosa euroatlantskoj sigurnosti prepozna

"Hrvatski narod jako dobro zna što znači izboriti se za demokraciju i samostalno odlučivati o svojoj sudsibini. Jako dobro zna što znači biti žrtva teritorijalnih posezanja te braniti i obraniti svoju domovinu od nadmoćnijeg agresora," istaknuo je predsjednik Vlade RH Andrij Plenković



važnost aktivnog sudjelovanja u Združenim snagama visoke spremnosti te u skladu s mogućnostima deklarira snage za njihov sastav. Stoga je na prijedlog Vlade Republike Hrvatske 2015. godine Hrvatski sabor donio Odluku o mogućnosti angažiranja snaga u okviru Združenih snaga visoke spremnosti iz sastava Snaga za brzi odgovor NATO-a," rekao je ministar Banožić.

"U Ministarstvu obrane i Glavnem stožeru Oružanih snaga provedena je raščlamba mogućnosti deklariranja snaga. U skladu s tim, ovom Odlukom predlaže se deklariranje do deset pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske za angažiranje u okviru Združenih snaga visoke spremnosti iz sastava Snaga za brzi odgovor NATO-a u 2022. i 2023.



godini," istaknuo je ministar. Deklariranje je u skladu s nacionalnim interesima Republike Hrvatske, kao odgovorne članice NATO-a koja nastavlja graditi međunarodnu vjerdostojnost te aktivno pridonosi kolektivnoj obrani Saveza i sigurnosti euroatlantskog područja.

Idućeg dana, 25. veljače, predsjednik Republike i vrhovni zapovjednik OSRH Zoran Milanović sudjelovao je na izvanrednom sastanku šefova država i vlada NATO saveza koji je sazvan zbog ruske agresije na Ukrajinu. Uoči sastanka, koji se održavao online, predsjednik Milanović rekao je kako na sastanak odlazi sa stavom koji je prethodnog dana dao u priopćenju, odnosno kako će Republika Hrvatska kao članica NATO-a i Europske unije postupati u ovoj situaciji u okviru svojih obveza.

"Naša je uloga da kao saveznici, u Savezu sjevernoatlantskog ugovora, budemo lojalni svojim saveznicima. Da s humanitarne, ljudske i diplomatske strane učinimo sve što je u ovom trenutku moguće. I da budemo svjesni da smo zemlja zapada, zapadne kulture i civilizacije. I da smo zato u NATO savezu. Nismo slučajno u NATO-u," rekao je Predsjednik.

"HRVATSKI NAROD JAKO DOBRO ZNA..."

"Sama namjera da se vojnim pohodom pokuša pokoriti čitav jedan narod kako bi se osuđilo njegovo neotuđivo i suvereno pravo da slobodno odlučuje o svojoj sudsibini zasluguje našu najočitiju osudu. Hrvatski narod jako dobro zna što znači izboriti se za demokraciju i samostalno odlučivati o svojoj sudsibini. Jako dobro zna što znači biti žrtva teritorijalnih posezanja te braniti i obraniti svoju domovinu od nadmoćnijeg agresora. Jako dobro zna što znači računati na podršku međunarodne zajednice i konačno izboriti se za svoju slobodu. Stoga za Hrvatsku dileme nema. Hrvatska može biti samo na strani demokratske, suverene i napadnute Ukrajine, na strani pravde, mira i slobode. A Rusiju, a osobito ruski narod, pozivamo da prekine ovaj suludi ratni pohod, koji je već izazvao previše nedužnih žrtava i golema razaranja, i da se vратi politici razuma i dijaloga," rekao je predsjednik Vlade Republike Hrvatske Andrij Plenković 28. veljače otvarajući 104. sjednicu Vlade. Tom prilikom donesen je paket mjera i informacija o prihvatu i zbrinjavanju izbjeglica iz Ukrajine te dodatnoj pomoći koju će Hrvatska u nadolazećem razdoblju pružiti Ukrajini.

Ministar obrane Mario Banožić istaknuo je kako će Republika Hrvatska, sukladno zaprimljenim zahtjevima s ukrajinske strane, u Ukrajinu poslati pješačko naoružanje i zaštitnu opremu u vrijednosti od 124 milijuna kuna. "Ministarstvo obrane u suradnji s Glavnim stožerom Oružanih snaga RH, obradilo je zaprimljene ukrajinske zahtjeve i došlo do konačnog popisa određene opreme. Prije svega, riječ je o puškostrojnicama i strojnicama s pripadajućim streljivom u kalibru koji je zatražila ukrajinska strana," rekao je ministar obrane i dodaо kako se uz naoružanje isporučuje i određena količina zaštitne opreme. Naglasio je kako Republika Hrvatska kao članica NATO-a nastavlja promicati poruku jedinstva i suradnje. "Sve procedure koje su u tijeku donosimo na Vladi Republike Hrvatske uz sve potrebne suglasnosti predsjednika Republike Hrvatske i Hrvatskog sabora," zaključuje ministar.

**Izvanredni
virtualni samit
NATO-a na razini
čelnika država i
vlada održan je
25. veljače**

DEMONSTRACIJSKO BOJNO GAĐANJE

TEKST

Đuro Pažin

FOTO

Mladen Čobanović
Goran Resovac



PzH 2000 HRV



HKoV

Demonstracijskim bojnim gađanjem, prvi put provedenim u Republici Hrvatskoj, potvrđena je velika preciznost i sigurnost uporabe projektila produljenog dometa za PzH 2000. Jedan je to od najkritičnijih i najvažnijih segmenata vojnih borbenih djelovanja topništva za potporu čime se postiže visoka učinkovitost djelovanja, ali i smanjuju kolateralne štete

Završetkom projekta Opremanje OSRH samohodnim haubicama PzH 2000, postrojbe HKoV-a intenzivale su aktivnosti na implementaciji prihvaćenog NATO-ova Cilja sposobnosti i dostizanja punih operativnih sposobnosti (FOC) ovog modernog topničkog sustava. U potpori implementacije NATO-ova Cilja sposobnosti tijekom 2021. godine MORH je potpisao Sporazum s francuskom tvrtkom Nexter Munitions za provedbu demonstracijskog bojnog gađanja projektilima produljenog dometa (40+ km) s ciljem potvrđivanja sposobnosti tvrtke proizvođača projektila, ali i validacijom postrojbe HKoV-a, Samohodne haubičke bojne 155 mm, sukladno zahtjevima Cilja. Aktivnost je bila planirana za provedbu tijekom listopada 2021., ali je zbog epidemioloških mjera odgođena za 2022. godinu.

Odgodjeno demonstracijsko bojno gađanje verificiranim projektilima 155 mm, produljenog dometa (40+ km), uspješno je provedeno 23. veljače 2022. na vojnom poligonu "Zečevo". Ovom vrstom bojnog gađanja, prvi put provedenog u Republici Hrvatskoj, potvrđena je velika preciznost i sigurnost uporabe projektila produljenog dometa za PzH 2000. Jedan je to od najkritičnijih i najvažnijih segmenata vojnih borbenih djelovanja topništva za potporu čime se postiže visoka učinkovitost djelovanja, ali i smanjuju kolateralne štete.

Za vrijeme provedbe demonstracijskog bojnog gađanja, Samohodna haubička bojna 155 mm uvježbavala je scenarij pružanja vatreno potpore na moru, otocima i priobalju te motrenje s otoka. Paralelno je provedeno i ocjenjivanje desetine za rukovanje vatrom (topnički izvidnici) sa zadaćom motrenja na moru, otocima i priobalju s primjenom metoda višestrukog motrenja. Provedena je i obuka posada PzH 2000 HRV za bojno gađanje projektilima produljenog dometa te programiranje multifunkcionalnih (MOFA)



upaljača. Sve aktivnosti postrojbe HKoV-a na demonstracijskom bojnom gađanju uspješno su provedene i ostvaren je napredak u implementaciji prihvaćenog NATO-ova Cilja sposobnosti. Poštivanje svih propisanih sigurnosnih mjera pri provedbi gađanja u akvatoriju Pomorskog vojnog poligona Žirje (LDTR 22) osigurale su postrojbe Hrvatske ratne mornarice u koordinaciji s Pomorskom policijom PU-a Šibensko-kninskog i Lučkom kapetanijom Šibenik kroz osiguranje zone zabrane plovidbe u akvatoriju, i osiguranje zone zabrane letenja iznad akvatorija objavom NOTAM-a.



Sudionici demonstracijskog bojnog gađanja na vojnom poligonu "Zečovo"



OSRH

ZADAĆA NE

Rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a 1325 iz 2001. godine, među ostalim, traži povećanje broja žena na rukovodećim funkcijama, a jedna je od rezolucija unutar UN-ove agende Žene, mir i sigurnost. U povodu Dana žena, a zahvaljujući upravo toj agendi predstavljamo vam zapovjednice satnija postrojbi Hrvatske vojske

Hrvatska kopnena vojska



natporučnica
Ena Perduv

TEKST

Jelena Dedaković

FOTO

Jelena Dedaković
Vinko Jovanovac
Kristijan Kršić
Lucija Matić
Antonija Trupinić
Mihaela Živković

Postrojbe Gardijske mehanizirane brigade i Gardijske oklopno-mehanizirane brigade Hrvatske kopnene vojske sljedbenice su ratnih gardijskih brigada. Biti pripadnik gardijskih brigada ima poseban značaj u vojnem pozivu svakog vojnika jer to znači biti neposredan nasljednik povijesnih postrojbi proizišlih iz Domovinskog rata. A biti žena zapovjednica satnije jedne od tih postrojbi iznimna je čast, ali i ponos svake od njih koje su to zaslužile radom i upornošću stvarajući svojevrnu novu povijest kao prve žene zapovjednice satnija. Natporučnica Ena Perduv zapovjednica je Satnije za vatrenu potporu 1. mehanizirane bojne Tigrovi, Gardijske mehanizirane brigade od srpnja 2021. godine. Još od pristupanja programu Kadet 2010. godine imala je iznimian interes prema topništvu te nakon završetka Pomorskog fakulteta preuzima dužnost zapovjednice Paljbennog voda u 1. haubičkoj bitnici, a poslije Voda za upravljanje paljbom u Zapovjednoj bitnici Topničko-raketne bojne, tad Gardijske motorizirane brigade u Slunju. Pripadnica je Tigrova od 2016. godine s prvom dužnosti zapovjednice Minobacačkog voda Satnije za vatrenu potporu, a prije preuzimanja dužnosti zapovjednika iste satnije, bila je na dužnosti operativne časnice u operativnom pododsjeku S-3 Zapovjedništva bojne Tigrovi. Kaže kako si oduvijek postavlja visoke standarde

koje dostiže kroz discipliniranost i puno rada, pa "nije čudno da me vojska prirodno privlačila. Jednostavno nikad nije bilo dvojbe oko toga," kratko zaključuje natporučnica Perduv, vođena načelom "uspjeh nije događaj, to je proces. Isto vrijedi i za neuspjeh." Iznimna joj je čast biti zapovjednica satnije, posebno u 1. mehaniziranoj bojni Tigrovi, ponosnoj nasljednici 1. gardijske brigade. Do toga uspjeha su je, kaže, dovele "godine obuke, rada i usavršavanja kao i sve moje kolege zapovjednike satnija, tu nema rodne podjele." Za rad s podređenima kaže da je u skladu s crtom zapovjedanja, bez ikakvih odstupanja od vojne stope. "Štitim svoje ljudе, ali ne od rada i odgovornosti. Dajem im veliko povjerenje i slobodu u odlučivanju, a zauzvrat dobivam predane ljudе koji pokazuju inicijativu," kaže natporučnica Perduv te dodaje kako je postotak pripadnika Oružanih snaga u topništvu, ali i na zapovjednim mjestima, još uvijek relativno nizak. "Zbog toga svakako osjećam veliku odgovornost zbog budućih generacija kolegica u vojsci; na neki način postavljam standarde i osjećam da si ne mogu dopustiti propuste," ističe natporučnica Perduv, koja uvjek nastoji voditi primjerom i konstantno se usavršavati, uvjek spremna poslušati dobar savjet iškusnijih kolegica i kolega.

BIRA SPOJ



**satnica
Martina Ivanović**

Hrvatska kopnena vojska

Satnica Martina Ivanović pristupila je Oružanim snagama 2008. godine s prvim postavljenjem kao strijelac s bacaćem granata u 2. mehaniziranoj bojni Gromovi Gardijske mehanizirane brigade. Motiv za pristupanje Oružanim snagama bila je snaga, sastavljena od ponosa i pokore, koja proistjeće iz spomena na ostavštinu koju su nam poginuli, ranjeni i nestali ostavili u naslijeđe. Nakon završene Temeljne časničke izobrazbe 2011. godine vraća se u postrojbu kao zapovjednica mehaniziranog voda s kojim provodi obuku i ocjenjivanje za NRF. Nakon završene Napredne časničke izobrazbe 2017. godine postavljena je na dužnost zapovjednika mehaniziranog voda u 1. mehaniziranoj bojni Tigrovi s kojim prolazi ocjenjivanje za BGMP I, a 2018. godine sudjeluje na vježbi Velebit s istim vodom pridodanim tenkovskoj satniji Tenkovske bojne Kune GOMBR-a na poligonu "Gašinci". Osim što je bila zapovjednica mehaniziranog voda, bila je operativni časnik Pododsjeka S-3 u Zapovjedništvu 2. mehanizirane bojne Gromovi, a 2021. godine preuzima Zapovjednu satniju 2. mb Gromovi. "Iako je od prvog postavljenja kao zapovjednice voda pa do mjeseta zapovjednice satnije vremenski dosta prošlo, sretna sam što sam imala prilike raditi s izvrsnim ljudima i što sam stekla dragocjeno iskustvo. Mislim da bi svi časnici borbenih i neborbenih postrojbi trebali također dobiti priliku da s vodom dostignu status uvježbanosti koju smatraju maksimalnom," navodi. Satnica Ivanović od ulaska u Oružane snage teži unificiranosti, od vizualne do one u kojoj vojnik, bio on muškog ili ženskog spola, izvršava sve dodijeljene mu zadaće, a međusobno se poštovanje ne temelji na funkciji već na znanju, zalaganju i djelima. Smatra da se svi zapovjednici satnija suočavaju s istim izazovima, a različito odgovaraju na njih. Obuku i rad u postrojbi i izvan nje organizira postojećim alatima za organizaciju i provedbu zadaće, a s mišlju da "vojnik nikad ne spava, i kad odmara on razmišlja o poslu." Na pitanje kakav je osjećaj biti jedna od rijetkih zapovjednica satnija u OSRH kratko i odlučno kaže: "Ne smatram se ženom u vojsci, već vojnikom koji izvršava svoju dužnost i zadaće najbolje što zna."

Hrvatska kopnena vojska



**natporučnica
Ivana Novak**

Natporučnica Ivana Novak u Oružane je snage pristupila 2008. godine, odnosno u prvom naročaju dragovoljnih ročnika. Kaže da se za vojni poziv odlučila zbog mnogih mogućnosti koje pružaju Oružane snage, "ali i izazova koji nisu prisutni u ostalim zanimanjima." Nakon pet godina stjecanja vojničkog iskustva postaje zapovjednica voda u Motoriziranoj bojni Vukovi Gardijske mehanizirane brigade. U Vukovima natporučnica Novak stječe iznimno iskustvo – od dužnosti puškostrojničara u mirovnoj misiji ISAF 2012. godine, preko zamjenika zapovjednika Motorizirane satnije do mjeseta operativnog časnika i ujedno zamjenika zapovjednika satnije u mirovnoj misiji KFOR 2021. godine. Zapovjednica Logističke satnije Motorizirane bojne Vukovi postaje 1. listopada 2020. te ističe da je ponosna što je jedna od prvih zapovjednica satnije, u GMBR-u, i u OSRH. To je dodatan poticaj na neprekidno usavršavanje. "Kroz svakodnevni rad nastojim opravdati povjerenje nadređenih koji su me imenovali na dužnost zapovjednice satnije, ali i pokazati ostalim pripadnicama postrojbe kako se rad i upornost isplate," zaključuje natporučnica Novak. Smatra da izazovi s kojima se susreće zapovjednici satnija ne biraju spol, iskustvo i vrijeme provedeno u službi te ističe kako joj u radu uvelike pomažu dočasnici, "čije znanje i dugogodišnje iskustvo ima neprocjenjivu vrijednost". Ponosna je na svoje dočasnike. Kaže kako je još kao vojnik od nadređenih naučila da je međusobno poštovanje jedna od najvećih vrijednosti sustava kojeg se stječe profesionalnim izvršavanjem zadaća. "Danas, kad sam u ulozi nadređenog, nastojim prenositi sve vrijednosti na svoje podređene, što pridonosi uspješnom funkcioniranju rada satnije. Uz zadaće koje satnija svakodnevno izvršava, brigu o pripadnicima satnije smatram jednom od najvažnijih dužnosti zapovjednika satnije," kaže nam natporučnica Novak. Zaključuje da su načela kojima se vodi "jednakost mogućnosti, nagrađivanje izvrsnosti, prepoznavanje i rješavanje problema te suočavanje sa svakodnevnim izazovima."



**satnica
Nikolina Geljić**

Hrvatska kopnena vojska

Satnica Nikolina Geljić pripadnica je Oružanih snaga od 2008. godine, a zapovjednica Zapovjedne satnije Gardijske oklopno-mehanizirane brigade od 2019. godine. Vojničko iskustvo stekla je u mehaniziranom i oklopno-mehaniziranom pješaštvu, a nakon završetka Temeljne časničke izobrazbe 2014. godine zapovjednica je voda u Logističkoj satniji GOMBR-a. Naprednu časničku izobrazbu (Captain Career Course) uspješno je završila na Army Logistics University, Fort Lee, Virginia u SAD-u. Nakon toga obnaša dužnost časnice za opskrbu u Pododsjeku S-4. Kaže da je oduvijek znala da će je osobnost i karakter odvesti k policijskom ili vojnom pozivu, no "vojni je poziv presudio jer su članovi obitelji bili branitelji i sudionici Domovinskog rata, a domoljublje je razvijano kroz odgoj i formiranje prkosnog hrvatskog ponosa". S postrojbom je prošla vrlo izazovne zadaće, od kojih ističe preustroj u kojem je satnija dobila novu sastavnicu i novu zadaću - Vod za civilno-vojnu suradnju, koji je dio deklariranih snaga NATO Readiness Initiative, a ponosna je na ocjenjivanje na vježbi Udar 21, gdje je prema CREVAL-u vod ocijenjen kao Mission Capable (spremni za misiju). Iznimno joj je drago što je njezin rad i trud zapovjednik prepoznao te joj je ukazano povjerenje postavljanjem na dužnost zapovjednice satnije. Biti zapovjednica Zapovjedne satnije odgovorna je dužnost jer je to pristožerna postrojba GOMBR-a koja u zapovjednoj strukturi odgovara razini bojne. Kaže kako vojska ne prepoznaje spol, već čin i funkciju te da se odnos s podređenima temelji na načelu vojne hijerarhije. "Izazovi koji se stavljaju pred svaku djelatnu vojnu osobu odnose se na izvršavanje misije i takve situacije ne prepoznaju razlike između zapovjednika i zapovjednica jer svi imamo isti cilj, izvršenje zadaće na dobrobit Hrvatske vojske u cijelini," dodaje satnica Geljić. U provedbi zadaća satniju vodi primjerom, kako kroz stegu, vojnički izgled i ponašanje, tako i znanjem, sposobnosti, željom za cjeloživotnim učenjem i samorazvojem. "Smatram važnim zajedništvo u razvoju međusobnog povjerenja i domoljublja koje nas je sve dovelo do toga da se danas nazivamo pripadnicima pobjedičke Hrvatske vojske," zaključuje ponosno satnica Geljić.



**satnica
Andelina Vukadin**

Hrvatska kopnena vojska

Bojna NBKO rodno je najuravnoteženja postrojba Hrvatske kopnene vojske s najvećim brojem vojnikinja, dočasnica i časnica. Postrojba se može pohvaliti s dvije zapovjednice satnije, a mi smo razgovarali sa satnicom Andelinom Vukadin, zapovjednicom 1. satnije bojne NBKO, koja za sebe kaže kako je ponosna majka i supruga. Dio "vojne obitelji" postaje 2003. godine kao polaznik prvog naraštaja civilno-vojne izobrazbe programa Kadet. Nakon završetka Prirodoslovno-matematičkog fakulteta i Temeljne časničke izobrazbe, 2010. i dobivanja čina poručnice raspoređena je na dužnost zapovjednika voda za RBK dekontaminaciju u Bojni NBKO. Nakon šest godina zapovijedanja vodom, koji je ujedno bio i dio NATO-ovih deklariranih snaga, prelazi na dužnost operativnog časnika unutar operativnog odsjeka Bojne NBKO. Kaže da joj je stožerna dužnost, na kojoj je provela četiri godine, pružila uvid u drugačiju dimenziju vojske i nadopunila iskustvo i znanje. Objašnjava nam kako je teško izdvojiti samo jedan razlog koji je bio motiv za pristupanje Oružanim snagama. "Možda je to bio logičan slijed s obzirom na to da i sama dolazim iz područja koje je bilo pogodeno Domovinskim ratom, a odora hrvatskog vojnika simbol je nade i hrabrosti. Možda je to zato što volim izazove, disciplinu, a vjerojatno je zbog svega toga," kaže satnica Vukadin. Sudjelovala je na različitim međunarodnim aktivnostima i vježbama te bila angažirana na sanaciji posljedica elementarnih nepogoda – od suša, potresa do poplava. Ponosno nam kaže da je autorica taktičke studije i doktrinarne publikacije. "Uspjehom smatram i to što sam i svoje civilno obrazovanje inženjera kemije uspjela primijeniti i produbiti kroz specifičnost roda kojem pripadam," navodi. Kao i njezine kolege s kojima smo razgovarali, smatra da izazovi ne biraju spol te da svi zapovjednici imaju slične izazove. Za nju je velik privilegij voditi satniju, ali i velika odgovornost. "Dužnost je to koja zahtijeva sveobuhvatan pristup zadaćama kao i ljudima s kojima radite. Raditi s ljudima izazov je koji me motivira, ali često zahtijeva dodatne napore," ističe satnica Vukadin. U cilju uspješnog izvršenja zadaća ima jasnu viziju kako voditi satniju i ljudе povjerenje joj na brigu, a ključ uspjeha pronalazi u konstruktivnoj i jasnoj komunikaciji kako bi se izbjegle i otklonile nejasnoće u provedbi zadaća. Svakoj zadaći pristupa odgovorno, racionalno i učinkovito, vođena principom "stručnost, moralnost i orientacija prema cilju." U uspješnom izvršavanju zadaća, kaže, postignuti rezultati govore sami za sebe. "Ono što nas krasí, kao i svaku drugu postrojbu u OSRH, jest zajedništvo i želja da zadaću odradimo najbolje što možemo. Iznimno sam ponosna što smo najbolji kad je najteže. Među prvima smo sudjelovali u pomoći stanovništvu, ali i civilnim institucijama na sanaciji područja Petrinje pogodene potresom. Jedinstvo napora i nesebična želja mojih ljudi da pomognu stradalima, ne dvojeći da su tu najpotrebniji bez obzira na okolnosti u kojima su se našle i njihove obitelji ispunilo me osjećajem ponosa što sam dio takvog kolektiva," govori nam ponosno satnica Vukadin.

Hrvatsko ratno zrakoplovstvo



**poručnica
Lucija Safundžić**

Iako Hrvatsko ratno zrakoplovstvo u svojim redovima još uvijek nema zapovjednicu satnije, može se pohvaliti mladim i perspektivnim časnicama, potencijalnim budućim zapovjednicama satnija. Jedna od njih je poručnica Lucija Safundžić. Vojnu karijeru započela je kao pripadnica 13. naraštaja kadeta HVU-a studijskog programa Vojno inženjerstvo. Nakon stjecanja akademskog naziva magistrice Vojnog inženjerstva raspoređena je na prvu časničku dužnost kao zapovjednica voda veze Zapovjedne satnije u 91. krilu Hrvatskog ratnog zrakoplovstva 2020. godine, a uz profesionalnu vojnu karijeru redovna je studentica na Poslijediplomskom specijalističkom studiju Informacijska sigurnost na Fakultetu elektrotehnike i računarstva. Kaže da je na odabir vojnog poziva velik utjecaj imao otac, hrvatski branitelj, umirovljeni dočasnik tadašnje Bojne za specijalnu djelovanja, kaže poručnica ponosna na svojeg oca. "Iznimna mi je čast među svojim pripadnicima imati i sudionike Domovinskog rata. Bogatstvo znanja, iskustva i vještina omogućava nam međusobno nadopunjavanje u izvršavanju zadaća i upravo nas ta različitost čini vrlo jakima," kaže. Poručnica Safundžić je istog mišljenja kao i njezine kolegice s kojima smo razgovarali, a to je da hrvatski vojni sustav ne čini razliku između ženskih i muških dužnosti i zadaća. "Dužnosti su različite, a prilika ima za svakoga. Ponekad se određeni poslovi, dužnosti ili zadaće često pogrešno percipiraju mnogo težim nego što jesu pa ljudi propuštaju iskoristiti tu priliku. Kad je riječ o komunikacijsko-informacijskim tehnologijama, nije važan ni spol ni godine, već potrebna znanja i vještine," govori nam poručnica Safundžić. Kaže da ima krajnje profesionalan odnos s podređenima koji sve zadaće izvršavaju uredno i na vrijeme. U provedbi zadaća vodi se principima red, rad i disciplina, a ključ uspjeha pronašao je u znanju. "Ono nam daje moć koju nam nitko ne može oduzeti, a potrebno ga je svakodnevno samostalno njegovati," odlučno zaključuje poručnica Safundžić. Razgovor s nama završava mišlu kako se žene u vojsci nikad ne bi trebale truditi biti "dio muškog svijeta" jer tako nikad neće ispuniti svoj puni potencijal. "Uz znanje jedini put k cilju koji će dovesti do uspjeha jest biti ono što jesi - žena," zaključuje poručnica Safundžić.



**bojnica Marija
Milardović Dogan**

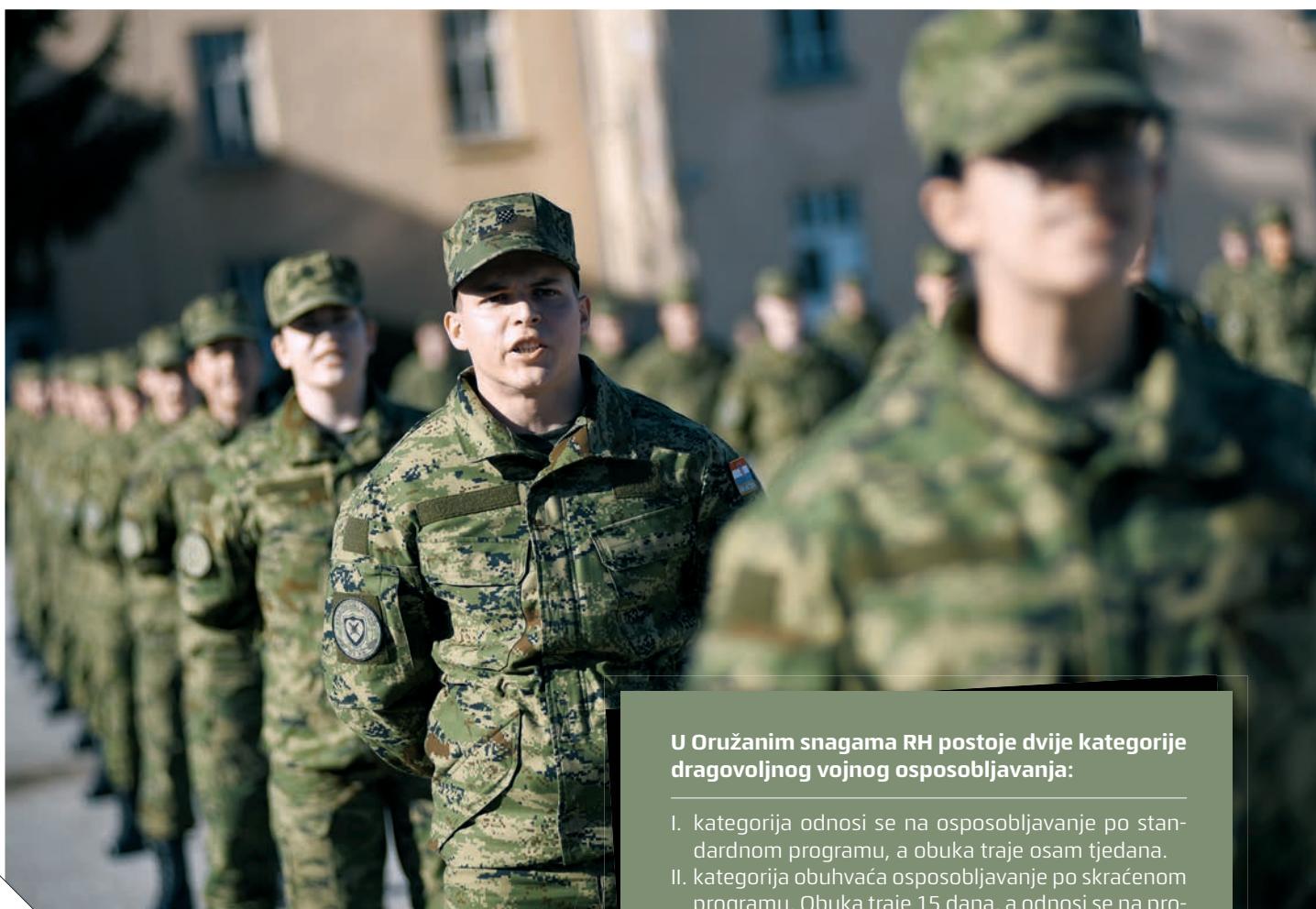
Hrvatska ratna mornarica

U Hrvatskoj ratnoj mornarici žene čine više od 15 % ukupnog ljudstva. Iako ih nije ubičajeno vidjeti na brodu ili na zapovjednim dužnostima, izborile su se i za ta mjesta u vojnoj hijerarhiji. Razgovarali smo s jednom od njih, bojnicom Marijom Milardović Dogan. Pristupila je Oružanim snagama 2005. godine nakon završenog Fakulteta elektrotehnike i računarstva. Od prvog časničkog čina pa sve do danas, bojnica Milardović Dogan je vezist, a prva joj je dužnost bila 40. brigada veze Samobor gdje je obnašala dužnost zapovjednice voda u 3. bojni veze, odnosno Voda veze za obuku na programskoj potpori u Informatičkoj satniji. Vraća se 2012. godine u rodni Imotski te je na osobni zahtjev premještena u Hrvatsku ratnu mornaricu, točnije Bojnu obalnog motrenja i obavljanju na Satniju komunikacijsko-informatičkih sustava. Nakon završetka Napredne časničke izobrazbe 2014. godine obnaša dužnost časnika za upravljanje frekvencijama u Odjelu za komunikacijsko-informatičke sustave Zapovjedništva HRM-a, a 2018. godine preuzima dužnost zapovjednika Satnije komunikacijsko-informatičkih sustava. Preuzimanje zapovjedne dužnosti u početku je bio velik izazov jer treba zapovijedati dojčerašnjim kolegama. "Upravo to što sam smatrala preprekom postala mi je olakšana okolnost, zbog prethodno uspostavljenih dobrih odnosa," kaže bojnica Milardović Dogan. Na pitanje smatra li da se susreće s drugačijim izazovima od kolega zapovjednika satnija odgovara u istom tonu kao i sve ostale časnice s kojima smo razgovarali – smatra da nema razlike u odnosu na "muško" zapovijedanje te dodaje: "Žene su emotivnije i to je prednost jer više pažnje posvećujemo brizi za ljude, a onda su i podređeni zadovoljniji." Priznaje da se morala više dokazivati nadređenima kao zapovjednica satnije, no nakon što je nekoliko zahtjevnih zadaća u kratkom vremenu uspješno odradila zaključuje da njezin rad govori sam za sebe. S podređenima je stekla međusobno povjerenje i to smatra najbitnijim u radu satnije. "Nisam zauzela stav nadređeni-podređeni, nego sam im dala do znanja da ih poštujem i uvažavam njihovo mišljenje i da mi oni moraju uzvratiti istom mjerom. Hijerarhija se poštuje, i uvjek je odluka na meni, ali nastojimo sve riješiti razgovorom, dogовором i na zadovoljstvo svih," navodi. U provedbi zadaća uvjek nastoji svoje podređene upoznati s predstojećim zadaćama. Razlog je, kaže, kako bi se mogle organizirati obiteljske obveze jer većina pripadnika njezine satnije ima malu djecu. Međutim, kad to prilike ne dopuštaju, pokušava ravnomjerno raspodijeliti zadaće, da svi budu podjednako opterećeni. "Za pokazani trud i zalaganje u provedbi zahtjevnih zadaća nastojim ih nagraditi zaslужenim poticajnim mjerama," zaključuje bojnica Milardović Dogan.

ZOD "FRAN KRSTO FRANKOPAN"

Na temeljnoj vojnoj obuci trenutačno se nalazi 161 ročnik, od toga 123 muškarca i 38 žena, među kojima je dvoje vrhunskih sportaša

PRISEGNUO 33.



U vojarni "123. brigade HV-a" u Požegi 18. veljače 2022. svečano je prisegnuo 33. naraštaj ročnih vojnika na dragovoljnem vojnom osposobljavanju.

Dragovoljno vojno osposobljavanje provodi se u kontinuitetu od 2008. godine, a na temeljnoj vojnoj obuci trenutačno se nalazi ukupno 161

TEKST

Janja Marijanović

FOTO

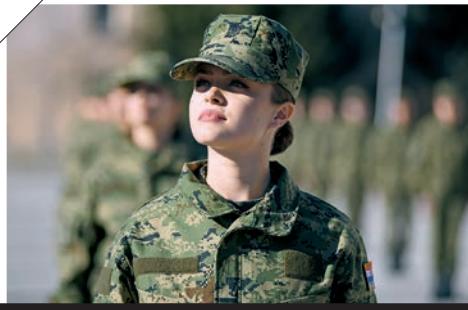
Mladen Čobanović

U Oružanim snagama RH postoje dvije kategorije dragovoljnog vojnog osposobljavanja:

- I. kategorija odnosi se na osposobljavanje po standardnom programu, a obuka traje osam tjedana.
- II. kategorija obuhvaća osposobljavanje po skraćenom programu. Obuka traje 15 dana, a odnosi se na provedbu obuke vrhunskih sportaša, vojnih specijalista i kandidata za časnike zdravstvene službe.

Prijave za dragovoljno vojno osposobljavanje primaju se tijekom cijele godine u područnim odsjecima za poslove obrane sukladno mjestu prebivališta. Obukom se stječe jedan od propisanih uvjeta za prijam u djelatnu vojnu službu, a temeljem pokazanih rezultata i sukladno stručnoj spremi ročnicima se može ponuditi sklapanje ugovora o osposobljavanju za djelatnog vojnika, dočasnika ili časnika.

Od uvođenja dragovoljnog vojnog osposobljavanja prisegu na vjernost domovini položila su 10 302 ročnika među kojima je 8863 muškarca i 1439 žena



NARAŠTAJ ROČNIKA

Ministar obrane Mario Banožić, koji je sudjelovao na Minhenskoj sigurnosnoj konferenciji, ročnicima je uputio čestitku:

Poštovane ročnice i ročnici na dragovoljnem vojnog osposobljavanju, vama, 33. naraštaju i 12. naraštaju vrhunskih sportaša na dragovoljnem vojnog osposobljavanju, čestitam veliki dan u vojničkom životu – polaganje svećane prisegе!

Hvala vam što ste vođeni zdravim motivima i istinskim domoljubljem, stupili u redove Hrvatske vojske, velike obitelji koja dijeli vrijednosti izvrsnosti! Hvala i vašim najbližima koji su vas u tome podržali!

Hrvatska vojska snažna je sredina koja potiče sve svoje pripadnike i pripadnike na stalno usavršavanje i napredovanje, čuvajući neslomljivi duh hrvatskih branitelja u svakom svome danu, svakoj zadaći!

Vjerujem kako će veliki broj vas i nakon dragovoljnog vojnog osposobljavanja ostati u redovima onih koji su posvećeni slobodi i napretku naše Hrvatske i svojim doprinosom biti nova mrlja snaga Hrvatske vojske!

čestitao ročnicama i ročnicima na prisezi. Riječi prisegе odjeknule su glasno po cijeloj vojarni i kako je rekao Predsjednik čule su se po cijelom gradu, jer je to nesvakidašnji dogadjaj za ovaj grad.

RAZVOJ KARIJERE U VOJSCI

"Velika mi je čast nositi hrvatsku odoru i nadam se dalnjem napredovanju i razvijanju u časničkoj karijeri," rekla je ročnica Sara Nasić iz Sinja koja se odlučila na dragovoljno vojno osposobljavanje nakon završetka fakulteta prehrambene tehnologije jer joj je od malih nogu bio san postati pripadnica Hrvatske vojske. Ročnik Matko Pandurić iz Slavonije diplomirani je inženjer agronomije i odlučio je slijediti svoj dječački san, postati vojnik i posvetiti se vojsci. "Taj poziv stvarno morate osjetiti, probudio se u meni i trenutačno mi je jedini fokus rad u vojsci," rekao je ročnik Pandurić.

Ročnica Ana Brzica iz Splita završila je Zdravstvenu školu u Splitu i kaže kako joj je ulazak u vojsku jedna od najboljih odluka u životu. "Nadam se da će u vojnu karijeru uspjeti uklopiti i sestrinski poziv," rekla je dvadesetogodišnja Ana koja smatra kako je obuka jako zanimljiva i željno iščekuje daljnji nastavak.

Od uvođenja dragovoljnog vojnog osposobljavanja prisegu na vjernost domovini položila su 10 302 ročnika među kojima je 8863 muškarca i 1439 žena. Obuka se provodi u vojarni "123. brigade HV-a" u Požegi i pripadajućim vojnim vježbalištima (strelisti "Novo Selo" u Novom Selu i logističko vježbalište "Glavica").

ročnik, od toga 123 muškarca i 38 žena, među kojima je dvoje vrhunskih sportaša.

Svečanoj prisezi ročnika nazočio je vrhovni zapovjednik Oružanih snaga Republike Hrvatske i predsjednik RH Zoran Milanović, izaslanik ministra obrane Republike Hrvatske državni tajnik Branko Hrg, zamjenik načelnika Glavnog stožera OSRH general-pukovnik Siniša Jurković, zapovjednik Hrvatske kopnene vojske general-pukovnik Boris Šerić, savjetnik Predsjednika za obranu i nacionalnu sigurnost Dragan Lozančić, posebni savjetnik Predsjednika za veterane Domovinskog rata umirovljeni general-pukovnik Marijan Mareković, zapovjednik Zapovjedništva za obuku i doktrinu "Fran Krsto Frankopan" brigadni general Željko Ljubas i zapovjednik vojarne "123. brigade Hrvatske vojske" brigadir Mile Valentić.

Predsjednik Zoran Milanović obratio se ročnicama i ročnicima rekavši im da su upravo prisegnuli najvišim vrednotama hrvatskog ustavnopravnog i demokratskog poretka. "Prisegnuli ste ozbiljnim riječima, to nije mala stvar. Mnogi od vas prihvativiće vojnički poziv, jer je to poziv, a ne profesija," rekao je. "Hrvatsku pušku nosite na hrvatskom ramenu i zadaća nas koji vodimo zemlju jest da raspolažemo Hrvatskom vojskom kao najdragocjenijim resursom," naglasio je Predsjednik i još jednom

VRHUNSKI SPORTAŠI U HV-u

SPREMNI SMO ZA NOVE

TEKST
Jelena Dedaković

FOTO
Jelena Dedaković
Josip Cindrić



"Mala obitelj" vrhunskih sportaša ugovornih pričuvnika Oružanih snaga Republike Hrvatske dobila je nove članove – jedriličarku Mihaelu Zjenu de Micheli-Vitturi i džudaša Roberta Klačara

IZAZOVE I POBJEDE



Sportaši su jednoglasno zaključili da im je vrhunac obuke bojno gađanje iz jurišne puške VHS

Početkom veljače, kao i svake godine, u Požegi se može vidjeti velik broj mladih ljudi, bilo samostalno ili u skupinama, opremljene koferom ili putnom torbom i nerijetko s ruksakom na leđima. Požežani već znaju da ih put vodi u jednom pravcu. U vojarnu "123. brigade HV" s jednim ciljem – postati pripadnik Hrvatske vojske. Tenisice u kojima šetaju po gradu uskoro će zamijeniti vojničke cizme, traperice vojna odora, a umjesto ruksaka nosit će vojni ranac složen po standarnom operativnom postupku.

Prilikom redovnog pregleda spomenutih torbi i ruksaka na samom ulazu u vojarnu, jedan netipičan "ruksak" privukao nam je pogled. Na crnom ruksaku ispisanim bijelim slovima stajao je natpis CRO JUDO pored kojeg su se u ruci vlasnika torbe osijavala pozlaćena slova vojne iskaznice. Odmah smo shvatili da je više ne tako "mala obitelj" vrhunskih sportaša ugovornih pričuvnika Oružanih snaga Republike Hrvatske dobila novog člana – Roberta Klačara.

Robert Klačar se nakon administrativnog prijma zajedno sa svojim kolegicama i kolegama uputio na redovne aktivnosti prihvata ročnika – zaduživanje opreme, slaganje kreveta i ormara te upoznavanje s kolegama ročnicima s kojima dijeli sobu. Za to vrijeme dok je Robert slagao vojničke majice u kazetu na za to predviđeno mjesto, u vojarnu je ušla jedna od četrdesetak djevojaka. Vedro osmjeha i iznimno pristupačna, Mihaela Zjena de Micheli-Vitturi ničim nam na prvi pogled nije odala da i ona, poput Roberta, postaje član "male obitelji" vrhunskih sportaša ugovornih pričuvnika OSRH.

STEGA I ODGOVORNOST

Nakon zaduženja potrebne opreme i ostalih aktivnosti prihvata, Robert i Mihaela upoznaju svojeg instruktora. A tko će bolje obučavati vrhunske sportaše nego i sam bivši vrhunski sportaš. De-setnik Igor Bilić pripadnik je Hrvatske vojske od 1999. godine, odnosno 2. Svjetskih vojnih igara kao vrhunski sportaš te je bio član Hrvatske boksacke reprezentacije u super teškoj kategoriji do 2004. godine kad zbog ozljede napušta boks, ali nastavlja svoju vojnu karijeru. Instruktor vrhunskih sportaša na dragovoljnem vojnom osposobljavanju postaje 2007. Objašnjava nam kako se

VRHUNSKI SPORTAŠI U HV-u



Foto: Giovanni Mitolo

vrhunski sportaši vrlo brzo priviknu na vojni režim jer i sami sportovi kojima se bave traže od njih stegu i odgovornost.

"Vrhunski sportaši u dva tjedna dragovoljnog vojnog osposobljavanja uspiju s lakoćom svladati sve zadaće i čast mi je raditi s njima," zaključuje desetnik Bilić, a već pri prvom kontaktu s Robertom i Mihaelom svjedočili smo svemu što nam je desetnik Bilić rekao. Ne iznenađuje da su Robert i

**Mihaela Zjena de
Micheli-Vitturi
jedrila je od
Portugala do
Japana, a regate su
je odvele i do Novog
Zelanda, Australije
pa i Miamija**

Mihaela objeručke prihvatali dragovoljno vojno osposobljavanje i da im to nije bilo velika novina i promjena. Iznimno komunikativni i pristupačni, objasnili su nam zašto.

SPORT U OBITELJI

Kao sin trenera džuda, Robert je odrastao u dvorani. "Otkad sam prohodao, tata me vodio na treninge i ja bih iz kuta u dvorani gledao ljude kako treniraju," prisjeća se Robert, a 17 godina bavljenja sportom prošle godine donijelo mu je srebro na Europskom prvenstvu za mlađe seniore i medalju s Europskog kupa u Dubrovniku. Priznaje nam da je prvi dan bio malo uzbuden i nervozan, ali to smatra pozitivnom nervozom. "Jedva sam čekao obući odoru, a najviše se veselim gađanju i vježbovnim radnjama. S obzirom na to da hrvatska džudo reprezentacija održava pripreme za natjecanja u vojarni na Malom Lošinju, nije mi nikakav šok biti "unutar žice", a navikao sam i dijeliti sobu s ljudima," govori nam Robert.

Iako se bavila i atletikom i ritmičkom gimnastikom, Mihaela se s 12 godina odlučuje baviti jedrenjem jer joj je to u obitelji.

Vrhunski sportaši u dva tjedna dragovoljnog vojnog osposobljavanja s lakoćom svladaju sve zadaće



"Iznimno mi je drago što sam osjetio taj osjećaj zajedništva na dragovoljnem vojnom osposobljavanju"

"I brat i sestra bave se jedrenjem, no ja u početku nisam mislila da je to sport za mene. Međutim, njihove priče s treninga u meni su probudile radoznamost i potaknule me da se ponovno okušam." Jedrišta je od Portugala do Japana, a regate su je odvela čak i do Novog Zelanda, Australije pa i Miamija dok joj najviše u sjećanju ostaje Italija. Od postignuća ističe 14. mjesto na Svjetskom prvenstvu, a ponosi se osvojenim srebrom na Europskom prvenstvu. Na pitanje je li joj vojni sustav velika promjena Mihaela nam sa smiješkom objašnjava kako joj nije nikakav problem izvršavati zapovijedi jer u njezinu sportu kormilar donosi odluke, a na njoj kao članu posade jest da mu pomaže u tome i izvršava zapovijedi. "Došla sam spremna na sve izazove, a posebno se veselim gađanju iz jurišne puške jer to dosad nisam probala. Nije mi problem dijeliti spavaonicu s ostalim curama, to se kod nas sportaša podrazumijeva," zaključuje Mihaela.

PRVI SUSRET S JURIŠNOM PUŠKOM

Mihaelu i Robertu ponovno smo vidjeli na pripremama za davanje svečane prisege, nakon koje ostatak dragovoljnog vojnog osposobljavanja provode u matičnim klubovima. Objasnili su nam koji izazovi stope pred njima, a koje su svaldali. Jednoglasno zaključuju da im je vrhunac obuke bojno gađanje iz jurišne puške VHS. Mihaela kaže da joj je obuka iznimno zanimljiva. "Moćan je osjećaj na jutarnjoj smotri pozdraviti domovinu, a obučne aktivnosti koje smo prošli nadopunjaju jedna drugu. S cimericama imam super odnos, čak me i nagovaraju da ostanem do kraja." Kaže kako je nije bilo strah gađanja te da joj se toliko svidjelo da želi ponoviti. "Od pet pogodaka dva su bila "u crno", a ostali su bili u grupaciji. Imala sam osjećaj da smo puška i ja jedno, kao da to svaki dan radim," uzbudeno govori Mihaela.

"Na satnikovo 'paljba' zavladala je tišina, dišem, ciljam metu i iznenadi me zvuk hica koji je opalila Mihaela," kroz smijeh nam kaže Robert. Iako mu je ovo bio prvi susret s jurišnom puškom, kaže kako je osjećaj odličan i "do jutra bih gađao da mogu. Imao sam dobru grupaciju pogodaka i nadam se da će imati priliku opet gađati. Obuka je bila zanimljiva i vrlo brzo svaldali smo osnove, a posebno mi je srce zatitralo kad smo svi u isti glas viknuli 'prisežem'. Iznimno mi je drago što sam osjetio taj osjećaj zajedništva," govori Robert te dodaje kako je na dragovoljnem vojnog osposobljavanju stekao nove prijatelje s kojima će ostati u kontaktu, a iznimna mu je čast što je vrhunski sportaš OSRH.

Mihaelu čeka povratak u klub i pripreme za nadolazeću sezonu. Velika natjecanja pred njom su Europsko prvenstvo krajem srpnja te Svjetsko prvenstvo krajem kolovoza. Kaže da joj je ova sezona vrlo bitna, posebno Svjetsko prvenstvo o kojem joj ovisi plasman na Olimpijske igre. Kaže kako joj je velika privilegija biti na dragovoljnem vojnog osposobljavanju jer "treba zasluziti biti vrhunski sportaš Oružanih snaga Republike Hrvatske. Nadam se kako će i dalje osvajati medalje za Hrvatsku kako bi moji kolege vojnici bili ponosni na mene". Robert nakon svečane prisege kreće na pripreme reprezentacije u Daruvar jer se na Europskom kupu u Pragu početkom ožujka boriti u, kako nam kaže "najdominantnijoj kategoriji – do 66 kilograma. Borci su jaki i velika



Foto: privatna arhiva

Robert Klačar
prošle je godine
osvojio srebro
na Europskom
prvenstvu za mlađe
seniore

je konkurenacija te se moramo dobro pripremiti kako bismo ostvarili dobre rezultate," a nama nije preostalo ništa drugo nego poželjeti im oboma sreću i nadati se novim medaljama u ne tako "maloj obitelji" vrhunskih sportaša ugovornih pričuvnika OSRH.

"Nije mi problem izvršavati zapovijedi jer u mom sportu kormilar donosi odluke, a na meni kao članu posade jest da mu pomažem u tome i izvršavam zapovijedi"



Tijekom veljače kadeti Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" sveučilišnih studija Vojno vođenje i upravljanje, Vojno inženjerstvo, Vojno pomorstvo i Aeronautika provodili su u vojarnama "Josip Jović" u Udbini, "Pukovnik Mirko Vukušić" u Zemuniku, "Petar Zrinski" u Zagrebu, vojnom vježbalištu "Gakovo" te vojnom poligonu "Gašinci" zimske kampove

KOMAČNOPR



ZIMSKI KAMP KADETA

"Prebac paljbu, prebac paljbu," odjekuje vojnim vježbalištem "Gakovo" dok se iz obližnjeg šumarka čuje pucnjava, a kako bi situacija bila što sličnija onoj na pravom bojnom polju, tu su i dимne bombe koje pripadnicima suprotstavljenih strana smanjuju vidljivost. Kada je akcija završila, svi sudionici okupljaju se na čistini, a zapovjednici desetina izvještavaju iskusne instruktore o svakoj radnji koju su proveli tijekom ove zadaće. Tek je četvrti dan Zimskog kampa 3 pa su upute instruktora Kadetske bojne polaznicima kampa uobičajene te kroz kratku rasčlambu nakon djelovanja kadetima ukazuju u čemu su u postupanju pogriješili. Upravo metoda pokušaja i pogrešaka treba kadete 17. naraštaja smjera Vojno vođenje i upravljanje, Vojno inženjerstvo, Vojno pomorstvo,

dovest do napretka, odnosno do samostalno uspješno završene zadaće.

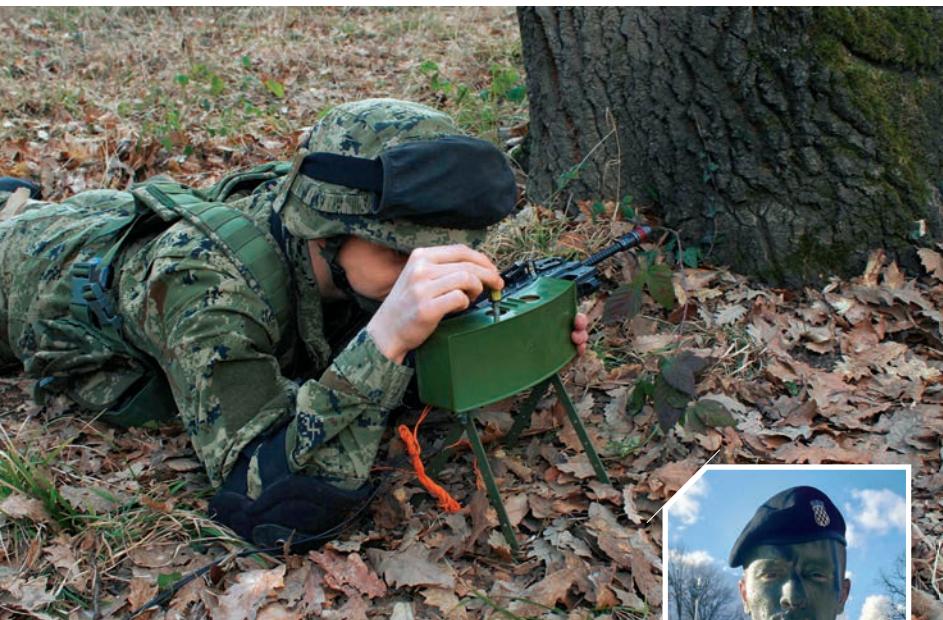
"Sve ide prema planu. Prvi je tjedan Zimskog kampa i zamišljen tako da sve ide vođenim putem. Dakle, sve ono što su kadeti dobili kroz godinu teorijskim dijelom na predavanjima sad im vođenim putem pokazujemo u taktičkom dijelu te im dajemo priliku da grijese. Čim se dogodi pogreška, zaustavi se zadaća, instruktori ih upućuju što su krije napravili i kako to ispraviti te se vraćaju na početnu poziciju. Tijekom drugog tjedna kampa počinju s planiranjem, od zaprimanja operativne zapovijedi pa do njezina provođenja. Tijekom ova dva tjedna odradit će sve od procesa planiranja, provedbe zadaće do njezina završetka," kaže zapovjednik Zimskog kampa 3, poručnik Martin Novaković.

AVI VOJNICI!!

Tekst: Martina Butorac / Foto: Martina Stanković, Tomislav Brandt, arhiva kadetske bojne

ZIMSKI KAMP 1

ZIMSKI KAMP KADETA



Na kampu je na vojnom vježbalištu "Gavovo" ukupno 96 kadeta te deset generacijskih voditelja, odnosno kadeta pete godine kadetskog studija, koji sukladno programu obuke i ocjenjivanja imaju dužnost biti suradnici u obuci i pomagati mlađim naraštajima te im pokazati sve ono što su svladali tijekom školovanja. "Kamp traje 12 dana, odnosno 80 nastavnih sati, a s kadetima radi devet instruktora," objašnjava poručnik Novaković. Dodaje da će kadeti odradivati zadaće vezane uz takтику voda – od postupka vođenja postrojbe, prelaska opasnih područja, reakcija na izravnu i neizravnu vatru, zauzimanje očekujućeg područja, reakcije na improviziranu eksplozivnu napravu i sve drugo što je potrebno za provođenje taktičkih zadaća na razini voda.

PJEŠAČKA OBUKA

Uz kadete smjera Vojno vođenje i upravljanje i Vojno inženjerstvo, njih 69, pješačku obuku prolazi i 27 kadeta treće godine studija Vojno pomorstvo.

"Kadeti Vojnog pomorstva tijekom zimskog semestra imaju kopnenu obuku i rade programsko područje takтика. Kad počne ljetni semestar, granaju se ovisno o svojoj specijalnosti. Snalaze se vrlo dobro, rade bazne elemente, uče temeljna znanja i ne ide se previše u širinu pješačke



kadet Kenan Oruči, smjer Vojno vođenje i upravljanje

"Dolazim s Kosova, a studij Vojnog vođenja i upravljanja na Hrvatskom vojnem učilištu "Dr. Franjo Tuđman" odabrao sam jer sam oduvijek želio pomoći ljudima i zanimalo me kako stvari funkcioniraju u vojsci. Na kampu u Gašincima učimo puno korisnih stvari u radu s iskusnim instruktorima."



kadet Marko Sudar, smjer Vojno vođenje i upravljanje

"Obuka je vrlo zanimljiva, stalno smo u zapovjednim ulogama što će nam koristiti u budućem radu. Također, samu obuku na kampu instruktori i časnici dobro su planirali, puno sam naučio i veselim se drugim obućnim sadržajima."



kadetkinja Lorena Sorić, smjer Vojno pomorstvo

"Vojna je obuka zahtjevan dio školovanja svakog kadeta te traži koncentraciju i tjelesnu spremnost. Na obuci mi se najviše sviđa rukovanje osobnim naoružanjem te takтика pojedinca jer su to temeljne vojničke vještine koje svaki budući časnik treba znati."

obuke," tumači zamjenik zapovjednika Zimskog kampa 3, natporučnik Igor Turk.

Kao i na svakom kadetskom kampu, s polaznicima najviše rade instruktori, a desetnik Saša Ravlić, instruktor u Kadetskoj bojni, ističe kako ove aktivnosti predstavljaju slijedno rastuću obuku.

"Ovdje ih se osposobljava za ono što će biti nakon završetka studija – zapovjednici vodova. Uče cijeli proces planiranja i vođenja voda. Konstantno ih rotiramo u ulogama zapovjednika vodova, prvih dočasnika, zapovjednika desetine kako bi shvatili kako funkcioniра postrojba i kako bi se naviknuli na vojnu hijerarhiju. Vod, tehnike, formacije kretanja voda, planiranje napadnih, obrambenih operacija i sve što uključuje taktika," objašnjava desetnik Ravlić. Osim toga, kadete se stavlja i u uloge "suprotne strane" jer tako bolje vide što njihovi kolege rade, no važno je da tijekom kampa svi polaznici prođu sve uloge – zapovjednika voda, prvog dočasnika te zapovjednika desetine i timova.

"Kadeti pokazuju veliko zalaganje i trud i zaista su pokazali velik napredak u kratkom vremenu. Iznimno su motivirani, znaju što trebaju raditi, no zapnu u onom dijelu kako to provesti i zato smo ovdje mi instruktori kako bismo ih usmjerili. Uživaju na terenima, sami kažu kako konačno rade ono što vojska radi. Moral im je na visokoj razini. U prvom tjednu više ih mi vodimo, a do kraja kampa očekujemo od njih veću samostalnost," zaključuje desetnik Ravlić. Nakon što su proveli zadaću pitamo i kadete za dojmove,

a svi su složni kako je učenje i uvježbavanje na terenu onog što ih čeka nakon završetka studija zanimljivo te da im je motivacija za rad na visokoj razini.

"Vojni je poligon zahtjevan s uglavnom šumovitim područjem što je test za svakog zapovjednika voda koji se na određeni dan nalazi u toj funkciji jer se u tom trenutku testiraju sva naučena znanja. Za ovo smo se uvježbavali kako bismo to iskustvo pretočili u ono što se od nas traži, a to je zapovijedanje vodom. Motivacija je na visokoj razini, instruktori su jako strpljivi, s puno znanja i iskustva. Nakon svake aktivnosti razgovara se o tome što smo trebali napraviti, koja je bila zadaća, što smo krivo napravili i kako to možemo popraviti," rekao nam je kadet Marin Batur, smjer Vojno inženjerstvo. Kadetkinja Lucija Marijić, koja počinje treću godinu Vojnog vođenja i upravljanja, u ovoj je zadaći imala ulogu zapovjednika desetine, a tu je ulogu uspješno svladala.

Foto: Goran Resovac





"Zapovjednik voda u ovoj je zadaći imao zahtjevniji zadatak jer je ovo nova uloga u kojoj se dosad nismo nalazili. Na kraju zadaće imamo osvrt na ono što smo proveli, ispravljamo jedni druge i učimo ono što nas dalje čeka. Instruktori nas stalno prate, usmjeravaju, vode nas i pomažu. Imaju razumijevanja za naše greške i daju sve od sebe da budeмо što bolji," kaže kadetkinja Marić. Pješačku obuku na ovom kampu prolazio je i kadet Ivan Zorica, smjer Vojno pomorstvo.

"Imamo puno toga sviadati, no instruktori su dali sve od sebe. Pješački dio obuke potpuno je drugačiji od onog što inače radimo. Kolege iz drugih smjerova maksimalno su nam izišli u susret i pomažu nam sa svim zadaćama," rekao je kadet Zorica.

ZAVRŠNA VJEŽBA I OCJENJIVANJE

Kadete treće godine studija na vojnom vježbalištu "Gakovo" posjetili smo na samom početku Zimskog kampa, kadete druge godine, odnosno 18. naraštaja preddiplomskih integriranih sveučilišnih studija Vojno vođenje i upravljanje, Vojno inženjerstvo i Vojno pomorstvo na vojnem poligonu "Josip Jović" u Udbini ekipa Hrvatskog vojnika obišla je na samom kraju kampa. Imali smo priliku promatrati završnu vježbu tijekom koje su svi kadeti prikazali znanja i sposobnosti za koje su prethodno obučeni tijekom trajanja Zimskog kampa 2. Imali su zadaću pripremiti se za borbeno djelovanje,

zatim prikazati tehnike i formacije kretanja, osobnu zaštitu NBKO, reakciju na izravnu i neizravnu paljbu, prelazak opasnog područja te napad desetinom.

"Dobro koordinirana akcija," komentirao je zadovoljno zapovjednik Zimskog kampa 2 poručnik bojnog broda Lovro Orešković nakon što su kadeti završili s vježbom te dodao kako je cilj ovog kampa bio osposobiti kadete znanjima, vještinama i sposobnostima za zapovjednika desetine pješaštva.

"Kroz Zimski i Ljetni kamp 2 te obuku kroz godinu, radne vikende, obučavamo kadete za prve časničke dužnosti. Zimski kamp 2 provodi se u realnim zimskim i otežanim psihofizičkim uvjetima te broji 100 kadeta. Za provedbu kampa organizirana je potporna struktura instruktora iz Kadetske bojne, Temeljne časničke izobrazbe, te s kadetima V. godine u ulozi generacijskih voditelja. U suradnji sa ZSS-om kadeti su upoznati sa snajperskim puškama u uporabi u OSRH te ručnim bacачima granata," rekao je zapovjednik kampa te zahvalio i pripadnicima Središta za razvoj vođa "Marko Babić" i Opslužništvu vojarne "Josip Jović" na potpori za uspješnu provedbu kampa.

Časnički namjesnik Zlatko Turk, prvi dočasnik kampa, inače viši instruktor u Kadetskoj bojni, posebno je pohvalio veliku motiviranost kadeta i želju za usvajanjem novih znanja.

"Vidljiv je velik napredak kod kadeta, prvi je tjedan kampa koncipiran tako da ih instruktori obučavaju, a drugi je tjedan naglasak na vođenju i zapovijedanju te se provodi i ocjenjivanje. Kadetima se jako svidio ovakav praktični rad, to im



ZIMSKI KAMP 4

Kadeti 16. naraštaja Zimski kamp 4 pohađali su na skijalištu Platak gdje se provodila obuka iz alpskog skijanja

"Obuku provode kineziolozi Hrvatskog vojnog učilišta koji su ujedno i licencirani učitelji skijanja. U prvom tjednu obuku je pohađalo 38 kadeta, a u drugom tjednu bilo ih je 39. Kadeti svladavaju elemente osnove alpskog skijanja kao što su spust ravno, plužni zavoj, osnovni zavoj, paralelni zavoj od brijege te brzo vijuganje. Nakon kampa kadeti mogu samostalno svladavati uređene staze po skijalištu," rekla je zapovjednica Zimskog kampa 4 poručnica Loreta Drenški.

kadetkinja Nikolina Markuš

Nakon pet dana skijanja na skijalištu Platak u sklopu Zimskog kampa 4, kao i većina mojih kolega, mogu se pohvaliti kako sam usvojila osnove alpskog skijanja. Zahvaljujući trudu i sposobnostima kineziologa, koji su proveli iznimno kvalitetnu obuku za nas početnike, svi smo se zainteresirali za nastavak bavljenja ovim sportom. Našoj motivaciji pridonijeli su i idealni vremenski uvjeti i zimski ugodaj u kojem smo proveli ovih pet dana. Iako je bilo bezbroj padova, sve smo ih svladali uz smijeh i vratili se na HVU s iskustvom za pamćenje.

kadet Marko Pedić

Dalmatinac sam i skijanje mi je do sada bila velika nepoznаница, no to se promijenilo tijekom Zimskog kampa, na skijalištu Platak. Imali smo priliku uz stručno vodstvo naših profesora kineziologa svladati temeljne vještine alpskog skijanja. U početku se činilo nemogućim, ali upornost i znoj probijaju se do svakog cilja, pa tako i u ovom slučaju. Bilo je i padova, ali samo su nas podsjetili da nismo od stakla te smo kroz smijeh hrabro nastavljeni. Skijanje nije kao more, ali jako mi se svidjelo i ne mislim stati na ovom.

ZIMSKI KAMP KADETA

je predah od učionice. Pripremamo ih za zapovjedne uloge koje će preuzeti nakon kadetske izobrazbe," kaže časnicički namjesnik Turk. Nakon uspješno provedene vježbe, bilo je vidljivo zadovoljstvo na licima kadeta.

"Kamp je ispunio sva moja očekivanja jer nam je instruktor prenio svoje znanje iz stvarnih situacija tako da smo si mogli dočarati kako to izgleda u pravom životu. U današnjoj završnoj vježbi ispunjeno je sve što smo planirali, nije bilo propusta, akcija je uspješno provedena," komentirao je kadet Alen Rubčić. I njegov kolega sa smjera Vojno pomorstvo kadet Slaven Mitrović zadovoljan je znanjima stečenim na ovom kampu: "Vježbali smo tehnike i formacije, kretanje, reakciju na izravnu i neizravnu paljbu, prelazak opasnih područja. To je za nas vrlo korisno jer ne možemo biti fokusirani samo na mornaricu i zahvaljujući ovim stečenim znanjima možemo djelovati i na vodi i na kopnu. Iako nosimo drugačiju odoru, na terenu djelujemo kao jedno."



TOPNIČKO-RAKETNA PUKOVNija

OBUKA NA PzH 2000 –



TEKST

Janja Marijanović

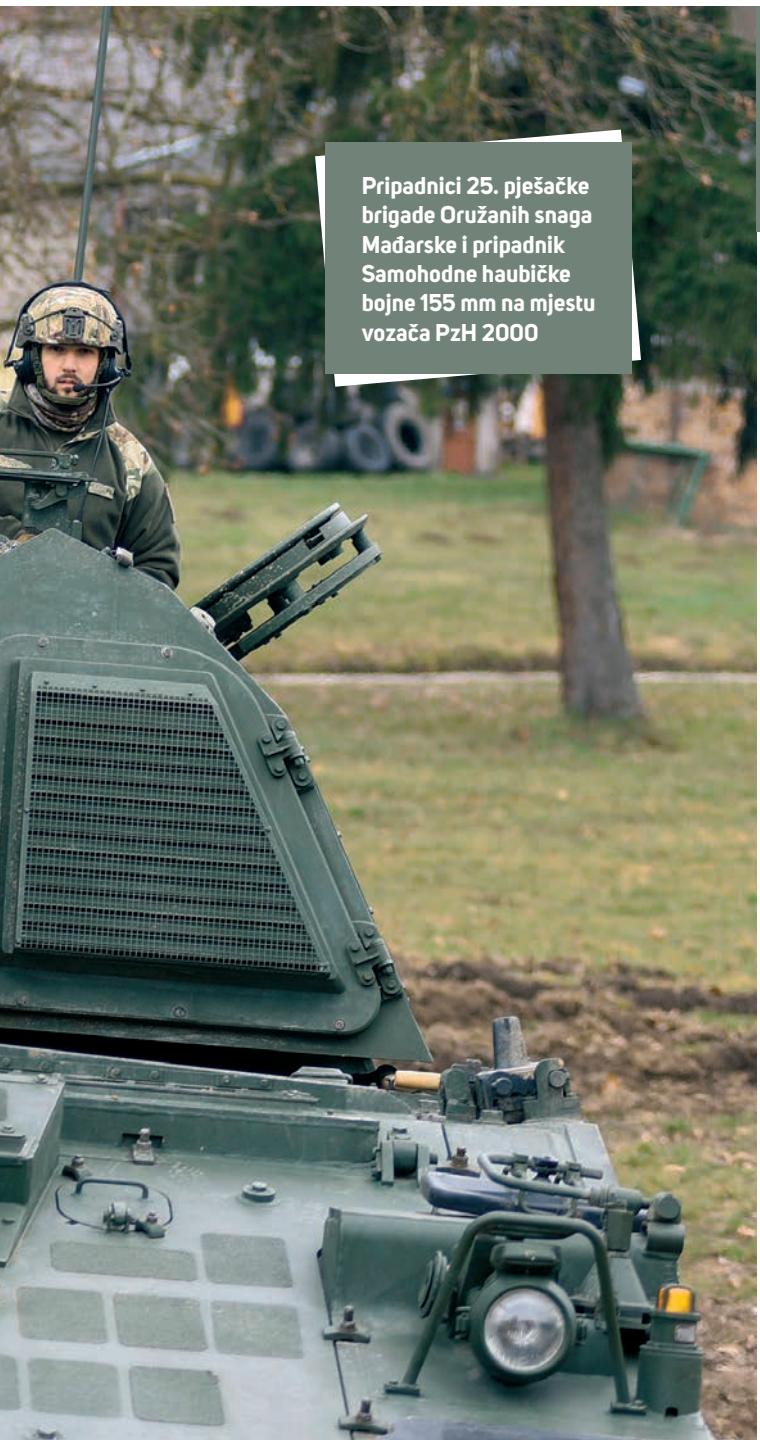
FOTO

Mladen Čobanović





KORAK U BUDUĆNOST



Pripadnici 25. pješačke brigade Oružanih snaga Mađarske i pripadnik Samohodne haubičke bojne 155 mm na mjestu vozača PzH 2000

Na šestotjednoj obuci operatera na samohodnoj Panzer haubici PzH 2000 u bjelovarskoj vojarni "Bilogora" sudjeluje 12 pripadnika Oružanih snaga Mađarske

Nakon što su krajem prošle godine pripadnici Samohodne haubičke bojne 155 mm iz Topničko-raketne pukovnije iz Bjelovara obučili prvu generaciju vozača na sustavu samohodne Panzer haubice PzH 2000 u mađarskoj vojsci, na red je došla i obuka za operatera na samohodnoj haubici.

Obuka je započela 7. veljače, a u tijeku je četvrti tjedan i već je vidljiva uigrana suradnja dviju partnerskih zemalja. Na prvom ciklusu obuke operatera na PzH 2000 sudjeluje 12 pripadnika Oružanih snaga Mađarske odnosno tri desetine od kojih svaka broji po četiri člana posade. Glavni dio obuke provodi se na simulatoru, gdje može biti samo jedna desetina, pa se sukladno tome paralelno provodi i obuka s druge dvije desetine na taktičkoj haubici kako bi se što više iskoristilo vrijeme za usvajanje znanja. Nakon pet tjedana obuke u bjelovarskoj vojarni "Bilogora", šesti je tjedan planirano bojno gađanje na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" na Slunju gdje se ocjenjuju članovi posade.

"Ovo je velik korak za mađarsku vojsku jer ćemo ove godine dobiti ista topnička sredstva. Velik korak, gotovo 50 godina unaprijed, jer mi trenutačno imamo samo topništvo na vuču i zapravo se ovim obučavamo za prelazak na samohodna sredstva," kaže nam satnik Balázs Vörös, pripadnik 25. pješačke brigade Oružanih snaga Mađarske koji s hrvatskim instruktorma prenosi znanje onima koji će rukovati ovim sredstvima. Kolege Mađari, koji su prije bili na obuci za vozače, prenijeli su svoja iskustva i zadovoljstvo obukom, a isto zadovoljstvo ne krije ni satnik Vörös: "U potpunosti smo zadovoljni obukom, vaši instruktori čine sve da naučimo ono što trebamo znati i sve su nam osigurali kako bismo što kvalitetnije svladali obuku."

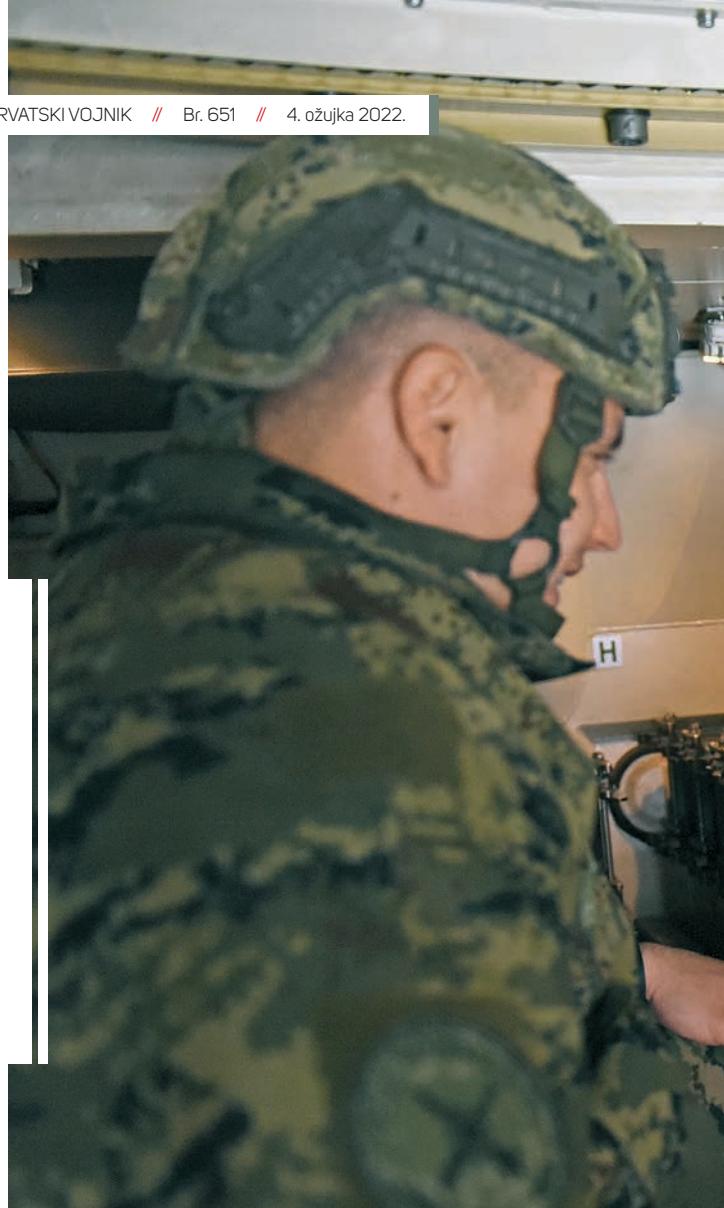
MOTIVACIJA I PREDANOST INSTRUKTORA

Voditelj provedbe obuke za operatera na samohodnoj haubici za pripadnike Oružanih snaga Mađarske satnik Mihael Lach, zapovjednik zapovjedne bitnice u Samohodnoj haubičkoj bojni 155 mm, ističe kompleksnost i intenzivnost same obuke. "Potičemo ih da sve bilježe jer kad dođu u stvarnu situaciju te informacije bit će im nužne," kaže nam satnik Lach.

TOPNIČKO-RAKETNA PUKOVNJA

Jedan od razloga zahtjevnosti cijele obuke jest i u tome što se sve mora prevoditi s hrvatskog na mađarski jezik. Zbog toga je posvećena velika pažnja obučnoj skupini i rade se povratni brifinzi kako bi instruktori mogli vidjeti u kojem su segmentu polaznici slabiji i što im nije jasno i po tome se onda prilagođava obuka i uvode se dodatni sati. Ovih šest tje-dana obuke, kako kaže satnik Lach, organizirano je tako da mađarski vojnici budu upoznati s haubicom i osnovnim radnjama, a najbitnije je da znaju prepoznati kad nešto nije odrađeno automatski kako bi i sam sustav trebao odradivati. "Ovaj ciklus nije vrhunac obuke jer su samo 'zagrebalii' po površini, a sve ostalo naučit će radom i iskustvom," napominje satnik i kaže kako rade na tome da desetina prije svega ima timski duh. Posebno je zadovoljan motivacijom i predanosti hrvatskih instruktora koji daju maksimalno i koji su dobili veću odgovornost s obzirom na to da rade

Glavni dio obuke provodi se na simulatoru, a obuka se paralelno provodi i na taktičkoj haubici kako bi se što više iskoristilo vrijeme za usvajanje znanja



Pripadnici mađarske vojske u šestom tjednu obuke provest će bojno gađanje na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik"





s pripadnicima druge nacije, što nije jednostavna zadaća. "Osjeća se zajedništvo među našim instruktorima, koje je sustav ovim istaknuo u odnosu na njihov kolektiv, i na jako dobroj smo razini kad su u pitanju rad i organizacija," zaključuje satnik Lach.

U šestom tjednu obuke na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" na Slunju dio vozača, koji već imaju certifikat o završenoj obuci, s ostalim pripadnicima mađarske vojske imat će priliku pokazati što su naučili i osjetiti kako je biti dio desetine. Gađanje će biti dobar uvod za mađarske pripadnike i velik izazov jer će oni biti prva generacija na novim topničkim sredstvima i dočekat će sve haubice koje će ulaziti u njihov obrambeni sustav.



DOMOVINSKI RAT

PET KLJUČNIH DOGAĐAJA U AKCIJI HRVATSKE

Hrvatska policija porazila je u akciji u Pakracu 2. ožujka 1991. pobunjeničke srpske snage te vratila Policijsku postaju Pakrac i Općinu u okrilje RH. Bio je to prvi oružani sukob hrvatskih snaga i pobunjeničkih srpskih formacija te se u Pakracu obilježava i kao početak Domovinskog rata

TEKST
Marinko Karačić

FOTO
arhiva Udruge hrvatske policije branitelja Pakraca i Lipika,
autor fotografija Toni Hnojčik i dr.; privatna arhiva Hamdije Mašinovića

1.

Pobunjeničke snage pokušale su Pakrac pretvoriti u slavonski Knin

Postavljanje balvana, nepriznavanje službenih institucija RH, naoružavanje srpskih civila, isticanje nelegalnih obilježja i otvoreni napad na hrvatske policajce *kninski* je obrazac koji su pobunjeničke srpske snage primijenile i na području Pakraca. Taj se grad simbolično naziva i *slavonskim Kninom* jer je trebao postati središte protuustavne srpske autonomije u zapadnoj Slavoniji.

Tako je tjedan uoči akcije na Skupštini Općine Pakrac dio zastupnika donio nelegalnu odluku o pristupanju Općine Pakrac tzv. SAO Krajini, dok su Policijsku postaju Pakrac preimenovali u Općinski sekretarijat unutrašnjih poslova Pakrac u sklopu tzv. Sekretarijata unutrašnjih poslova Krajine. Pokrenuli su i mobilizaciju pričuvnih policajaca isključivo srpske nacionalnosti, a po gradu su se kretale i naoružane skupine srpskih civila. Vrhunac protuustavnog djelovanja dogodio se 1. ožujka 1991., kad se veći broj naoružanih srpskih civila okupio ispred zgrada Općine i PP Pakrac. Ubrzo je šesnaestorici hrvatskih policajaca oduzeto naoružanje, a policajci srpske nacionalnosti su ne samo zadržali naoružanje nego i dobili nalog o okupljanju na nogometnom igralištu u selu Šeovici. Zapovjednik PP Pakrac Jovo Vezmar uz pomoć policajaca srpske nacionalnosti i lokalnih srpskih ekstremista nasilno je preuzeo zgradu policije. Cijeli je postupak okončan isticanjem nelegalnih zastava Republike Srbije na toj zgradi te na Općini. Pobunjenici nisu ostali u gradu, nego su vjerojatno dobili informacije o pokretanju akcije hrvatskih snaga te su se naoružani uputili na okolna brda odakle će napadati hrvatske policajce, a na prilazima Pakracu postavili su barikade. Iznijeli su iz postaje naoružanje i streljivo, odvezli službena policijska vozila te pokidali komunikacijske veze. Osim toga, taj su odlazak koristili u propagandne svrhe, tumačeći kako je bijeg od progona hrvatske policije.



Čelni zapovjednici i hrvatske snage u akciji

- Posebna jedinica policije iz Policijske uprave Bjelovarsko-bilogorske Omege pod zapovijedanjem Hamdije Mašinovića, Mírka Kírina i Míralema Alečkovića.
- Posebna jedinica policije Rakitje, zapovjednik Josip Lucić, sa snagama 2. i. 4. satnije, kojima su zapovijedali Jozo Milićević i Marijan Mareković, te snage 1. satnije pod zapovijedanjem Zdravka Andabaka.
- Posebna jedinica policije Pionirski grad (Dubrava) pod zapovijedanjem zapovjednika satnije Gorana Kljajića.
- Posebna jedinica policije Kumrovec, zapovjednik Neven Martić.
- Antiteroristička jedinica (ATJ) Lučko, zapovjednik Marko Lukić.
- Antiteroristička jedinica Sljeme (u sklopu ATJ Lučko), zapovjednik Slavko Butorac.
- Hrvatski policajci Policijske postaje Pakrac, novi zapovjednik Stjepan Kupsjak.



**Hamdija
Mašinović, ratni
zapovjednik
Posebne jedinice
policije PU
Bjelovarsko-
-bilogorske
Omege**



POLICIJE U PAKRACU 1991.

2.

Odlučan odgovor snaga hrvatske policije

Već sutra, 2. ožujka 1991., hrvatska policija pokrenula je akciju protiv pobunjeničkih snaga te je u jutarnjim satima uspjela vratiti PP Pakrac pod okrilje Hrvatske.

Najprije su pripadnici Posebne jedinice policije Omege iz smjera Badljevine odmaknuli barikade na Zukvi te ubrzo ušli u Pakrac. Bila je to njihova prva intervencija, a ustrojeni su samo tjedan ranije.

Istodobno se u Pakrac iz smjera Kutine uspijevaju probiti i snage Antiterističke jedinice Lučko te su PP Pakrac i Općina ponovno stavljeni pod hrvatski nadzor. U Pakrac su pristigle i snage Jedinice za posebne zadatke Rakitje te posebnih jedinica policije Pionirski grad (Dubrava) i Kumrovec, kao i pripadnici Antiterorističke jedinice Sljeme. Tako je Pakrac već do sedam ujutro bio pod punim nadzorom hrvatskih snaga. No odmetnute pobunjeničke snage iz okolice, posebno s brda Kalvarije, otvaraju vatru na hrvatske snage koje su bile raspoređene u PP i Općini. Pobunjenici su djelovali i snajperima iz grada te je za većinu hrvatskih policajaca to bilo prvo *vatreno* iskustvo. Hrvatske snage odgovaraju na napad, a ubrzo u Pakrac ulaze pripadnici agresorske JNA.

Nakon što su snage policije uspostavile u Pakracu ustavno-pravni poredk RH, u cilju odbijanja mogućih napada pobunjeničkih snaga onamo su upućene i dodatne snage 1. satnije Jedinice za posebne zadatke Rakitje. Pobunjenici su cijelu noć pucali, no policijske snage raspoređene po obrambenim punktovima nisu dopuštale ulazak naoružanih pobunjenika u grad. U akciji u Pakracu ranjena su tri hrvatska policajca. Usljedili su razgovori kako bi se smirila situacija i pronašlo mirno rješenje. Tako je u Pakracu 3. ožujka 1991. održan sastanak na kojem su sudjelovali članovi Predsjedništva SFRJ Nenad Bućin i Bogić Bogićević te savezni sekretar za unutrašnje poslove Petar Gračanin. Hrvatski tim predstavljao je potpredsjednik SFRJ i predsjednik hrvatske vlade Stjepan Mesić, ministar unutarnjih poslova RH Josip Boljkovac i potpredsjednik hrvatske vlade Milan Ramljak. Na sastanku je još bio i komandant V. vojne oblasti JNA general Konrad Kolšek te predstavnici lokalnih vlasti. Dogovoren je kako se sve vraća na stanje od prije 1. ožujka 1991. Tako je srpska pobuna u Pakracu okončana, no to je bio samo prividan mir. Aktivnosti pobunjenih Srba intenzivirale su se te Pakrac i okolica nisu mogli mirno živjeti.



“Pakrac je za sve pripadnike Omege posebna emocija,” počinje sjećanje na akciju njihov ratni zapovjednik Hamdija Mašinović. Nakon osnivanja postrojbe 23. veljače 1991. nisu ni slutili kako će samo tjedan kasnije krenuti u borbenu zadaću. “Živjeli smo u okolini Grubišnog Polja, Daruvara i Pakraca, gdje su početkom 1991. srpski pobunjenici sve otvoreni iskazivali protivljenje novouspostavljenoj vlasti RH i posebno hrvatskoj policiji. Susretali smo se s barikadama, zaprekama, sijanjem straha u tim počecima srpske pobune, ali nismo ni slutili kako nas očekuje *vatreni susret* sa srpskim pobunjenicima. Nitko od nas nije ni pomiclao da će doživjeti kako se na hrvatskog policajca puca u njegovoj državi, ali u Pakracu smo upoznali što nas zapravo čeka i kako ćemo uz redovitu policijsku zadaću imati i onu puno opasniju, ratnu,” iznosi Mašinović. Omege su u akciju povratka PP Pakrac pod hrvatski nadzor krenule u četiri ujutro sa 11 vozila Land Rover i jednim autobusom, ukupno do 100 pripadnika. “Atmosfera je bila odlična. Jedva smo čekali vratiti našu Policijsku postaju i tako smo brzo došli do prilaza Pakracu. Zatječemo barikade, motornim pilama to smo uspjeli riješiti i onda oko pola šest ulazimo u Pakrac, koji je izgledao sablasno. Bilo je još rano jutro, nije bilo praktički žive duše, a kasnije smo čuli kako su i civili otišli iz grada kad su saznali za akciju hrvatske policije,” svjedoči Mašinović. Prvi su ušli u Pakrac te su pristupili raspoređivanju snaga. Jedan je dio bio zadužen za PP, dok je drugi upućen prema zgradi Općine. “Razoružali smo sve što smo mogli razoružati. Ponovno se zavijorila hrvatska zastava na Policijskoj postaji i tad sam pitao domaće civile koji su se pojavili nakon dolaska transportera JNA čega se boje s obzirom na to da su se skrivali iza tih vozila. Uglas su ponavljali kako *šahovnica* nikad neće biti u Pakracu”, govori zapovjednik Mašinović o atmosferi u gradu nakon provedene akcije. Pobunjenici su otvarali vatru na hrvatske policajce u dva navrata. Prvi napad bio je ujutro, a hrvatske su snage odmah odgovorile. Usljedio je žešći napad, u kojem su i ranjeni hrvatski policajci. “Nije bilo bliskih okršaja. Jednostavno, odgovarali smo na njihove napade pucajući po osjećaju odakle je dolazila streljačka paljba po nama. Sve se odvijalo brzo i dinamično, pretraga kuća, osiguravanje grada, odvraćanje napada, no najvažnije je što u cijeloj akciji nitko nije poginuo,” naglašava Mašinović te ističe i detalj kako se zapravo dogovor o vraćanju stanja od prije pobune nije ni mogao provesti u praksi. “Najime, vrlo se malo odmetnutih policajaca srpske nacionalnosti željelo vratiti u službu PP Pakrac. Uglavnom su otišli na bolovanje ili ne znam kamo jer nisu prihvatali hrvatsku državu. Čak smo se nakon povratka u Bjelovar morali vratiti u Pakrac u odorama temeljne policije i tako biti ispomoći kolegama jer smo morali čuvati red koji smo uspostavili,” zaključuje Mašinović.

DOMOVINSKI RAT



**Mirko Cindrić,
pripadnik
Omega**

Mirko Cindrić dragovoljac je u Omegama od prvog dana. Ispunjen ponosom što pripada toj postrojbi, dane do akcije provodio je na obuci u Nastavnom središtu "Kukavica" u blizini Velike Pisanice. Sjećanja na akciju svježa su jer je za sve njih bila prva oružana intervencija.

"Mi smo odmah nakon razoružavanja hrvatskih policijaca 1. ožujka bili spremni krenuti, no procijenjeno je kako je zbog velikog broja okupljenih civila u Pakracu i mogućih žrtava bolje pričekati. Noć uoči akcije bili smo na položajima oko naše baze jer se tenkovska kolona iz bijelovarske vojarne kretala prema Pakracu, a zapovijed za akciju dobili smo oko dva sata u noći. Sjećam se kako je nakon izdavanja zapovijedi Mirko Kirin, jedan od naših zapovjednika, rekao: 'Idemo vratiti ono što je naše.' To je izazvalo opće oduševljenje među nama i dodatno ojačalo ionako visok borbeni moral," ističe Cindrić.

Za provedbu zadaće bio je naoružan automatskom puškom Kalašnjikov, sa 150 komada streljiva, pištoljem Češka zbrojovka, jednom ručnom bombom i jednom tzv. šok bomboom, napunjeno suzavcem. Putem su razgovarali o načinu na koji bi bilo najbolje izvesti akciju. Svi su bili složni u tome da ju je bilo potrebno i ranije izvesti i tako stati na kraj velikosrpskoj ideji. Njegov je vod dobio zadaću ovladavanja zgradom Općine. "Nakon što smo došli do zgrade začuo se pucanj. Odmah smo *upali* i započeli čišćenje, pregleđavajući prostoriju po prostoriju. Izravne uporabe oružja nije bilo, a zarobili smo desetak pobunjenika. Ne posredno nakon zauzimanja zgrade začuo sam pucnjavu, koja je dolazila s obližnjih zgrada i brda iznad Pakraca. Odgovorili smo pucanjem u smjeru iz kojeg smo bili napadnuti. Identičan napad doživjeli smo i u popodnevnim satima," iznosi Cindrić.

Nakon uspješne akcije svima je bilo važno javiti obiteljima da su dobro. Još iz Pakraca nazvao je suprugu i rekao joj kako se osjeća izvrsno te da roditeljima još ništa ne govori o tome gdje je: "Povratak kući bio je pun snažnih emocija. Svima je bilo drago što sam bio u toj akciji, ali bila je jasno vidljiva i zabrinutost. Jedino se kćи Irena, koja je bila stara godinu i pol, od srca i bezbrižno radovala, u stilu 'dobro mi došao, tata'."

3.

Početak Domovinskog rata



Uspješno provedena akcija nagovjestila je kako će tek stasale snage hrvatske policije odlučno braniti ustavno-pravni poredak RH. Bio je to ujedno i prvi oružani sukob hrvatskih snaga i protuustavnih pobunjeničkih srpskih formacija te se u Pakracu obilježava i kao početak Domovinskog rata.

4.

Uloga agresorske JNA u Pakracu

Od akcije u kojoj su snage hrvatske policije uspostavile red u Pakracu, JNA je počela primjenjivati takтику uspostave tampon-zona ili sprečavanja građanskog rata, kako je pokušavala javnosti prikazati svoju otvorenu suradnju s pobunjenim Srbima. Naime, ciljano su raspoređivali svoje snage u cilju *razdvajanja sukobljenih strana*, a u stvarnosti glavni im je cilj bio zaustaviti regularne snage hrvatske policije u uspostavi i zaštiti ustavno-pravnog poretku RH.



5.

Redarstvene snage iznijele prvi teret obrane Pakraca i Hrvatske

Nakon akcije hrvatske policije u Pakracu u javnosti se ustalio i poznati ratni slogan za njezina djelovanja: *Jake snage MUP-a*. Svaka vijest o djelovanjima počinjala je tim sloganom, a ostaju u povijesti Domovinskog rata zapamćene kao snaga koja je iznijela prvi i najteži teret obrane Pakraca, Plitvičkih jezera i Hrvatske. Na primjeru akcije u Pakracu na najsnažniji način oživotvorile su poruku koju je predsjednik RH Franjo Tuđman uputio polaznicima tečaja Prvi hrvatski redarstvenik: "Vi trebate biti čuvari mirnog sna naših građana, čuvari blaga naših ljudi, ali i čuvari ustavnog i pravnog poretku Republike Hrvatske."



**Zdravko Barić,
pripadnik
Omega**

"Nošen zanosom i domoljubljem 5. kolovoza 1990. priključio sam se obrani suvereniteta domovine koja se tek budila," govori Zdravko Barić, koji je sa završenim tečajem Prvi hrvatski redarstvenik postao pripadnik Omega.

"Ponosan sam što sam i ja postao član elitne policijske postrojbe zajedno s još nekolicinom kolega. Bili smo prije svega ispunjeni domoljubljem i ljubavlju prema svojem narodu. Iako se govorilo o nemirima srpskih pobunjenika, nitko od nas u tim trenucima nije ni slutio kako ćemo sudjelovati u borbenim akcijama, pucati, ratovati, braniti se..." iznosi Barić.

Prvi ozbiljniji doticaj s ratnom stvarnošću Barić je osjetio odmah na ulasku u Pakrac. "Dolaskom u Badljevinu čuli smo kako su nam na putu postavljene barikade. I točno, na Omanovcu, brdu nadomak Pakraca, na cesti smo naišli na srušena stabla. Koluge su ih odmaknuli i nastavili smo put do grada. Ulaskom u Pakrac vod od nas tridesetak upućen je do zgrade Općine, a drugi je vod otisao u zgradu Policijske postaje. Ispred zgrade Općine, koja je bila zatvorena, osigurana lancem i lokotom, zapovjednik Cindrić zapovjedio je ulazak. Sjećam se kako smo kologa i ja pokidali lokot i lanac te otvorili vrata. U tom trenutku u zgradi se začuo pucanj iz vatre nog oružja. Iako se zapucalo, mjeseta strahu i panici nije bilo, nastavljamo dalje, ulazimo u prostoriju po prostoriju..." svjedoči Barić. Posebno pamti zgodu kad su u jednoj podrumskoj prostoriji pronašli prvog pobunjenika, naoružanog *papovkom*, koji se skrivaо u ormaru. Ukrzo su razoružali i još nekoliko pobunjenika.

Kad je akcija završila svatko je od njih razmišljao o onome što ih čeka sutra, o novim sličnim zadaćama. "Ovom sam akcijom postao svjestan kako smo u neizvjesnoj situaciji i da smo kao policaci dužni uspostavljati i čuvati pravni poredak i mir u svojoj domovini. Iznad svega se osjećalo zajedništvo, danas bih rekao svi za jednog, jedan za sve... Dijelili bismo kap vode, svaki metak, svaku bol, strah i suze. Bilo je to neopisivo i neponovljivo, kad smo svi bili kao jedan. To nam je bila vodilja tijekom cijelog Domovinskog rata," poručuje Barić.

VOJNI POLIGON "EUGEN KVATERNIK"

**TEKST**

Martina Stanković

FOTO

Tomislav Brandt



**BOJNO GAĐANJE
NAJBOLJE JE ZA
STJECANJE
ISKUSTVA**

VOJNI POLIGON "EUGEN KVATERNIK"



Za dobre rezultate posrednog bojnog gađanja potrebno je da sve sastavnice bitnice kvalitetno i pravodobno odrade svoje zadaće

Prva haubička bitnica u sastavu Topničko-raketne bojne na slunjskom je poligonu provela bojno gađanje iz haubica 122 mm D-30

Na vojnom poligoni "Eugen Kvaternik" 2. ožujka 2022. provedeno je posredno bojno gađanje iz haubica 122 mm D-30. Gađanje je provela Prva haubička bitnica u sastavu Topničko-raketne bojne, Gardijske mehanizirane brigade. Na gađanju je bio i zapovjednik GMBR-a brigadni general Dražen Ressler.

Cilj je gađanja ocjenjivanje osposobljenosti postrojbe za provedbu namjenskih vatreñih zadaća u svim borbenim uvjetima. Ocjenjuje se osposobljenost za brzo, pravodobno, precizno i učinkovito djelovanje i provedbu vatreñih zadaća po zapovijedi te sigurno rukovanje oružjem, streljivom i opremom.

Sukladno redovitim zadaćama postrojbe proveden je kompletan ciklus obuke, a kruna je posredno bojno gađanje. Prvo je provedena pojedinačna obuka i obuka na razini desetina, potom obuka na razini voda i bitnice te pripremno ispitno gađanje iz UC-20 mm (umetnuta cijev).

UVJEŽBAVANJE ZADAĆA

"Posredno bojno gađanje najbolje je za stjecanje iskustva posebice za novopriđošle pripadnike koji su tek završili specijalizaciju, kako za pojedinca tako i za cijelu postrojbu. Za dobre rezultate posrednog bojnog gađanja potrebno je da sve sastavnice bitnice kvalitetno i pravodobno odrade svoje zadaće. Zadovoljan sam prikazanim na današnjem gađanju," rekao je satnik Tomislav Ljulj, zapovjednik Prve haubičke bitnice.

Vojnikinja Adriana Bulat ovo je prvo bojno gađanje na mjestu računatelja planšetista, zadaća joj je bila određivanje i ucrtavanje elemenata za gađanje te njihova predaja do zapovjednika desetine koji te podatke prenosi paljbenim vodovima.



Cilj je posrednog bojnog gađanja iz haubice 122 mm D-30 ocjenjivanje osposobljenosti postrojbe za provedbu namjenskih vatrenih zadaća u svim borbenim uvjetima

"Sve smo zadaće uvježbavali toliko da su nam postale rutina, a poslijepripremnog ispitnog gađanja iz UC-20 mm nestala je i početna trema. Najbitnije je da smo svi točni i precizni u dodijeljenim zadaćama i zato imamo dobre pogotke," komentirala je vojnikinja Bulat.





REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18 i 125/19) i u skladu s člankom 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djetalnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15, 14/17 i 91/18), raspisuje se

JAVNI NATJEČAJ ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

U akademskoj godini 2022./2023. u status kadeta/kadetkinja bit će primljeno do 20 kandidata/kinja, upisanih na prvu godinu preddiplomskog sveučilišnog studija na:

I. SVEUČILIŠTU U ZAGREBU – FAKULTET PROMETNIH ZNANOSTI

- preddiplomski sveučilišni studij Aeronautika – vojni pilot

Rok za podnošenje prijava je 19. travnja 2022.

Kandidati/kinje prijavljuju se u propisanom roku elektronički Središnjem prijavnim uredu na portalu *postani-student* (<https://www.postani-student.hr>) i pismeno na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

Uz prijavu kandidati/kinje trebaju priložiti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona/mobitela
- presliku osobne iskaznice
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

U slučaju prijave na više vojnih studijskih programa, kandidat/kinja šalje samo jednu prijavu u kojoj mora jasno navesti za koje se sve vojne studijske programe natječe.

UVJETI KOJE KANDIDATI/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 2000. godine ili kasnije
- završena četverogodišnja srednja škola
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak pokrenut po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan/a za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. alineji 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18 i 125/19)
- da je upisan/a na prvu godinu redovitog studija u rujnu 2022.
- da su ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete/kinje propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15) i Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvene sposobnosti za vojnu službu (Narodne novine, br. 42/14, 134/15, 109/16 i 97/17), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij - uspješan završetak seleksijskog letenja.

Kandidate za kadete/kinje koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnim uredu na portalu *postani-student* u roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete te posebno vrednovanje na seleksijskom letenju kandidata za vojne pilote u trajanju od pet tjedana tijekom srpnja i kolovoza 2022. Kandidati/kinje koji su kao učenici 3. razreda srednje škole zadovoljili kriterije odabirnog postupka uključujući kriterije seleksijskog letenja tijekom 2021., u odabirnom postupku 2022. upućuju se samo na provjeru zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih kriterija za kadete – vojne pilote.

Svi kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka Ministarstva obrane rangiraju se na listi kandidata/kinja za odabrani studijski program u skladu s bodovima ostvarenim na ispitima državne maturi i uspjehom u srednjoj školi unutar upisne kvote. U kadetsku službu primaju se kandidati/kinje koji u odabirnom postupku postignu najbolje rezultate i steknu pravo upisa na preddiplomski sveučilišni studij Aeronautika – vojni pilot.

Prije potpisivanja ugovora o kadetskoj službi Ministarstvo obrane provjerit će po službenoj dužnosti nepostojanje zapreka za prijam u službu u Oružane snage iz članka 35. stavka 1. alineje 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske. Upise na sveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati/kinje provode u skladu s propisima i uvjetima natječaja koji raspisuje Sveučilište u Zagrebu, a u skladu s obavijestima objavljenim na mrežnim stranicama Ministarstva obrane i Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.

Kandidati/kinje koji zadovolje uvjete odabirnog postupka i upisu sveučilišni studij iz ovog natječaja bit će krajem kolovoza pozvani na pripremni kamp koji će se provesti tijekom rujna 2022. godine.

Tijekom školovanja kadeti/kinje ostvaruju prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 158/13, 5/17, 55/19 i 139/20).

Nakon uspješno završenog preddiplomskog sveučilišnog studija Aeronautika – vojni pilot (6 semestara) na Fakultetu prometnih znanosti u Zagrebu, kadeti/kinje upisuju diplomski sveučilišni studij Aeronautika – vojni pilot (4 semestra) na Fakultetu prometnih znanosti u koji je uključena Temeljna časnica izobrazba i letačka obuka u Središtu za obuku Hrvatskog ratnog zrakoplovstva "Rudolf Peresin".

Nakon završenog preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog studija kadeti/kinje bit će primljeni u djetalnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, stimulativni sustav profesionalnog razvoja i mogućnost sudjelovanja u domaćim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na internetskoj stranici Ministarstva obrane <https://www.morh.hr> ili <https://vojnipilot.hr>, a dodatne obavijesti kandidati/kinje mogu dobiti u Središnjici za upravljanje osobljem (tel. 01/3784-812 i 01/3784-814), u Referadi Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu (tel. 01/2380-202) te u područnim odjelima odnosno odsjecima za poslove obrane.



REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju točke IV. Odluke ministra obrane (Klasa: 023-03/22-03/1, Urbroj: 512-01-22-32) od 26. siječnja 2022., Ministarstvo obrane Republike Hrvatske raspisuje

**JAVNI POZIV
ZAINTERESIRANIM KANDIDATIMA – UČENICIMA 3. RAZREDA SREDNJE ŠKOLE
ZA STUDIJ AERONAUTIKA – VOJNI PILOT,
FAKULTETA PROMETNIH ZNANOSTI SVEUČILIŠTA U ZAGREBU**

Studij traje ukupno 10 (deset) semestara. Nakon uspješno završenog prediplomskog sveučilišnog studija Aeronautika – vojni pilot (6 semestara) na Fakultetu prometnih znanosti u Zagrebu, kadeti/kinje upisuju diplomski sveučilišni studij Aeronautika – vojni pilot (4 semestra) na Fakultetu prometnih znanosti u koji je uključena Temeljna časnička izobrazba i letačka obuka u Središtu za obuku Hrvatskog ratnog zrakoplovstva "Rudolf Perešin".

Kandidati/kinje – učenici 3. razreda srednje škole mogu iskazati interes za navedeni studij, uz mogućnost dodjele stipendije tijekom srednjoškolskog obrazovanja, ako to žele.

Rok za podnošenje prijava je **19. travnja 2022.**

Kandidati/kinje prijavljuju se u propisanom roku na internetskoj stranici <https://vojnipilot.hr> ili pismeno na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

UVJETI KOJE KANDIDATI/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 2006. godine ili ranije
- učenik 3. razreda četverogodišnje srednje škole
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan/a za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. alineji 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18 i 125/19)
- da su ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete/kinje propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15) i Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvene sposobnosti za vojnu službu (Narodne novine, br. 42/14, 134/15, 109/16 i 97/17), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij
- uspješan završetak seleksijskog letenja.

Kandidati/kinje trebaju priložiti:

- popunjeno obrazac prijave
- presliku osobne iskaznice, rodnog lista, uvjerenje o pohađanju 3. razreda srednje škole
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

Nakon zaprimanja prijave Ministarstvo obrane pozvat će zainteresirane kandidate/kinje – učenike 3. razreda srednje škole na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete te posebno vrednovanje na seleksijskom letenju kandidata za vojne pilote u trajanju od pet tjedana tijekom srpnja i kolovoza 2022.

Kandidati/kinje – učenici 3. razreda srednje škole koji zadovolje kriterije odabirnog postupka, uključujući kriterije seleksijskog letenja, moći će, po želji, s Ministarstvom obrane Republike Hrvatske potpisati ugovor o stipendiraju na temelju kojeg će primati stipendiju tijekom srednjoškolskog obrazovanja.

Informacije u vezi s javnim pozivom nalaze se na mrežnim stranicama Ministarstva obrane <https://www.morh.hr> ili <https://www.vojnipilot.hr>, a dodatne obavijesti kandidati/kinje mogu dobiti u Središnjici za upravljanje osobljem (tel. 01/3784-812 i 01/3784-814), u Referadi Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu (tel. 01/2380-202) te u područnim odjelima odnosno odsjecima za poslove obrane.

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

UAE KUPUJE KINESKE AVIONE?



Foto: Chinese People's Liberation Army / www.BJ.cn

Ministarstvo obrane Ujedinjenih Arapskih Emirata priopćilo je 23. veljače kako namjerava kupiti 12 primjeraka kineskog nadzvučnog mlaznog obučno-trenažnog aviona L-15, uz mogućnost povećanja broja do 36. Posao je zasad najavljen kao Pismo namjere koje je UAE poslao kineskoj državnoj izvozno-uvoznoj zrakoplovnoj tvrtki CATIC (China National Aero-Technology Import & Export Corporation). Avion L-15 poznat je i po oznaci JL-10 koju nosi u kineskim oružanim snagama, a proizvod je tvrtke Hongdu Aviation Industries Group. Izvorno je bio opremljen motorima ukrajinske tvrtke Ivčenko-Progres, a u međuvremenu je navodno testiran s kineskim motorima Guizhou FWS-17. Namijenjen je prije svega obuci pilota koji lete na višenamjenskim borbenim avionima četvrte i pete generacije, no može služiti i kao laki jurišnik ili laki višenamjenski borbeni avion. U potonjim ulogama rabe ga zrakoplovne snage Zambije, a početkom veljače 2022. najavljeno je da će ga kupiti i Etiopija. Potencijalna narudžba iz UAE-a ipak zvuči najzanimljivije jer ta zemlja raspolaže višenamjenskim borbenim avionima zapadnog podrijetla (F-16, Mirage 2000, dogovorena kupnja Rafalea), a isto vrijedi i za njezine obučno-trenažne letjelice (BAE Hawk, PC-7, PC-21...). Na popisu su i laki jurišnici AT-802. U svakom slučaju, umirovljeni emiratski general Khalfan Al Kaabi izjavio je za portal Defense News da kupnja kineskog aviona odražava želju države za proširenjem kruga dobavljača oružnih sustava

Domagoj VLAHOVIĆ



Foto: Rafael



LYNX ZA VATRENU POTPORU



Foto: Rheinmetall

Njemačka tvrtka Rheinmetall za-
vršila je razvoj najnovijeg oklo-
pnog vozila na gusjenicama iz
serije Lynx. Riječ je o mehaniz-
ranoj inačici za vatrenu potporu
Lynx 120. Na podvozje vozila
Lynx KF 41 instalirana je sma-
njena kupola s topom glatke ci-
jevi kalibra 120 mm, razvijenim
iz glavnog naoružanja glavnog
borbenog tenka Leopard 2. Kako
navodi Rheinmetall, top može
ispaljivati i najnovije programibilne
visokoeksplozivne projektille
DM11. Sekundarno naoružanje
Lynxa 120 uključuje spregnutu
strojnici, s tim da zasebna zapo-
vjednikova oružna stanica može
biti opremljena dodatnom stroj-
nicom kalibra 12,7 mm. Sustav
kamera obuhvaća puni krug oko
vozila te ima sposobnost auto-
matskog otkrivanja i praćenja
cilja. Kupci će raspolagati i po-
sebnim zaštitnim modulima (npr.
dodatnim oklopom), a za neutrali-
zaciju granata i protutenkovskih
projektila odabran je Rheinmet-
tallov sustav aktivne zaštite ADS
(Active Defence System).

Domagoj VLAHOVIĆ

C-DOME NA KORVETI SA'AR 6

Rafael je 22. veljače objavio da su tvrtka Rafael Advanced Defense Systems, Organizacija za obranu od projektila (Israel's Missile Defense Organization – IMDO) pri Ministarstvu obrane Izraela te Izraelske obrambene snage (IDF) završili seriju zajedničkih testiranja sustava C-Dome. Riječ je o mornaričkoj inačici sustava protuzračne obrane Iron Dome. U sklopu testiranja sustav je prvi put korišten na korveti Sa'ar 6 izraelske mornarice, i to prvom brodu u klasi INS Magen. Posada je, među ostalim, provela vježbu bojnog gađanja. Testiranje je uključivalo scenarije s višestrukim sofisticiranim prijetnjama, uključujući rakete, krstareće projektile i bespo-sadne letjelice. Sustav se pokazao uspješnim te potvrdio operativnu sposobnost mornarice za suočavanje s prijetnjama strateškoj imovini i ključnim interesima Države Izraela.

Čelnik Rafaelove uprave za mornaričke sustave ratovanja Ran Tavor rekao je da testiranje označava kraj pro-
cesa razvoja i prilagođavanja sustava Iron Dome pomorskim platformama, u skladu sa zahtjevima Ministarstva
obrane te Izraelskih obrambenih snaga. "Testiranja su pokazala Rafaelove napredne inženjerske i razvojne
sposobnosti, kao i sposobnost uspješne integracije složenih sustava," istaknuo je Tavor.

Martina STANKOVIĆ

STRATEŠKI DOKUMENTI

Svrha je dokumenta FFAO identificirati značajke i sposobnosti koje NATO-ove snage trebaju razviti u sljedećih dvadeset godina. Namjena je ovog teksta osnovno predstavljanje i interpretacija zadnjeg FFAO-a, s tim da treba uzeti u obzir da je objavljen 2018. godine pa su se neke okolnosti promijenile, a neki su se razmotreni scenariji već i dogodili

TEKST Vladimir Štimac

OKVIR ZA BUDUĆE OPERACIJE NATO-A

Sjeveroatlantski savez dosad je objavio dva dokumenta pod nazivom Okvir za buduće operacije Saveza (Framework for Future Alliance Operations – FFAO): prvi 2015., a drugi 2018. godine. Izradilo ih je Savezničko zapovjedništvo za operacije (Allied Command Operations – ACO) i Savezničko zapovjedništvo za transformaciju (Allied Command Transformation – ACT). Najkraće rečeno, svrha je FFAO-a identificirati potrebne značajke i sposobnosti koje NATO-ove snage trebaju razviti u sljedećih dvadeset godina. One će služiti da NATO zadrži vojnu nadmoć kao i sposobnosti kojima će pobjeđivati u eventualnim budućim operacijama, odgovarati na buduće izazove i iznenadenja te iskoristiti prilike koje donosi budućnost. FFAO daje smjernice za razvoj vojne strategije NATO-a, no i političke smjernice za NATO-ov proces obrambenog planiranja (NATO Defence Planning Process – NDPP). Korijeni su FFAO-a u Planu dugoročne vojne transformacije (Long-Term Military Transformation – LTMT), koji izrađuje ACT. Prva komponenta tog

plana jest dokument Strateška analiza predviđanja (Strategic Foresight Analysis – SFA, opširnije u tekstu Kako NATO predviđa budućnost, HV br. 646). Druga je komponenta upravo FFAO. Koristeći SFA kao temelj, FFAO preporučuje sposobnosti koje bi NATO-ove snage trebale razvijati do 2035. godine i dalje. Vojni odbor (Military Committee – MC) zaključio je da se FFAO može koristiti za potrebe NATO-ova Procesa obrambenog planiranja (NATO Defence Planning Process – NDPP).

FFAO označava analizu i procjenu temeljenu na zajedničkoj profesionalnoj vojnoj prosudbi i jedinstven je zato što "premošćuje" pitanja sa strateške razine na taktičku. Ciljana su publika u prvom redu donositelji odluka, obrambeni planeri i osoblje unutar NATO-a, NATO-ovih članica i partnerskih zemalja. Međutim, s obzirom na to da je dokument javno objavljen kako bi potaknuo raspravu, može biti koristan i za više institucija te stručnjaka. To uključuje akademsku zajednicu, industriju, istraživače... FFAO se može koristiti kao podloga za:

- političke rasprave i razvoj politika
- procjene buduće sigurnosne situacije
- razvoj nacionalnih sigurnosnih i strateških dokumenata
- razvoj sposobnosti i koncepata
- obrambeno planiranje i razvoj scenarija
- izobrazbu, obuku i vježbe.

Namjena je ovog teksta osnovno predstavljanje i interpretacija zadnjeg FFAO-a, s tim da treba uzeti u obzir da je objavljen 2018. godine pa su se neke okolnosti promijenile, a neki su se razmotreni scenariji već i dogodili.

EKSPOZICIJALNA BRZINA

Prvo poglavje, *Buduće sigurnosno okruženje – izazovi i prilike*, stavlja poseban naglasak na značajke potencijalnih budućih sukoba te nestabilnosti koje bi mogle prouzročiti angažiranje NATO-ovih snaga.

Svijet se u više područja transformira eksponencijskom brzinom pa se u skladu s tim redefinira i globalni sigurnosni kontekst. Kako ljudi komuniciraju više i brže nego ikad prije, događaji



Foto: NATO

i odluke u jednoj regiji brzo utječu na živote u ostaku svijeta. Starije stanovništvo, s pratećim zdravstvenim i mirovinskim troškovima, postupno optereće sustave socijalne skrbi. Globalna raspodjela moći razvija se prema višepolarnosti. Dok se informacijska i ekomska globalizacija intenzivira, "bujuju" i dezinformacije, polarizacija, nacionalističke reakcije te antiglobalizacijski pokreti. Osim toga, učinci klimatskih promjena očitiji su i rašireniji nego ikad prije.

Kako bi mogli izgledati budući ratovi i oružani sukobi? Analize pokazuju da, među ostalim, mogu biti obilježeni sljedećim:

- radikalni, ideološki motivirani protivnici globalnog djelokruga rada koji za svoje interese koriste neizravan pristup
- veća uloga utjecajnih pojedinaca i nedržavnih aktera koja ima teško predvidive učinke
- protivnici koji ciljaju na civilno stanovništvo, institucije i kritičnu infrastrukturu
- povećana povezanost događaja u inozemstvu i domovini

Španjolski i talijanski vojnici uvježbavaju urbane operacije na pripremama za Steadfast Defender 2021, najveću NATO-ovu vježbu provedenu prošle godine

- veća povezanost među domenama ratovanja (zrak, kopno, more, svemir, kibernetički prostor)
- male postrojbe koje se bore na većim udaljenostima
- operacije u domeni kibernetičkog prostora
- široko dostupne nove tehnologije
- sve veća važnost sučelja čovjek-stroj
- korištenje automatiziranih i potencijalno autonomnih sustava i operacija
- nove klase oružja za masovno uništenje
- proširen pristup znanju, uključujući mogućnost provedbe napredne analize podataka velikih razmjera radi stjecanja vojne prednosti
- informacijske aktivnosti namijenjene utjecaju na stanovništvo.

SITUACIJE NESTABILNOSTI

Vrlo je bitan dio prvog poglavlja FFAO-a opis situacija nestabilnosti, tj. mogućih budućih događaja koji bi mogli prouzročiti da Savez koristi različite vojne snage (naravno, u različitim oblicima, ne samo "kinetičkim", op. ur.). Oni, npr., uključuju izbijanje **konvencionalnog rata**, ali i **širenje, prijetnju ili uporabu oružja za masovno uništenje**. Navedena je i **escalacija prijetnje**, tj. situacija kad protivnički akteri s vremenom sve više koriste prijetnje ili silu kojom destabiliziraju sigurnosno okruženje. Ona se može pojavljivati u obliku povećane prisutnosti, vježbi, demonstracija sposobnosti ili strateških komunikacijskih poruka.

Tu je i **hibridni rat**, u kojem protivnički akteri mogu koristiti kombinaciju konvencionalnih i nekonvencionalnih sredstava, izbjegavajući pritom odgovornost za svoje postupke. Jedna

STRATEŠKI DOKUMENTI

PRAVNI I ETIČKI IZAZOVI

Spremnost NATO-ovih snaga za buduće izazove znači i poimanje brojnih novih pravnih i etičkih pitanja. S obzirom na napredak tehnologije i brzo mijenjajući karakter sukoba, uz svijest da protivnici možda ne primjenjuju ista pravila, potrebno je raspraviti o određenim pitanjima.

Autonomni sustavi i umjetna inteligencija – Kako bi snage trebale koristiti autonome sustave i utjecati na umjetnu inteligenciju u budućnosti? Koju je razinu autonomnog odlučivanja NATO spremam prihvati?

Informacijsko okruženje – Kako se koristi elektromagnetski spektar? Što u domeni kibernetičkog prostora znači napad koji bi zahtijevao vojni odgovor? Koliko bi "daleko" NATO trebao provoditi ofenzivne operacije u kibernetičkom prostoru? Kako snage koriste naprednu analitiku podataka i još uvijek održavaju ravnotežu između poštivanja privatnosti i potrebe za pravodobnim obaveštajnim podacima? Kako se uskladjuje sloboda govora sa suprostavljanjem ekstremističkim porukama?

Borci i neborci – Granice između boraca i neboraca mogu se zamagliti, posebno u operacijama u kibernetičkom prostoru. Kako se odnositi prema civilnim korporacijama i privatnim vojnim i sigurnosnim tvrtkama koje podupiru vojne operacije? Kako se rješavaju situacije u kojima neborci u svakom trenutku mogu postati borci?

Foto: NATO



Besposadno plovilo Pacific 950, proizvod tvrtke BAE Systems, na NATO-ovo vježbi testiranja besposadnih sustava REP(MUS) 19 u Portugalu

je od glavnih značajki hibridnog rata iskoriščavanje svih instrumenata moći uz ograničavanje sukoba ispod praga konvencionalnog rata. Kod **neregularnog rata** može između državnih i nedržavnih aktera doći do nasilnih sukoba za legitimitet i utjecaj na ciljano stanovništvo. To može uključivati aktivnosti koje se provode s gerilskim snagama ili u savezništvu s njima. Neizbjegljivo je spomenuti i **terorizam** (i kibernetički terorizam) u svrhu postizanja političkih, vjerskih ili ideoloških ciljeva. Organizacije i nedržavni akteri mogu pribjeći sili i nasilju šireg opsega odnosno duljeg trajanja u pokušaju prisile ili zastrašivanja vlada ili društava i stjecanja kontrole nad stanovništvom.

Pod **poremećajem globalnog poretku** misli se na situaciju kad neprijateljski raspoloženi akteri rabe silu kako bi osporili međunarodne zakone i norme, a to uključuje i aktivnosti u svemiru ili kibernetičkom prostoru. U **napadima na kritičnu infrastrukturu** bitnu za interesne Saveza protivnički akteri



Foto: NATO

mogli bi napasti energetska postrojenja, luke, podmorske kable ili internetsku infrastrukturu u pokušaju remećenja vitalnih društvenih funkcija i globalne stabilnosti. I takvi napadi mogu biti kibernetički.

U **informacijskom ratu** protivnik koristi poruke i narative kako bi oblikovao percepciju stanovništva i donositelja odluka i naveo ih prema određenom smjeru djelovanja. **Kibernetički napad** odnosi se na štetne aktivnosti u kibernetičkom prostoru koje kompromitiraju komunikaciju, informacije te elektroničke sustave ili informacije koje se pohranjuju u tim sustavima, u njima obrađuju ili s pomoću njih prenose. Protivnici, uključujući kriminalne organizacije, mogu **ugrožavanjem civilnog stanovništva** provoditi nasilje velikih razmjera usmjereni protiv stanovništva, posebno u urbanim sredinama. Ti događaji mogu uključivati mafijaško nasilje, postkonfliktnu osvetu, pobunu, predatorsko nasilje, sukobe u zajednici i drugo. **Masovne migracije** zbog ekonomskih problema, društvene nejednakosti, oružanih sukoba, porasta stanovništva i uništavanja okoliša mogu dovesti do povećane napetosti između pojedinih vlada i imigranata.

Spomenute su i **pandemije** koje premašuju nacionalni kapacitet civilnog odgovora te **prirodne katastrofe**, koje mogu rezultirati ozbiljnom štetom, velikim brojem smrtno stradalih i ozlijedenih te premašuju nacionalni kapacitet civilnog odgovora.

NAJBOLJI VOJNIČKI SAVJET

Druge poglavlje FFAO-a, *Strateške vojne perspektive*, navodi da su one najbolji "vojnički savjet" koji detaljno opisuje kakve NATO-ove snage trebaju biti kako bi izvršile ključne zadaće. S tim u vezi, središnja ideja transformacije vojnih snaga NATO-a nalaže neprestani razvoj, prilagodbu, korištenje inovacija, vjerodostojnost, povezanost, svjesnost i otpornost. NATO-ova vjerodostojnost na svim razinama (strateškoj, operativnoj i taktičkoj) bitna je komponenta za sprečavanje



Foto: NATO



Glavni tajnik NATO-a Jens Stoltenberg na sastanku Vojnog odbora NATO-a. Vojni odbor zaključio je da se FFAO može koristiti za potrebe NATO-ova Procesa obrambenog planiranja

Prizor s vježbe North Makedonija 2021 koju je s kolegama iz Sjeverne Makedonije u rujnu prošle godine organiziralo NATO-ovo Euroatlantsko koordinacijsko središte za odgovor na katastrofe (EADRCC). Uporaba NATO-ovih snaga ne planira se samo za "klasične" vojne operacije

sukoba i ostvarenje misije. Način na koji potencijalni protivnici percipiraju političku volju, koheziju, profesionalnost, sposobnosti i spremnost NATO-a može odrediti njihovo postupanje. NATO zahtijeva da cijelokupna struktura njegovih zapovjedništava i snaga razvije i demonstrira sposobnost i spremnost. Snage to mogu postići kroz realističnu i izazovnu zajedničku obuku, izobrazbu i vježbe na svim razinama. Vrlo je bitno da NATO podržava norme međunarodnog prava i to jasno i nedvosmisleno priopći međunarodnoj zajednici.

Dio vjerodostojnosti NATO-a bazira se na sposobnostima nuklearnog odvraćanja, što je ključno za suzbijanje mogućih prijetnji poput oružja za masovno uništenje. Savez bi trebao održavati snažne i brze procese donošenja odluka i jasno prenijeti svoju političku volju potencijalnim protivnicima. Svesnost znači razvijanje sveobuhvatnog razumijevanja operativnog okruženja, protivnika i njegovih akcija kako bi se omogućilo točno i pravodobno donošenje odluka. Metode hibridnog rotovanja zahtijevaju od Saveza široko znanje i razumijevanje događaja koji bi mogli potaknuti krizu ili su-

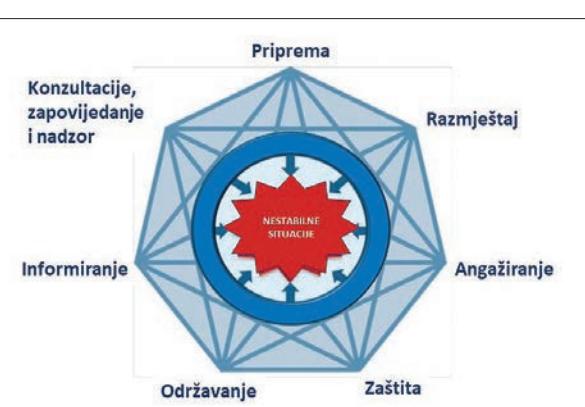
kob. Savez može identificiranjem prvih signala prijetnji u nastajanju sprječiti strateško iznenadenje i donijeti pravodobne odluke. Primjena tehnologija za prikupljanje i obradu velikih količina podataka i informacija bit će ključ za podizanje svjesnosti te donošenje pravodobnih i relevantnih odluka.

Snage su agilne ako mogu učinkovito odgovoriti na dinamične i složene operativne izazove, kao i odgovarajućim i pravodobnim akcijama iskoristiti otvorene prilike. Agilnost uključuje sposobnost voda da razumiju i odgovore na sve složenija pitanja koja se mogu pojavit s novim tehnologijama ili metodama, uključujući nove moralne i etičke dileme. Dio agilnosti je i "robustan" proces naučenih lekcija. Snage koje su otporne imaju sposobnost, kapacitet i volju da tijekom vremena izdrže teške uvjete, zadrže mogućnost odgovora i brzo se oporeve od strateških šokova ili operativnih zastoja. Mnoge buduće situacije nestabilnosti globalnog su opsega i mogu zahtijevati povećanu otpornost snaga Saveza i društava te sustava koje brane.

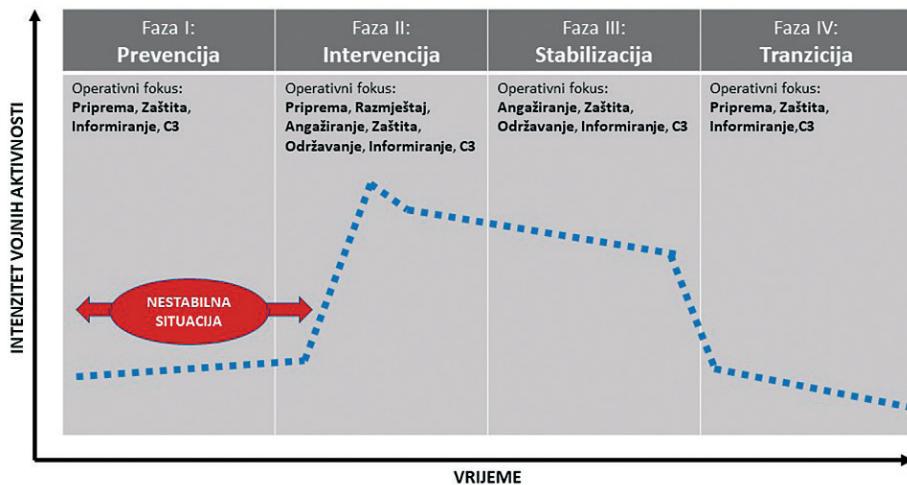
Za izvršavanje ključnih zadaća i rješavanje nestabilnosti u bilo kojem sigurnosnom okruženju NATO-ove snage trebat će i dodatne elemente. Jedan je od njih trajna javna te politička potpora kao i legitimitet, odgovarajuća ovlaštenja, čvrst pravni okvir te snažno vodstvo. Osim toga, NATO-ove snage zahtijevaju pravodobna i učinkovita obrambena ulaganja i obrambeno planiranje uskladeno s razinom ambicija, kao i primjenu novih koncepcata i tehnologije.

ŠTO RADE PLANERI?

Treće poglavje, naslovljeno *Vojne implikacije*, govori o sposobnostima koje bi NATO-ove snage trebale imati za izvršavanje ključnih budućih zadaća. Jednostavno rečeno, vojne implikacije jesu činjenice koje planeri moraju uzeti u obzir tijekom detaljnog dugoročnog planiranja i donošenja odluka. Napisane su u skladu s NATO-ovom hijerarhijom sposobnosti koja opisuje sedam glavnih područja, prikazanih na Slici 1.



STRATEŠKI DOKUMENTI



Slika 2 -
Teoretska krivulja
vojne intervencije

Ta područja čine povezani mrežu sposobnosti koja snagama omogućava izvršavanje ključnih zadaća. NATO-ove vojne operacije spadaju u područja glavnih sposobnosti prema Teoretskoj krivulji vojne intervencije, prikazanoj na Slici 2.

Ipak, dijagram na Slici 2 samo je načelan i buduće operacije neće nužno slijediti tu paradigmu. Neka područja glavnih sposobnosti traju kroz sve faze, dok se druga pojavljuju samo u nekim. Primarni je cilj **prevencije** sprječiti nastanak nestabilnih situacija i escalaciju, i to kombinacijom diplomatskih, informacijskih, vojnih, gospodarskih, finansijskih i obavještajnih aktivnosti te provedbom zakona. Međutim, dove li do nestabilnosti, snage moraju biti pripremljene, uvježbane i spremne nositi se sa širokim spektrom prijetnji. U fazi **intervencije** snage moraju reagirati u određenom vremenu kako bi postigle političko-vojne ciljeve i željeno krajnje stanje. Tijekom **stabilizacije** vojne snage mogu se postupno vratiti u ulogu prevencije, dok se temeljni uzroci nestabilnosti rješavaju društveno i politički. Zbog karaktera budućih sukoba, snage se mogu dulje vrijeme

NATO-ova vježba
kibernetičke
brane Locked
Shields provedena
je i prošle godine.
Operacije u
kibernetičkom
prostoru sve su
važnije za Savez



nalaziti u toj fazi. Prema potrebi, sljedeća je faza **tranzicija**, koja uključuje preraspodjelu i prijenos ovlasti na druge odgovarajuće aktere. Tijekom svih faza snage će trebati održavati robusne strukture zapovijedanja i nadzora, kao i zaštiti sebe i civilno stanovništvo. S vremenom se fokus vraća na prevenciju i održavanje stabilnosti.

BUDUĆE SPOSOBNOSTI

Nakon prvih triju poglavljaja, koja definiraju izazove i prilike, što NATO-ove snage trebaju biti i što trebaju raditi, FFAO se fokusira na sposobnosti koje će im omogućiti da sve to i ostvare. **Priprema** je

sposobnost uspostavljanja i održavanja dovoljne i učinkovite prisutnosti snaga u pravo vrijeme, zadržavajući dovoljnu fleksibilnost za prilagodbu mogućim promjenama u sigurnosnom okruženju. Zahtijeva dosta vremena i drugih resursa, ali vodi do vjerodostojnosti kao glavnog čimbenika odvraćanja. Snage se moraju održavati u odgovarajućim operativnim strukturama i skupinama te u odgovarajućoj spremnosti.

Da bi se pripremili za buduće operacije, snage će trebati odgovarajuću edukaciju, realističnu obuku i vježbe. To uključuje simulacije, pokuse i testiranje novih sustava, koncepata i taktika, tehnika i postupaka. Pripreme bi se trebale kretati od obuke u području osnovnih vojnih vještina do velikih združenih operacija visokog intenziteta.

Zbog rastuće globalizacije, NATO-ove snage trebale bi poboljšati svoje razumijevanje kulturnih razlika uključujući jezik, vjeru, povijest i navike. To može zahtijevati angažiranje dodatnih stručnjaka, što bi u uvjetima složenih demografskih prilika moglo biti vrlo izazovno. Snage će zahtijevati i zapovjednike s većom političkom, kulturnom, tehnološkom, informacijskom i društvenom svjesnošću. To će biti posebno važno kad se govorи o autonomnim sustavima, robotici, umjetnoj inteligenciji, naprednoj analitici podataka, kibernetičkom prostoru i svemirskim sustavima.

U pripremu spada i razvoj te uključivanje najboljih praksi ili inovativnih ideja u vojne aktivnosti. Snagama će trebati sposobnost obrade i korištenja golemih količina podataka i poboljšanja sustava naučenih lekcija. Osim toga, morat će održavati ili poboljšavati interoperabilnost korištenjem zajedničkih standarda i usklađivanjem koncepata, doktrina i najboljih praksi. Suradnja s partnerima, kao dio sveobuhvatnog pristupa vojnim operacijama, postajat će sve važnija. To znači da će NATO trebati biti interoperabilan s partnerskim zemljama i moći djelovati s međunarodnim organizacijama.

U VELIKIM GRADOVIMA

Razmještaj je sposobnost provedbe strateškog razmještaja, daljnog kretanja i integracije kao potpore operacijama i misijama Saveza. Time se osigurava da su prave postrojbe na pravom mjestu i u pravo vrijeme za postizanje političko-vojnih



Foto: NATO

ciljeva. Snage će ubuduće morati imati povećanu sposobnost okupljanja, pripreme i premještanja na mesta utovara i ukrcanja na određenim mjestima. Čak i tijekom nestabilnih situacija, NATO mora biti sposoban mobilizirati zajedničke snage na globalnoj razini. Buduće snage morat će održavati ili uspostaviti dovoljnu mrežu infrastrukture, baza i drugih objekata u potpori na teritoriju NATO-a. Osim toga, postojat će potreba za udaljenim ekspedicijskim bazama, lukama i zračnim lukama. Također se traži mogućnost brzog popravljanja luka i zračnih luka te njihova vraćanja u operativni status. **Angažiranje** se može opisati kao izvršavanje zadaća koje izravno pridonosi postizanju ciljeva misije, uključujući sve potrebne sposobnosti za pobjedu. Angažiranje je temeljna funkcija vojnih snaga koja pridonosi vjerodostojnosti odvraćanja. Snage moraju biti mobilne i sposobne djelovati u svim domenama i u različitim okruženjima (npr. Arktik, kibernetički prostor, svemir, veliki gradovi...).

U slučaju angažiranja u velikim gradovima ili gusto naseljenim područjima, postrojbe će se suočiti s izazovima moguće kolateralne štete, odnosno žrtava. Potrebno je stoga pronaći pravu ravnotežu između izvršavanja zadaća i pravila angažiranja.

NATO-ove snage trebale bi zadržati slobodu djelovanja u elektromagnetskom spektru. Potrebno je inovirati i ulagati u nove tehnologije kako bi se poboljšale sposobnosti angažiranja, kao i korištenje daljinski kontroliranih, automatiziranih i potencijalno autonomnih sustava.

SURADNJA S LOKALNIM VLASTIMA

Odgovarajućom **zaštitom** minimizira se ranjivost osoblja, materijala, infrastrukture i objekata, informacija i kibernetičkog prostora, komunikacija kao i crta opskrbe na svaku prijetnju i u svim situacijama, istodobno osiguravajući slobodu djelovanja saveznica i pridonoseći uspjehu misije. Kako bi osigurao uspjeh misije, NATO mora biti sposoban zaštiti koheziju Saveza i zadržati političku volju za djelovanjem.

**Višenamjenski
borbeni avioni
F-16C grčkog
zrakoplovstva i
F/A-18F američke
mornarice nad
Mediterranom
tijekom
NATO-ove vježbe
Neptune Strike
2022 provedene
proteklog mjeseca.
Snage Saveza
trebaju realističnu
i izazovnu
zajedničku obuku,
izobrazbu i vježbe
na svim razinama**

Osim toga, neke buduće nestabilne situacije mogu premašiti kapacitet civilnog odgovora i tako ugroziti uspjeh misije. Snage bi trebale biti u mogućnosti pomoći lokalnim vlastima u zaštiti kritične civilne infrastrukture i ključnih usluga, uključujući upravu, zdravstvo, hitne slučajeve, sigurnost / provedbu zakona, financije, transport, električnu energiju, komunikacije, komunalne usluge i proizvodnju hrane. Dostupnost točnih i pouzdanih informacija iz pouzdanih izvora u informacijskom dobu ključna je i za civilne strukture i za vojsku. Snage će trebati sposobnost zaštite elektromagnetskog okružja kako bi omogućile njezino zajamčeno korištenje te kako bi otkrivale, istraživale i obranile se od svih oblika elektromagnetskih napada. Trebat će i sposobnost zaštite kibernetičkog prostora te otkrivanja, istrage i obrane od svih oblika kibernetičkih napada. Kako se domena kibernetičkog prostora nastavlja razvijati, od NATO-a se može zahtijevati preuzimanje aktivnije uloge (npr. zaštita kritične infrastrukture i usluga, zaštita podataka) kako bi se smanjio negativan utjecaj na stanovništvo. Budućnost će vjerojatno donijeti širok spektar novih prijetnji koje proizlaze iz novih tehnologija ili iz novih taktika, tehnika, postupaka, sposobnosti i doktrina. Snage moraju biti sposobne identificirati, pratiti i razumjeti nove

STRATEŠKI DOKUMENTI

TEHNOLOŠKI NAPREDAK

Inovacije i tehnološke promjene mogu pridonijeti razvoju vojnih sposobnosti. Ako ih ne iskoriste, NATO-ove snage mogli bi izgubiti sadašnje jasne prednosti u odnosu na protivnike. Tehnološki napredak vjerojatno će biti najveći u pet područja: 1. biologija, biotehnologija i medicina; 2. robotika, umjetna inteligencija, novo pametno oružje; 3. informacijska i komunikacijska tehnologija, kognitivna znanost; 4. nanotehnologija i napredni materijali; 5. energetska tehnologija. Takav razvoj utjecat će na organizacijske strukture i procese.

Tehnološki napredak mogao bi optimizirati učinke uz minimiziranje kolateralnih šteta i civilnih žrtava. Poboljšana obuka, korištenje simulacija i proširene stvarnosti, mogli bi poboljšati znanje, vještine i sposobnosti snaga.

Povećana medusobna povezanost i globalizacija nude vojnim snagama nove mogućnosti za jačanje odnosa povjerenja. Interoperabilnost s partnerima važna je za vojni uspjeh. U budućnosti je ključno izgraditi stalnu suradnju NATO saveza s EU-om kako bi se iskoristila sinergija uz izbjegavanje duplicitiranja i "konkurenциje".

S obzirom na to da će se buduće operacije vjerojatno odvijati u gusto naseljenim područjima, potrebno je voditi računa i o ravnoteži vojnog i humanog pristupa civilnom stanovištu kako bi se ojačao legitimitet NATO-ovih snaga.

Foto: NATO



NATO-ova besposadna letjelica RQ-4D Phoenix u bazi Sigonella u Italiji.

prijetnje te razviti odgovarajuće mjere zaštite.

Održavanje je sveobuhvatno osiguravanje ljudstva, logistike, materijalne, medicinske i opće vojne inženjerijske potpore potrebne za održavanje borbene moći tijekom svih faza operacija. Održavanje ostaje važno za buduće operacije jer obuhvaća širok spektar aktivnosti potrebnih za uspjeh u svakoj ključnoj zadaći.

Snage moraju imati odgovarajuću vojnu inženjerijsku potporu kako bi im se omogućila "sloboda kretanja", tj. pokretljivost. Vojna inženjerija mora raditi multidiscipli-



Foto: NATO

narno kako bi podržala vojne i civilne kritične infrastrukture. NATO-ove snage trebaju razvijati sposobnost uspostavljanja, održavanja i korištenja raspršenih logističkih čvorista te mogućnost ugovaranja lokalnog održavanja ili korištenja potpore zemlje domaćina.

Snage će možda morati surađivati s drugim institucijama u slučaju kad nestabilne situacije utječe na zdravlje. To će zahtijevati sposobnost ranog otkrivanja zaraznih bolesti putem sustava zdravstvenog nadzora i sposobnost dijeljenja informacija sa zemljama domaćinima, međunarodnim te nevladnim organizacijama.

NAGLASAK NA KIBERNETIČKOM PROSTORU

Informiranjem se uspostavlja i održava situacijska svjesnost i razina znanja potrebna kako bi se zapovjednicima na svim razinama omogućilo donošenje pravodobnih i odgovornih odluka. Informiranje je važno jer pomaže u izgradnji uzajamnog razumijevanja i utječe na sve druge vojne implikacije. Informiranje uključuje mogućnost pristupa, čuvanja, klasificiranja, širenja i filtriranja informacija.

Kako bi poboljšao uspjeh misije, NATO će morati usavršiti svoje metode prikupljanja podataka koristeći suvremenu tehnologiju i poboljšati svoju sposobnost dobivanja pravodobnih informacija putem združene obaveštajne, nadzorne i izvidničke sposobnosti (Joint Intelligence Surveillance and Reconnaissance – JISR). Kako bi se suprotstavio napretku potencijalnih protivnika u tehnikama skrivanja, kamuflaže, prikrivanja i obmane (posebno u kibernetičkom prostoru), korištenje širokog spektra izvora pomoći će u ispunjavanju zahtjeva za informacije.

U budućnosti će za razvoj zajedničke operativne slike biti potrebne informacije o mogućnostima i ranjivostima kibernetičkog prostora prijateljskih i protivničkih entiteta. Snage moraju imati sposobnost pripreme i izvršavanja plana prikupljanja obaveštajnih podataka o kibernetičkom prostoru kako bi stekle situacijsku svjesnost. NATO mora u kibernetičkom prostoru definirati svoja područja interesa, pratiti i otkrivati napade i špijunažu. Suvremeni nadzorni sustavi omogućavaju provođenje forenzičke kibernetičke prostora u cilju brzog otkrivanja anomalija i identifikacije napadača. NATO bi u budućnosti trebao ulagati u mogućnost korištenja automatiziranih procesa za prikupljanje podataka. Time bi se povećala sposobnost iskorištavanja svih mogućih izvora informacija, uključujući i ljudske. NATO bi posebno trebao



Glavni borbeni tenk francuske vojske Leclerc na vježbi Furious Hawk provedenoj u rujnu 2019. u Čehiji, Latvija



Foto: NATO

razvijati sposobnost prikupljanja informacija s interneta. Snage Saveza trebaju povećati brzinu obrade informacija korištenjem naprednih tehnologija, uključujući umjetnu inteligenciju, virtualnu stvarnost, modeliranje, naprednu analitiku podataka te simulaciju. Rezultat obrade trebao bi biti razvoj zajedničke operativne slike na svim razinama. NATO treba razvijati suradnju na polju razmijene obavještajnih podataka, što može uključivati zajedničke baze podataka, forenziku i drugo. Izgradnja repozitorija dijeljenih informacija mogla bi pomoći snagama u njihovoj sposobnosti korištenja više obavještajnih izvora (npr. nacionalni, komercijalni, privatni i drugi). To će omogućiti NATO-ovim sustavima upozorenja bolje identificiranje ranih faza kriza, pravodobno donošenje odluka i razmijenu obavještajnih podataka u različitim domenama na strateškoj, operativnoj i taktičkoj razini.

ZAPOVIJEDANJE KAO UMJETNOST

Sveobuhvatni sustav **Konzultacija, zapovijedanja i nadzora** (Consult, Command, and Control – C3) omogućuje NATO-ovim zapovjednicima da koriste svoje ovlasti te usmjeravaju dodijeljene i pridružene postrojbe u izvršavanju misije. C3 okosnica je svih vojnih operacija i pomaže zapovjednicima da maksimalno iskoriste svoje ljude, informacije, materijal i vrijeme. Centralizirano planiranje i decentralizirano izvršavanje daju zapovjednicima slobodu djelovanja za izvršavanje misije i pronaalaženje inovativnih rješenja u ekstremnim i dinamičnim okruženjima. Od taktičkog vođe do strateškog zapovjednika, zapovijedanje će ostati i umjetnost i znanost. Umijeće zapovijedanja ostat će glavni izazov, stoga nacije moraju ulagati u ljudski kapital i razvijati inovativne vođe. U budućnosti će snage trebati sposobnost napredne analitike podataka kako bi imale svijest o operativnoj situaciji i tako pomogle vođama u procesima donošenja odluka. To također uključuje sposobnost brzog razumijevanja složenih

Britanski vojnik u ledenoj vodi na vježbi Winter Camp u veljači 2021. u Estoniji. Snage koje su otporne imaju sposobnost, kapacitet i volju da tijekom vremena izdrže teške uvjete

problema, što će poduprijeti proces planiranja, razvoja tijeka djelovanja i procjene rizika.

Automatizirane analize i umjetna inteligencija mogle bi pomoći u političko-vojnom donošenju odluka. No čelnici na svim razinama moraju steći sveobuhvatno razumijevanje operativnog okruženja, uključujući kulturnu obilježja, etničku i vjersku pripadnost te druga pitanja, primjerice diplomatska, informacijska i gospodarska. U budućnosti će dominacija u elektromagnetskom spektru biti nužna, baš kao i pristup robusnim i sigurnim komunikacijskim sustavima u svim domenama. To uključuje mogućnost korištenja civilnih komunikacijskih mreža i sustava. Snage moraju biti sposobne i za djelovanje u komunikacijski degradiranim okruženjima tako što će im prilagoditi procedure. Zbog velikog napretka koji se u tehnologiji očekuje do 2035. godine i dalje, osobljje će trebati sposobnost razumijevanja i primjene najnaprednije komunikacijske tehnologije.

Iz kratkog zaključka dokumenta FFAO vrijedi izdvojiti da će brojne promjene u NATO-u potaknuti upravo primjena novih tehnologija. NATO-ove snage moraju postati preciznije, ubojitije i sposobnije za rad u različitim domenama, s većim naglaskom na kibernetičkom prostoru i svemiru. Za održavanje vojne nadmoći ključne su – inovacije. Nadalje, NATO-ove snage moraju uložiti znatne napore u razvoj ljudskog kapitala, posebno lidera. Morat će razviti širok spektar sposobnosti i biti spremne za blisku suradnju s partnerima kako bi na odgovarajući način odgovorile na krizne situacije i bile uspješne u budućim operacijama.

NATO-ova satelitska komunikacijska oprema na vježbi Steadfast Cobalt 17 na poligonu kod Kaunasa u Litvi. NATO-ove snage trebaju uspješno komunicirati u svim operativnim okruženjima



Foto: NATO / Ssgt Dan Bardsley GBRA OR7



REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18 i 125/19) i u skladu s člankom 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15, 14/17 i 91/18), raspisuje se

JAVNI NATJEČAJ ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

U akademskoj godini 2022./2023. u status kadeta/kadetkinja bit će primljeno do 110 kandidata/kinja upisanih na prvu godinu sveučilišnih preddiplomskih studija na:

SVEUČILIŠTU U ZAGREBU

- preddiplomski sveučilišni studij **Vojno inženjerstvo – do 70 kandidata/kinja**
- preddiplomski sveučilišni studij **Vojno vođenje i upravljanje – do 40 kandidata/kinja.**

Rok za podnošenje prijava je **10. svibnja 2022.**

Kandidati/kinje prijavljuju se u propisanom roku elektronički Središnjem prijavnim uredu na portalu *postani-student* (<https://www.postani-student.hr>) i pismeno na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

Uz prijavu kandidati/kinje trebaju priložiti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona/mobitela
- presliku osobne iskaznice
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

U slučaju prijave na više vojnih studijskih programa, kandidat/kinja šalje samo jednu prijavu u kojoj mora jasno navesti za koje se sve vojne studijske programe natječe.

UVJETI KOJE KANDIDATI/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 2000. godine ili kasnije
- završena četverogodišnja srednja škola
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak pokrenut po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan/a za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. alineji 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18 i 125/19)
- da je upisan/a na prvu godinu redovitog studija (u prvom upisnom roku u srpnju 2022.)
- ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij.

Kandidate za kadete/kinje koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnim uredu na portalu *postani-student* u roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete. Odabirni postupak ne buduje se, ali je njegovo zadovoljavanje preduvjet zadržavanja na listi kandidata zainteresiranih za vojne studije na portalu *postani-student*.

Svi kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka Ministarstva obrane rangiraju se na listi kandidata/kinja za odabrani studijski program na portalu *postani-student* u skladu s bodovima ostvarenim na ispitima državne mature i uspjehom u srednjoj školi unutar upisne kvote.

U kadetsku službu primaju se svi kandidati/kinje koji su stekli pravo upisa na vojni studij u prvom upisnom roku u srpnju 2022.

Prije potpisivanja ugovora o kadetskoj službi Ministarstvo obrane provjerit će po službenoj dužnosti nepostojanje zapreka za prijam u službu u Oružane snage iz članka 35. stavka 1. alineje 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

U slučaju nepotpunjenošći upisne kvote na pojedinom studijskom programu nakon završenog srpanjskog upisnog roka, otvorena je mogućnost prijave kandidata/kinja za rujanski upisni rok za koji će biti objavljen novi natječaj Ministarstva obrane, a sve informacije bit će dostupne i na internetskim stranicama <https://www.morh.hr>.

Upise na sveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati/kinje provode u skladu s propisima i uvjetima javnog natječaja koji raspisuje Sveučilište u Zagrebu, a u skladu s obavijestima objavljenim na mrežnim stranicama Ministarstva obrane i vojnih studija (<https://vojni.unizg.hr>).

Kandidati/kinje koji zadovolje uvjete odabirnog postupka i upisu sveučilišni studij iz ovog natječaja bit će krajem kolovoza pozvani na pripremni kamp koji će se provesti tijekom rujna 2022. godine.

Tijekom školovanja kadeti/kinje ostvaruju prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 158/13, 5/17, 55/19 i 139/20).

Nakon završenog preddiplomskog sveučilišnog studija kadeti/kinje bit će primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, profesionalnog razvoja i sudjelovanja u nacionalnim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na internetskoj stranici Ministarstva obrane <https://www.morh.hr>, a dodatne obavijesti kandidati/kinje mogu dobiti na telefonu Referade Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" (01/3786-666), Središnjice za upravljanje osobljem (01/3784-812 i 01/3784-814) te u područnim odjelima odnosno odsjecima za poslove obrane.



REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18 i 125/19) i u skladu s člankom 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15, 14/17 i 91/18), raspisuje se

JAVNI NATJEČAJ ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

U akademskoj godini 2022./2023. u status kadeta/kadetkinja bit će primljeno do **20 kandidata/kinja** upisanih na prvu godinu integriranog prediplomskog i diplomskog sveučilišnog studija na:

SVEUČILIŠTU U SPLITU

- integrirani prediplomski i diplomski sveučilišni studij
Vojno pomorstvo.

Rok za podnošenje prijava je **10. svibnja 2022.**

Kandidati/kinje prijavljuju se u propisanom roku elektronički Središnjem prijavnom uredu na portalu *postani-student* (<https://www.postani-student.hr>) i pismeno na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

Uz prijavu kandidati/kinje trebaju priložiti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona/mobitela
- presliku osobne iskaznice
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

U slučaju prijave na više vojnih studijskih programa, kandidat/kinja šalje samo jednu prijavu u kojoj mora jasno navesti za koje se sve vojne studijske programe natječe.

UVJETI KOJE KANDIDATI/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 2000. godine ili kasnije
- završena četverogodišnja srednja škola
- da se protiv njega/nej ne vodi kazneni postupak po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan/a za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. alineji 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18 i 125/19)
- da je upisan/a na prvu godinu redovitog studija (u prvom upisnom roku u srpanju 2022.)
- ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete/kinje propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij.

Kandidate za kadete/kinje koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnom uredu na portalu *postani-student* u roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete. Odabirni postupak ne buduje se, ali njegovo je zadovoljavanje preduvjet zadržavanja na listi kandidata zainteresiranih za vojne studije na portalu *postani-student*.

Svi kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka Ministarstva obrane rangiraju se na listi kandidata/kinja za odabrani studijski program na portalu *postani-student* u skladu s bodovima ostvarenim na ispitima državne mture i uspjehom u srednjoj školi unutar upisne kvote.

U kadetsku službu primaju se svi kandidati/kinje koji su stekli pravo upisa na vojni studij u prvom upisnom roku u srpanju 2022.

Prije potpisivanja ugovora o kadetskoj službi Ministarstvo obrane provjerit će po službenoj dužnosti nepostojanje zapreka za prijam u službu u Oružane snage iz članka 35. stavka 1. alineje 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

U slučaju nepotpunjene upisne kvote na studiju Vojno pomorstvo nakon završenog srpanjskog upisnog roka, otvorena je mogućnost prijave kandidata/kinja za rujanski upisni rok za koji će biti objavljen novi natječaj Ministarstva obrane, a sve informacije bit će dostupne i na internetskim stranicama www.morh.hr.

Upise na sveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati/kinje provode u skladu s propisima i uvjetima javnog natječaja koji raspisuje Sveučilište u Splitu, a u skladu s obavijestima objavljenim na mrežnim stranicama Ministarstva obrane i vojnih studija (<https://www.vojni.unist.hr>).

Kandidati/kinje koji zadovolje uvjete odabirnog postupka i upisu sveučilišni studij iz ovog natječaja bit će krajem kolovoza pozvani na pripremni kamp koji će se provesti tijekom rujna 2022. godine.

Tijekom školovanja kadeti/kinje ostvaruju prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 158/13, 5/17, 55/19 i 139/20).

Nakon završenog integriranog prediplomskog i diplomskog sveučilišnog studija kadeti/kinje bit će primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, profesionalnog razvoja i sudjelovanja u nacionalnim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na internetskoj stranici Ministarstva obrane <https://www.morh.hr>, a dodatne obavijesti kandidati/kinje mogu dobiti na telefonu Referade Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" (021/354-927), Središnjice za upravljanje osobljem (01/3784-812 i 01/3784-814) te u područnim odjelima odnosno odsjecima za poslove obrane.

PODLISTAK



MONITORI I RIJ

Ratna mornarica Unije još je tijekom Američkog građanskog rata zaključila da bi njezin novi oklopljeni brod bio puno bolji kad bi plovio i djelovao što dalje od morskih valova

TEKST Mario Galić

Ratna mornarica Unije (Sjevera) izgradila je tijekom Američkog građanskog rata (1861. – 1865.) brojne poboljšane oklopne brodove, i to na temelju iskustava stečenih uporabom USS Monitora (opširnije v. I. dio podlistka: Jedva je plovio, ali promijenio je sve, HV br. 650). Tako je nastala nova vrsta ratnog broda, koja je dobila ime po prvom – monitor. Dakle, monitor je ratni brod s jednim do četiri topa velikog kalibra koji su smješteni u oklopljenim kupolama. Namijenjen je djelovanjima u priobalnim područjima te ima slabe maritimne odlike, malu brzinu plovidbe i autonomnost. Osnovna mu je namjena bila potpora primorskog ili riječnog krila kopnene vojske, uništavanje obalnih bitnica te djelovanje prilikom de-

santa. Tijekom Prvog svjetskog rata građeni su za bombardiranje plitke obale u Flandriji i u lagunama sjevernog Jadrana. U stručnoj se literaturi često navodi da je prvi europski monitor naručila Danska, još 1862. u škotskom brodogradilištu Robert Napier and Sons. Budući HDMS Rolf Krake porinut je 6. svibnja 1863. godine. Za razliku od USS Monitora, bio je projektiran za djelovanja na otvorenom moru. Osnovni pogon bio je parni stroj, no imao je i tri jarbola. Dva topa 68-pounder (ispaljivali su kugle mase 68 funti ili 31 kilogram) bila su smještena u okretnoj kupoli koju je ručno pokretalo 18 članova posade. Na drveni trup postavljene su željezne ploče debljine 110 mm. Parni stroj snage 520 kW omogućavao je vršnu brzinu od



OD MONITORA DO DREADNOUGHTA – KORIJENI SUVREMENIH RATNIH BRODOVA (II. DIJ)

EČNI MONITORI

Foto: Forțele Navale Brăila / Ministerul Apărării Naționale

10,5 čvorova. Prema osnovnim odlikama (oklopljeni trup i topovi smješteni u okretnoj kupoli), HDMS Rolf Krake u osnovi je bio monitor iako je imao i neke zastarjele odlike, prije svega jarbole. John Ericsson (1803. – 1889.), projektant USS Monitora, dao je svojoj rođnoj Švedskoj 1863. godine nacrte za poboljšanu klasu Monitor. Stoga je prvi brod izgrađen za švedsku mornaricu nazvan John Ericsson, baš kao i klasa od ukupno pet brodova koju je predvođio. Švedska ratna mornarica nije bila posebno zadovoljna tim brodovima, ali ipak ih je dugo zadržala u operativnoj uporabi. Nakon što su nekoliko puta temeljito rekonstruirani i modernizirani, dva su broda iz klase – HSwMS

Rumunjski monitor Lascăr Catargiu (F-47) na pokaznoj vježbi na Dunavu u kolovozu 2009. godine

Thordön i HSwMS Tirfing – ostala u operativnoj uporabi čak do 1922. godine.

JEDNOSTAVNIJI I JEFTINIJI

Britanska ratna mornarica izgradila je dva svoja zadnja monitora unutar klase Roberts: HMS Roberts (F40) porinut je 1. veljače 1941., a HMS Abercrombie (F109) dana 31. ožujka 1942. godine. Oba su bila naoružana po dvama topovima u jednoj oklopljenoj kupoli. Topovi su bili BL 15-inch Mark I kalibra 380 mm, prvotno namijenjeni krstarici HMS Furious, naknadno prenamijenjenoj u nosač aviona. S brzinom paljbe od samo dvije granate u minuti, ali s dometom nešto većim od 30,5 km, ti su topovi još uvijek bili vrlo uporabljivi kao potpora mornaričkim desantima i postrojbama u dubini. S obzirom na namjenu, brodovi su trebali biti što jednostavniji i jeftiniji. Duljina preko svega bila im je 113,77, a širina 27,36 metara. Zbog namjene najvažniji podatak bio je gaz – 3,4 m. Zanimljivo je da je HMS Abercrombie imao nešto veću maksimalnu istisninu – 9717 u odnosu na 9150 tona.

PODLISTAK

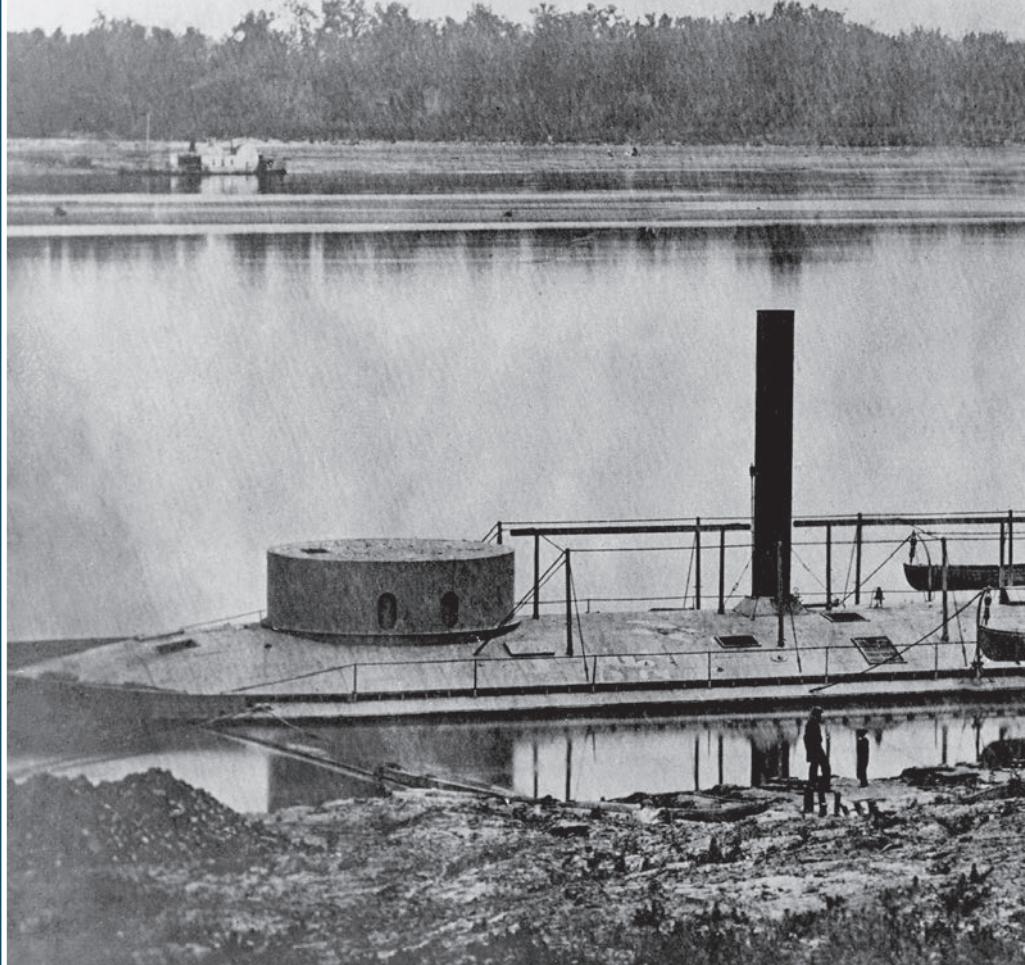
Najzaštićeniji dio broda bile su kupole s glavnim topovima. Debljina njihova oklopa bila je čak 330 mm. To ne čudi jer su izvorno projektirane za uporabu na teškoj krstarici. Ostatak broda opremljen je oklopom debljine između 100 i 200 mm.

Pogon su činila dva parna kotla koja su pokretala dvije turbine ukupne snage 3679 kW, što je bilo dosta dovoljno za vršnu brzinu od samo 12,5 čvorova. No, kako su djelovali kao potpora desantnim snagama čiji brodovi nisu bili ništa brži, to nije bio velik nedostatak. Zanimljivo je da su naknadno, u svrhu prilagodbe novim potrebama, oba monitora naoružana snažnim protuavionskim naoružanjem. Osim četiri kupole s dva topa kalibra 100 mm, na palube su naknadno postavljeni i jedan osmocijevni te dva četverocijevna topa kalibra 40 mm. Protuavionska obrana dodatno je ojačana s čak 20 jednocijevnih topova kalibra 20 mm. S tolikim protuavionskim naoružanjem monitori klase Roberts trebali su činiti snažnu obranu od napada iz zraka. Unatoč tomu, HMS Roberts teško su oštetile dvije zrakoplovne bombe od 500 kg tijekom operacija za oslobođenje Alžira 1942. godine. S druge strane, HMS Abercrombie dva je puta naletio na morske mine. Iako je drugi put odjednom naletio na dvije mine, uspio je preživjeti oštećenja i potom je popravljen. HMS Abercrombie rashodovan je 1953. godine. HMS Roberts služio je kao ploveća vojarna sve do 1965., kad je rashodovan i prodan u staro željezo.

“CRNO-ŽUTI” BRODOVI

Za razliku od “klasičnih” monitora, koji su odavno izišli iz operativne uporabe,

Foto: U.S. Naval History and Heritage Command

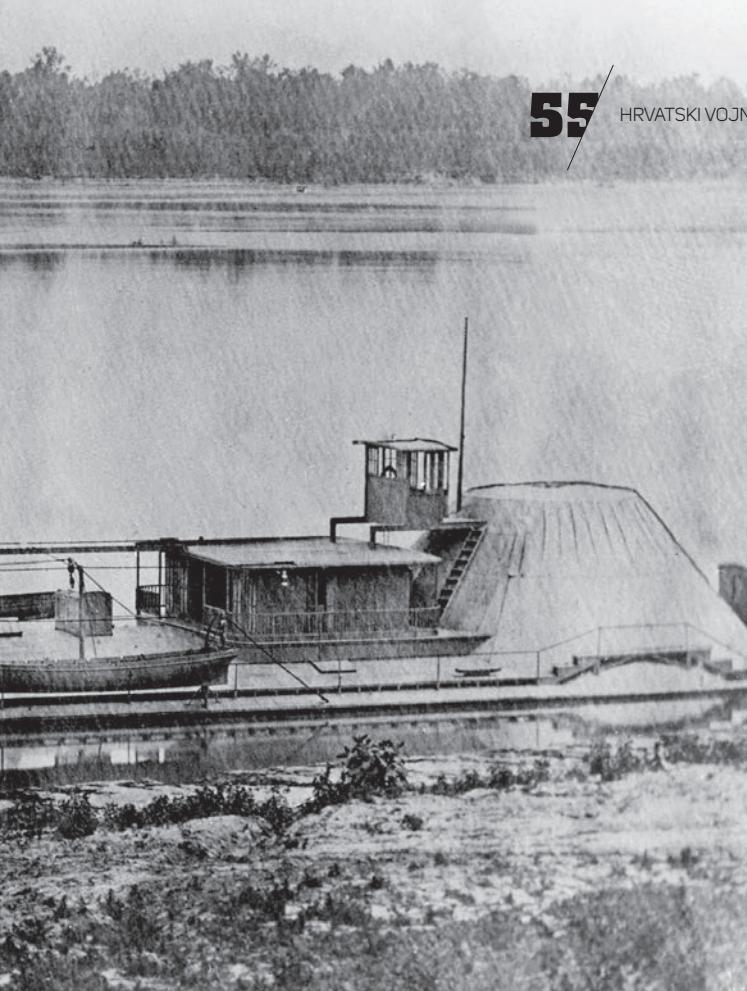


**Brazilski monitor
Parába (U17)
vjerojatno je
najstariji ratni brod
na svijetu koji je još
uvijek u operativnoj
uporabi, od ožujka
1938. godine!**



Foto: Marinha do Brasil

riječni monitori još su uvijek aktivni. Još je ratna mornarica Unije zaključila da bi USS Monitor bio puno bolji brod na riječama i jezerima, tj. što dalje od morskih valova. Unija je tijekom Američkog građanskog rata izgradila namjenske riječne monitore klase Neosho: USS Neosho i USS Osage. Bili su namjenski projektirani za djelovanje na Mississippiju. Zanimljivo je da su imali veliko nadgrađe te su konstrukcijski bili svojevrsna kombinacija USS Monitora i CSS Virginije. Velika oklopljena kupola s dva topa kalibra 152 mm nalazila se na krmi. U odnosu na USS Monitor, brodovi klase Neosho bili su znatno slabije oklopljeni pa su s otprilike jednakim dimenzijama imali dvostruko manju istisninu (oko 520 tona). Zahvaljujući tome, ugrađeni parni stroj snage oko 300 kW mogao ih je pokretati do vršne brzine od 12 čvorova. Što je još važnije, bio je dosta dovoljno snažan da ih sigurno pokreće uzvodno po velikoj rijeci kao što je Mississippi. Oba su broda porinuta početkom 1863. godine. Iako se danas rijetko spominju u povijesnim knjigama i tekstovima, imali su važnu ulogu u pobradi Unije. Primarna im je zadaća bila blokiranje napada snaga Konfederacije na transportne brodove koji su opskrbljivali snage Unije. Međutim, na samom kraju rata izravno su sudjelovali u nekoliko bitaka pružajući topničku potporu vojski Sjevera. Europska sila koja je imala moćnu riječnu flotu, a čiju su glavnu udarnu snagu činili monitori, bila je Austro-Ugarska. Oni su bili prije svega namijenjeni za djelovanje na Dunavu. S monitora SMS Bodrog ispaljeni su 29. srpnja 1914. prvi topnički hici na obranu Beograda, čime je počeo Prvi svjetski rat. U napadu je sudjelovao i monitor SMS Temes te SMS Szamos. Potonji je pripadao starijoj klasi Körös iz 1892. godine, a moderniji SMS Temes i SMS Bodrog bili su brodovi iste klase – Temes. Porinuti su 1904. godine. Bili su dugi 57,7 i široki 9,5 metara. Gaz im je bio samo 1,2 metra, a istisnina 440 tona. Za tako male brodove bili su dobro naoružani. Glavno naoružanje činila su dva topa Škoda L/35 kalibra 120 mm i dometa 10 km. Po jedan top bio je smješten u oklopljenu kupolu. Kupole su se nalazile na bokovima broda u visini zapovjednog mosta. Na



Osage fotografiran u vrijeme Gradskog rata na jednom od pritoka Mississippija. Pripadao je klasi monitora Neosho namjenski projektirano za djelovanje na toj rijeci. Brodovi su imali veliko nadgrađe te su konstrukcijski bili svojevrsna kombinacija USS Monitora i CSS Virginije

strukte teške strojnica kalibra 14,5 mm. Riječ je o prilagođenoj strojnici ZPU-4 sovjetskog podrijetla. Službena internetska stranica rumunjske mornarice navodi da su topovnjače klase Kogălniceanu naoružane i dvama višecijevnim lanserima raketa kalibra 122 mm i sa 40 cijevi. Međutim, na najnovijim se fotografijama tih brodova spomenuti lanseri ne vide. Lanseri bi trebali stajati na krmenom dijelu najgornje palube, no taj je prostor prazan. Kako bi se povećala mogućnost djelovanja protiv ciljeva u zračnom prostoru, posada je naoružana prijenosnim protuzračnim raketnim sustavom Strela-2M.

krmenom dijelu, izvan kupole, nalazila se haubica Škoda L/10 kalibra 120 mm i dometa 6300 metara. Na gornjoj palubi, iza kupola s topovima od 120 mm, na svakom boku nalazio se po jedan top kalibra 37 mm. Krajem 1915. ti su topovi zamijenjeni topovima 7 cm L/18 stvarnog kalibra 66 mm. Monitori klase Temes bili su zaštićeni čeličnim oklopom debljine od 25 (paluba) do 75 mm (zapovjedni most). Topničke kupole bile su zaštićene oklopom debljine 40 mm.

JOŠ UVJEK AKTIVNI

Rumunjska riječna flotila danas u sastavu ima tri monitora klase Mihail Kogălniceanu. Porinuća su obavljena između 1993. i 1998. godine. Uz njih je u operativnoj uporabi i pet monitora klase Smârdan, građenih od 1987. do 1992. godine. Monitori klase Kogălniceanu dugi su 52,1, široki devet i imaju gaz od samo 1,6 metara. Najveća istisnina im je 550 tona. Pokreću ih dva dizelska motora ukupne snage 3654 kW, što je dostatno za vršnu brzinu od 16 čvorova. O debljinu oklopa nema javno dostupnih informacija. Na pramcu i krmi nalazi se po jedna kupola, naoružana po jednim topom A430 kalibra 100 mm. Zapravo se radi o protutenkovskom topu A407 prilagođenom za ugradnju u brodske kupole, vrlo sličnom topu A308 kojim su naoružani rumunjski tenkovi TR-77 i TR-85. Maksimalni je domet tog topa s visokoeksplozivnom granatom 20,6 kilometara. Kako se izvorno radi o protutenkovskom topu, iz njega se mogu ispaljivati i kumulativni projektili maksimalnog dometa 4000, a učinkovitog 1000 metara. Moguća je i uporaba potkalibarnih projektila učinkovitog dometa 1730 m. Na najgornjoj palubi dva su dvostruka protuzrakoplovna topa Tun antiaerian md. 80 kalibra 30 mm. Maksimalna brzina paljbe iznosi 500 granata u minuti. Najveći učinkoviti domet protiv zrakoplova je tri i pol, a protiv ciljeva na zemlji dva kilometra. Kako topovnjače klase Kogălniceanu nemaju radarski sustav kojim bi otkrivale ciljeve u zraku (imaju samo navigacijski radar), ni ti topovi nemaju sustav za navođenje paljbe te se njima upravlja ručno. Na svakom boku pramčanog dijela ugrađene su dvije četvero-

SILOM PRILIKA UVIJETNAMU

Tijekom Vijetnamskog rata snage Sjevernog Vijetnama i Vietkonga uvelike su koristile brojne i velike rijeke u Južnom Vijetnamu za prijevoz ljudstva i oružja. Američka kopnena vojska i ratna mornarica stoga su, silom prilika, kako bi uspostavile nadzor nad rijkama, ali i za pružanje potpore postrojbama, ustrojile flotu Mobile Riverine Force (MRF). Rabljeno je nekoliko klasa monitora koje su se zapravo razlikovale samo po oružju. Kao osnova užeti su opsežno modificirani desantni čamci Landing Craft Mechanized Mk 6. Zadržan je trup s pogonskim sustavom, no ugradena je potpuno nova paluba s naoružanjem. Najbolja odlika tih čamaca bio je vrlo mali gaz od samo 1,2 metra na krmi. Modificirani monitori imali su gaz od tek jednog metra. Kod prve serije glavno naoružanje bio je top od 40 mm. No, pokazao se nedostatnim pa je druga serija dobila bacač plamena. Najблиže klasičnom poimanju riječnog monitora približili su se brodovi naoružani haubicom kalibra 105 mm.



Foto: PH1 L.R. Robinson / U.S. Naval History and Heritage Command / Photograph Curator

Američki monitor na rijeci My Tho u prosincu 1967. spreman za paljbenu potporu postrojbama na obali

CRTICE IZ HRVATSKE POVIJESTI

Na planini Medvednici iznad hrvatskog glavnog grada podignut je u srednjem vijeku niz utvrda. Jedna od njih, nekad vrlo bitna, nalazila se na zapadnim obroncima, ali danas su od nje ostale samo ruševine

SUSEDGRAD

ZABORAVLJENI ČUVAR ZAGREBA

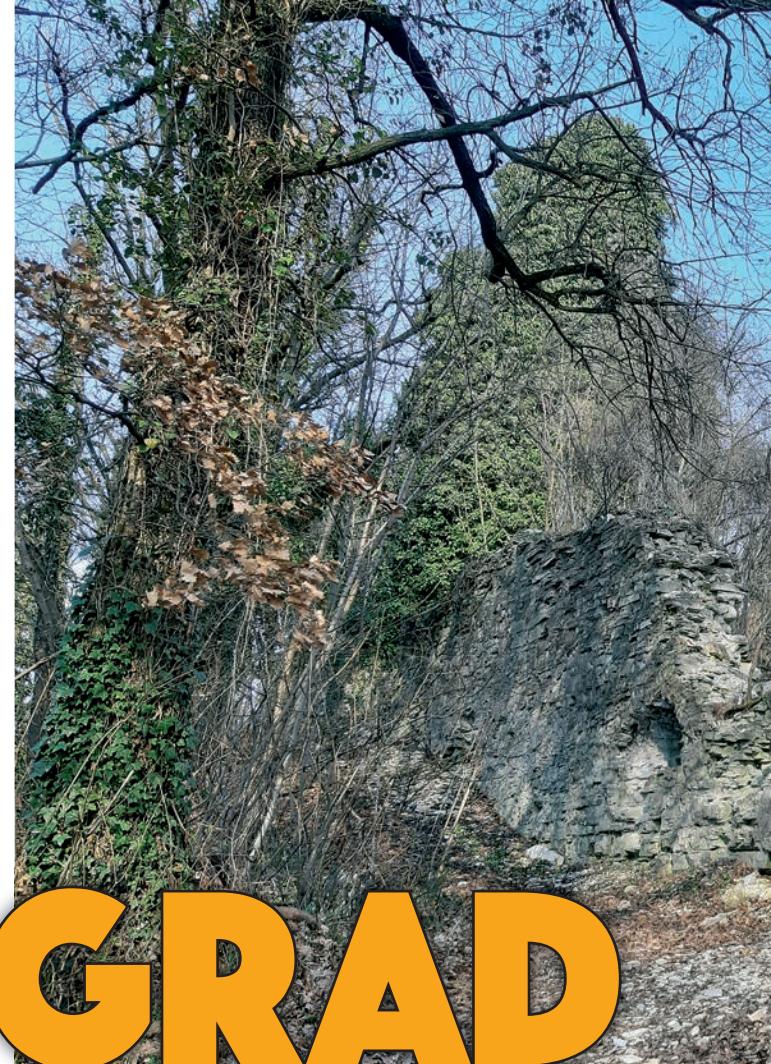
Utvrda Susedgrad podignuta je na strateški vrlo važnom položaju. Nai-me, s nje se mogla nadzirati promet-nica uz zapadne obronke Medvednice te mjesto gdje se Krapina ulijeva u Savu i prijelaz preko Save. U pisanim se izvorima prvi put spominje u XIV. st. pa mnogi povjesničari smatraju da je upravo tad i izgrađena. Prema njima, gradnju je 1316. godine pokre-nuo tadašnji hrvatsko-ugarski kralj iz dinastije Anžuvinaca – Karlo I. Robert (1288. – 1342.). Odabранo je mjesto gdje je vjerojatno još od XI. st. post-o-jala neka vrsta manje srednjovjekov-ne gradine, štoviše, područje je bilo naseljeno još od rimskog doba. Od XIV. stoljeća Susedgrad je središte susedgradsko-stubičkog vlastelinstva. Kao i većina plemićkih feudalnih gra-dova, služio je u obrambene svrhe i bio okružen opkopom ispunjenim vodom. U utvrdi se moglo ući samo preko pokretnog drvenog mosta koji se otvarao i zatvarao zahvaljujući lan-čanom sustavu.

UNOSNA MALTARINA

Kako je izgrađen na uzvisini od oko dvije stotine metara, spadao je u ka-

TEKST
Josip Buljan

FOTO
Domagoj Vlahović



tegoriju visinskih feudalnih gradova. Kompleks se sastojao od dva dijela. Prvi je bio obrambeni zid koji je okruživao cijeli grad, a drugi je jezgra samog grada, u kojoj se odvijao život gospodara i njihovih vojnika te služu. Upravo je ta jezgra dobrim dijelom sačuvana, no neuređena je i obrasla, a stradala je i u zagrebačkom potresu 2020. godine. U doba izgradnje zemljишte je pripadalo crkvenom redu cistercita, čiji su se posjedi nalazili na otoku Sveti Jakov na Savi. Na zapadnom dijelu Medvednice postojali su još od antič-kog doba kamenolomi, a na dijelovima gdje su se potoci s Medvednice ulijevali u Savu danas se mogu pronaći ostaci mlinova. Područje Susedgrada od antičkog je doba bilo središte trgovackih putova.

Premda je u početku utvrda bila u vlasništvu kralja, s vremenom je Susedgrad darivanjima došao u posjed feudalnog plemstva. Pretpostavka je da se to dogodilo već sredinom XIV. stoljeća. Utvrda je zbog svoje strateški važne lokacije bila iznimno atraktivna. Vlasnik ne samo da je vrlo lako nadzirao riječne i kopnene putove nego je od trgovaca koji su ih koristili uzimao pristojbu zvanu maltarina. Nju su feudalni gospodari, gradovi i samostani ubirali za robu i vozila u prolazu koja su stupala na njihovo zemljишte. Vlasnik Susedgrada imao je povlasticu da na rijeci Savi ispod grada ima čamac koji je povezivao utvrdu s prekosavskim krajevima. Također, na rijeci se u vlasništvu feudalaca nalazila i skela. Kao prvi poznati feudalni vlasnik od 1345. godine spominje se Nikola Gornjostubički iz obitelji Toth, da bi od 1439. ženidbenim vezama utvrda kao i cijelo susedgradsko-stubičko vlastelinstvo prešli u ruke plemićke obitelji njemačkog podrijetla Henning.



Ruševine starog grada na vrhu su obronaka Medvednica u zagrebačkoj četvrti Podsused. Do njih vodi uređen park, no same su obrasle i okružene drvećem pa izdaleka nisu vidljive



**Velike puškarnice izdubljene
su u jednom komadu kamena**

Kad je 1507. umro Andrija Henning, posljednji muški potomak obitelji, utvrda i vlastelinstvo promijenili su mnoge vlasnike.

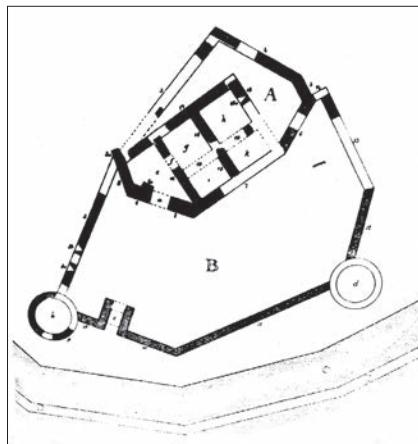
POČETAK SELJAČKE BUNE

Nakon katastrofe na Mohaču 1526. i kraja Hrvatsko-Ugarskog Kraljevstva kulminirala je osmanlijska opasnost pa je Susedgrad 1530. dodatno utvrđen i opremljen za obranu. Jedan od njegovih najpoznatijih vlasnika u drugoj polovini XVI. st. bio je ugarski plemić Franjo Tahi (1526. – 1573.). Utvrdu i vlastelinstvo stekao je 1560-ih, nakon dosta imovinsko-pravnih,

Dva detalja s informativnog panoa postavljenog blizu ruševina: slika Eduarda Weingartena iz 1880. koja prikazuje tadašnji izgled Susedgrada (dolje desno) i tlocrt koji je 1924. godine izradio V. Heneberg (dolje lijevo)

ali i oružanih sukoba s drugim aspirantima, nasljednicima obitelji Henning. No, nakon što su kmetovi već neko vrijeme izražavali nezadovoljstvo Tahijevim upravljanjem, upravo podno zidina Susedgrada izbila je 1573. znamenita Seljačka buna. Jedan je od njezinih uzroka bilo Tahijevo ugnjetavanje kmetova. Prilikom bijega od seljačke vojske, u rijeci Savi utopio se

Gabriel Tahi, sin Franje i Jelene Zrinske, koji je također imao udjela u izazivanju seljačkog nezadovoljstva. Seljačka buna nemilosrdno je ugušena, a Franjo Tahi nedugo nakon toga umire. Susedgrad ponovno, ali nakratko, dolazi u posjed nasljednika obitelji Henning. Međutim, zbog promjene načina ratovanja početkom XVII. stoljeća gubi svoju obrambenu funkciju. Premda su ranija istraživanja dovela do zaključka da je grad samo izgorio i zato više nije bio pogodan za stanovanje, novija govore da je napušten, zbog čega je počeo propadati. Moguće je da su jedni od njegovih posljednjih vlasnika bili iz obitelji Sermage, a zna se da je u posjedu bio i ban Josip Jelačić (1801. – 1859.). Tijekom XIX. stoljeća pobudio je interes ljubitelja povijesti i arheologije, a prvi je na lokalitetu počeo istraživati Ivan Kukuljević Sakcinski (1816. – 1889.). U XX. st. tajne Susedgrada otkrivali su i neki drugi konzervatori. Zadnja istraživanja na lokalitetu vodila su se 1945., no nisu nastavljena. Lokalitet je danas u potpunosti zapušten, a njegovi su ostaci još samo spomen jednog vremena.



PRIČE O DOMOVINSKOM RATU

Ministarstvo hrvatskih branitelja treću godinu zaredom raspisalo je natječaj za kratku priču o Domovinskom ratu za učenike srednjih škola u Republici Hrvatskoj. Pristiglo je 208 učeničkih priča, a Povjerenstvo za vrednovanje proglašilo je pobjednike za 2021. godinu. Pismeno je pohvaljena priča *Ispovijed*, koju je napisala Tea Oštrić

ISPOVIJED

Glavni pokretač svega bila je rečenica: "Jer ti nisi naš." Trebao sam, prijatelju, biti njihov da ne dobijem batine. Trebao sam držati mač i jurišati kao luda na svaku njihovu riječ jer ipak je to pravo ostvarenje čovjeka. Istina je, prijatelju, nisam bio njihov. Kriv sam. Bio sam svoj.

*

Pisao sam neke oglede o Šimiću sve dok nisam osjetio snažan udarac kamenom što je proletio kroz prozor kao meteor i raskrvario mi glavu. Obuzelo me viđenje mutnog papira, razlivene tinte što je kao Aheront plovila duž noge stola. Osjetio sam prašinu poda pod tijelom što se nenadanim trzajima opiralo ovoj boli. Snatrio sam samo neko olakšanje, svečani kraj. Umjesto bijele golubice, na pod je sletjela M75-ica. Osvojio me onaj jedan, najjači od svih udaraca. Osjetio sam kako mi rebra doći jedno drugo, kližu malo lijevo, malo desno. Želudac mi je oponašao piruete bjesomučnog baletana, a krv šiktala kao odraz klizačeva skoka. Eh, moji plesači, trebali ste vidjeti pravi ples! Dva sudca

Tea Oštrić,
učenica
3. razreda
Gimnazije
Petra
Preradovića,
Virovitica



što su stajala kao gorostasi ispred mene i prljala ruke mojom krvlju misleći pritom da su najčišća bića, izvlačila su udarce iz rukava kao poklon-bodove mojoj šutnji. Što sam im trebao reći? Znate, imao sam u svom stanu jednu biljku, drvo života. Prije deset godina, kad je zemlja još odisala mirom i nije bilo ni naznake ovoj katastrofi, majka mi je donijela biljku u sobu. Doživio sam s njom potpuno stapanje u duhovnom smislu koliko god to zvučalo ludčaki. Ukoliko ju nisam zatio, bila bi još ljepša. Hajde mi samo recite ime osobe čija

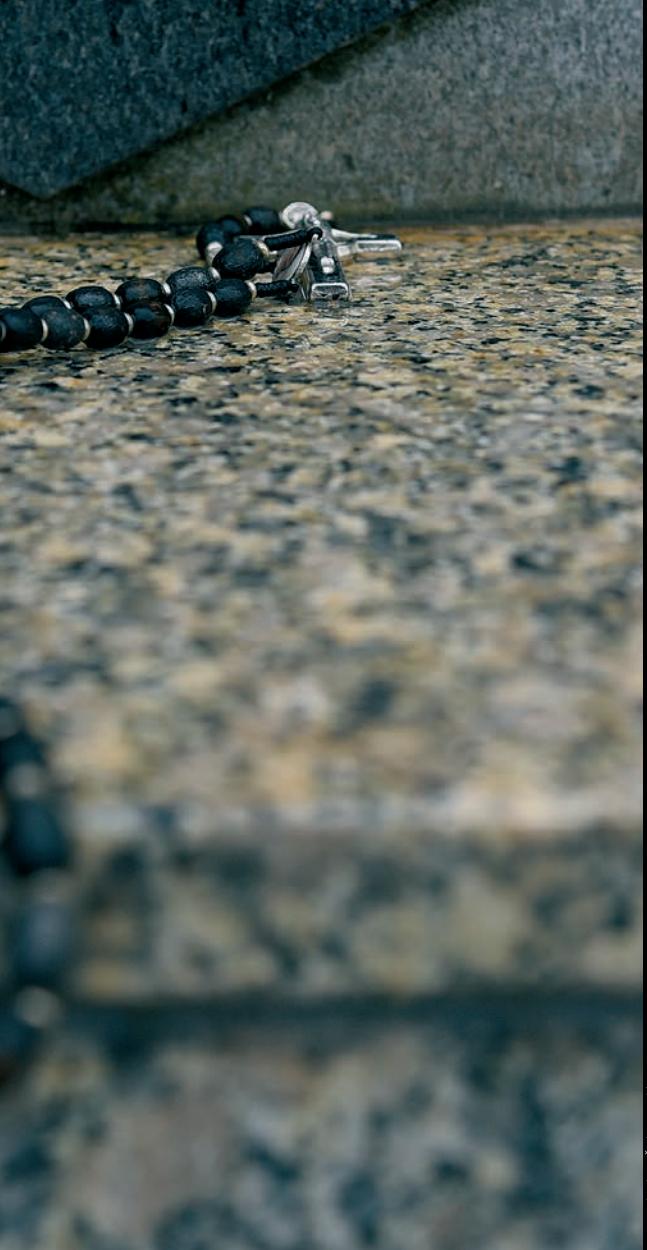


Foto: Mladen Čobanović

žed zapravo potiče život k nečemu lijepšem. To se zove hrabrost i snaga. Naravno, govorim o ljudima. Moja biljka samo je okidač tog razmišljanja. Kad sam pričao sudcima gorostasima da bi trebalo drvu života prebrisati listove, udarili su u smijeh. Cinici.

“Gdje ti pamet, jadniče? Nisi naš, lupetaš o nekoj biljci i još tražiš uslugu,” rekao je jedan od sudaca nakon što se osvijestio od naleta smijeha.

Zamahnuo je nogom. Nije me ni dotakla, a već sam osjetio novi ples u svom ogorjelom tijelu.

Klizač vreba na skok. Udarac sudca potaknuo ga je na nikad žešći pokret, slobodni put prema grlu i izbačaj na zemlju koja je prekrivala dno tmurnog sobička. Pljunuo sam krv koju je zemlja upila u roku sekunde. Nastavio sam se gušiti kao riba na suhom dok su sudci glasno uzviknuli:

“*Twelve points*, kako bi Ameri rekli,” nasmijali su se sami sebi kao da u ogledalu gledaju Louisa C.K.-ja.

“Pričaš o biljci nekoj, jes ti muško uopće?” udario je riječima sudac.

Tako su mi te dvije muškarčine pričale o mojoj (ne)muškosti ne sluteći kako njihove radnje skladno plešu s nulltom razinom upravo te uzvišene muškosti.

Dani su mi prolazili u tami sobička, noći u još većoj tami. Batine su dolazile kao užina nakon kruha i vode. Umirao sam od gladi iako mi je svakog dana ta šnita sve teže klizila niz grlo. Kad se čovjek umori, ni sam ne zna zašto je umoran. Bole li me više batine ili ovo nametnuto otuđenje od svijeta? Ni sam nisam znao. U toj tamnici pretvorio sam se u najvećeg filantropa i ljubitelja svega osjetilnog na ovome svijetu. Nisam žudio više samo za toplim zrakama sunca, a bježao pred kišom i grmljavom što bi se večerju lomili nebom. Daj što daš, ali daj. Samo da se maknem iz ovog bezličja i praznine što je rasla u sobičku i prerastala u mene. Obećajem da će otići na prvu tratinu i pustiti da me oblije kiša do gole kože i ispunji svaku poru i zasiti mi usne žedne dodira. Neka i grmljavina prođe kroz mene ako poželi to. Želim da mi vjetar prodje kroz već prorijeđenu kosu i učini od mene aktivnog strastvenjaka, a ubije onog pasivnog. Samo da osjetim neki titraj, podražaj i uvjerim se da je ovo tijelo živo tijelo. Tijelo što više da je slobodno, da čini ovo svojom voljom jer ova ispravnost ubija. Poželio sam svoju biljku pored sebe u ovom stanju koje je sve više nagoviještalo kraj. Kad bih bar mogao dotaknuti svoje drvo života i osjetiti jedinu povezanost ove zemaljske moje truleži s nebesima. Uzimaju mi svjesno život, a ne daju mi čak ni utjehu. Što si ja umišljam uopće? Lijepo su mi rekli da nisam njihov. Ruke su mi se kočile pri svakom pokušaju ustajanja, htio sam se maknuti iz ove lokve mojih unutarnjih tekućina: što urina, što krvi, što znoja. Nokti su mi, mislim, otpali. Nisam baš mogao razaznati u mraku, ali dodir suhih jagodica rekao je svoje. Majicu sam se bojao i podignuti. Zavukao sam ruku i osjetio neopisiv bol. Nisam znao boli li me ozlijedena koža ili polomljene kosti. Vjerojatno oboje.

*

Prijatelju, bojim se napisati više i jednog slova o ratu. Ako želiš znati dubinu mojih rana, opipaj mi nikad zarasle šavove. Ključa li znatiželja u tebi, ne tjeraj jezik na griješ. Ne pitaj, prijatelju. Nisam ja Baudelaire pa da najživlju ružnoću pretvorim u tvoj vredni zanos nad procitanim. Moja ružnoća je i više nego odbojna, opajati se možeš samo njenom dubinom, nikako vinom, poezijom i krepošću. Trenutno snatrим samo o nadolazećem zapadu, mirnom zalasku sunca. Neka istok svane za neka vedrija vremena, ja će nestati u zapadnim zrakama i biti vjetar novoga jutra. Evo, i srce mi je zaplesalo.

DOMOVINSKI RAT

U Zadru je 24. i 25. veljače 2022. održan 14. državni stručni skup za učitelje i nastavnike povijesti, s temom Protuoklopna borba i ratna fotografija u Domovinskom ratu. Prvi dan bio je posvećen protuoklopnoj borbi

(I. DIO)

DA SE NE ZABORAVI NIKOME I NIGDJE NE

Skup koji je okupio više od 80 sudionika organizirao je Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata (HMDCDR) u partnerstvu s Odjelom za povijest Sveučilišta u Žadru te suradnji s Hrvatskim vojnim učilištem "Dr. Franjo Tuđman" i

TEKST I FOTO
Lada Pujičević

Hrvatskim povjesnim muzejom. Skup u Hotelu Kolovare na kojem su sudionici Domovinskog rata iznosili svoja iznimno vrijedna i potresna svjedočanstva i promišljanja organiziran je kako bi se naglasile znanstvene činjenice o Domovinskem ratu i njihova važnost, kako bi se razmjenom iskustava i svjedočanstvima ljudi koji su sudjelovali u Domovinskem ratu borili protiv opasnog zaborava, ali i zato da se naglasi



IDASE PONOVI



nužnost prirodnog sljubljivanja povijesnih činjenica i emocija u domoljublju. Tijekom prvog dana govorilo se o protuoklopnoj borbi u Domovinskom ratu, a sudionici su u terenskom dijelu imali priliku obići lokalitete na zadarskom području na kojima su se odvijale značajne bitke. Drugi dan skupa bio je posvećen ratnoj fotografiji.

Čuvajmo svoju prošlost kroz sadašnjost

Otvaranju 14. državnog stručnog skupa za učitelje i nastavnike povijesti Protuoklopna borba i ratna fotografija u Domovinskom ratu, u organizaciji HMDCDR-a te partnerstvu s Odjelom za povijest Sveučilišta u Zadru i suradnji s Hrvatskim vojnim učilištem "Dr. Franjo Tuđman" i Hrvatskim povijesnim muzejom, nazočio je izaslanik ministra obrane državni tajnik Zdravko Jakop, izaslanik ministrike kulture i medija ravnatelj Državnog arhiva u Zadru doc. dr. sc. Ante Gverić, izaslanik ministra hrvatskih branitelja državni tajnik Darko Nekić, savjetnica Predsjednika Republike za odgoj i obrazovanje Jadranka Žarković, rektorica Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. Dijana Vican, zadarski župan Božidar Longin i drugi.

Državni tajnik Zdravko Jakop tom je prigodom zahvalio djelatnicima HMDCDR-a, na čelu s profesorom Nazorom, na iznimnoj energiji i sustavnosti u prikupljanju gradiva iz Domovinskog rata. "U vašem radu nije zastupljena samo iznimna stručnost već i neupitno domoljublje," rekao je te napomenuo kako ga i samog nosi bujica osjećaja jer je tijekom Domovinskog rata odrastao kao *branitelj-protuoklopnik* i na terenima oko Zadra proveo 840 dana. "Ovaj se skup održava u usložnjenim okolnostima, zbog izazova pandemije, ali i promijenjenih geopolitičkih okolnosti. No, možda je ta usložnjena situacija razlog više da se svi nalazeći u iskustvima tih povijesnih vremena i poruke – i za nas, neposredne sudionike tih događanja, i za naraštaje koji dolaze," zaključio je Zdravko Jakop.

Rektorica Dijana Vican rekla je da smo znanje koje imamo dužni prenositi budućim naraštajima i čuvati svoju prošlost kroz sadašnjost. Župan Božidar Longin izrazio je zadovoljstvo što se ovaj važan skup održava u Zadru, na čijem se području tijekom rata odvijao niz bitaka pre-sudnih za hrvatsku samostalnost.



DOMOVINSKI RAT

Domaćin i organizator skupa prof. dr. sc. Ante Nazor, ravnatelj HMDCDR-a
"Razlog zašto se ovakvi skupovi održavaju je, prije svega, da se Domovinski rat ne zaboravi te da se uputi jasna poruka kako želimo da se nikome, nikad, nigdje više takve stvari ne dogode."



Ante Nazor



Izlaganje Stjepana Andabaka o životu i ratnom putu njegova oca Andrije Andabaka

Kao znanstvenik, ali i kao branitelj iz Domovinskog rata te stručnjak za protuoklopnu borbu vođenim raketnim sustavima Hrvatske vojske, skup je otvorio umirovljeni general-pukovnik prof. dr. sc. Krešimir Ćosić predavanjem Uloga i značaj snaga Hrvatske vojske za protuoklopnu borbu vođenim raketnim sustavima u Domovinskom ratu. Brigadir Miro Čolić, prodekan za vojnu izobrazbu na HVU-u, održao je predavanje Protuoklopna borba u završnim operacijama Domovinskog rata te primjena iskustava iz Domovinskog rata u izobrazbi HVU. Satnici Mario Nađ i Mirko Bašić govorili su o obuci i djelovanju vođenim raketnim sustavima u 3. gardijskoj brigadi s posebnim naglaskom na ratna iskustva u Slavoniji, Posavini, Dalmaciji te obrani od napada srpskih snaga na Livno u travnju 1992. godine. Bojnik Zdenko Horvat okupljene je upoznao s primjerima protuoklopne borbe u Vukovaru; ratni instruktor u PU Zadar Danko Knez govorio je o obuci i djelovanju protuoklopnih snaga SJP MUP-a RH u Domovinskem ratu; pukovnik Želimir Morović govorio je o ratnim iskustvima i osobnim stradanjima na predavanju Od Zemunka do Manjače – djelovanje protuoklopne raketne satnije sa zadarskog područja na području OZ/ZP Split i u završnim operacijama. Posebno je upečatljivo bilo izlaganje Stjepana Andabaka, sina Andrije Andabaka, koji je ispreplićući djetinja sjećanja i dnevničke zabilješke govorio o životu i ratnom putu svojeg oca.

U terenskom dijelu prvog dana skupa, uz vođenje sudionika ratnih događanja, slijedio je obilazak lokaliteta Dračevac, gdje je početkom listopada 1991. zaustavljen napad JNA i srpskih snaga na Zadar, te strateški važnog brda Križ kraj Bibinje s kojeg je neprijatelj nadzirao Zadar i Jadransku magistralu, a koje je oslobođeno u akciji Jaguar u svibnju 1992. godine.

Hrvatska zastava i klapska pjesma na brdu Križ kraj Bibinje



Iz izlaganja prof. dr. sc. Krešimira Čosića

Umirovljeni general-pukovnik, redoviti profesor u trajnom zvanju na Fakultetu elektrotehnike i računarstva u Zagrebu i inženjer koji je u svojoj znanstveno-nastavnoj karijeri radio na Katedri za vođene raketne sustave Tehničke vojne akademije u Zagrebu, prof. dr. sc. Krešimir Čosić otvorio je prvi dan stručnog skupa, posvećen protuoklopnoj borbi u Domovinskom ratu, izlaganjem pod nazivom Uloga i značaj snaga Hrvatske vojske za protuoklopnu borbu vođenim raketnim sustavima u Domovinskom ratu. Krešimir Čosić se po povratku iz SAD-a, gdje je radio na Sveučilištu u Michiganu, uključio u obranu napadnute Hrvatske, a 1992. postaje specijalni savjetnik načelnika Glavnog stožera HV-a stožernog generala Janka Bobetka u stvaranju snaga za protuoklopnu borbu vođenim raketnim sustavima.

Profesor Čosić u izlaganju se osvrnuo na *tehnologiju preoblikovanja novije hrvatske povijesti* koja, kako kaže, nije nimalo slučajna:

"Posebno nakon završetka Domovinskog rata, s druge strane čule su se sasvim drugačije interpretacije od onoga čemu smo mi kao ljudi svjedočili na ovim prostorima, ovdje, u Zadru i okolici, od Nuštra pa do hrvatskog juga. Ta tehnologija preoblikovanja novije hrvatske povijesti nije samo slučajna nego je to strategija pojedinih država kako bi se hrvatski obrambeni Domovinski rat prikazao drugačijim. Toga moramo biti svjesni i obvezni smo zaštitići našu nedavnu prošlost i povijest kao najdragocjeniji dio naše nematerijalne imovine te spriječiti sve pokušaje njezina kompromitiranja kojima se direktno ili indirektno ugrožava i nacionalna sigurnost RH. To je iznimno važna tema, koja zasluguje posebnu pažnju i toga moramo biti svjesni. Zbog toga su ovakvi skupovi iznimno važni. Temelj naše nacionalne sigurnosti nisu samo tajne službe ili vojni podaci nego je ona vezana i uz mentalno, kognitivno stanovište hrvatskih ljudi o našoj nedavnoj prošlosti i Domovinskom ratu."

O počecima obrane napadnute Hrvatske 1991. godine, o tadašnjim resursima, znanjima, stanju svijesti te ratnoj doktrini i strategiji neprijatelja Krešimir Čosić kaže:

"Mi smo se u Domovinskom ratu branili, obranili, učinili smo nešto što nitko nije očekivao. Hrvatska 1991. nije imala ništa. Ne samo da nije imala naoružanje nego na najvišim razinama zapovijedanja nije imala ni svijesti o važnosti protuoklopne borbe. Oklopno-mehanizirane postrojbe bile su temelj jugoslavenske ratne doktrine i strategije. S nekoliko tisuća tenkova, oklopno-mehaniziranih vozila, borbenih vozila pješaštva i sličnog trebalo je u roku od 14 dana okupirati Hrvatsku. To su bile prognoze ozbiljnih međunarodnih institucija. Slično je bilo u SSSR-u za vrijeme hladnog rata, slično je danas u Ukrajini. Oklopne snage osvajaju prostor, probijaju ga, a iza njih slijede pješačke postrojbe koje osiguravaju probijanje crte i osvajanje terena. Bivša JNA bila je mentalna kopija načina razmišljanja, strategije, vojne doktrine Sovjetskog Saveza. Te 1991. godine ta strategija snažnih oklopno-mehaniziranih snaga bila je na djelu. Ne pretjerujem kad kažem kako mnogi nisu bili svjesni koliko će biti važna protuoklopna borba koja ima za cilj maknuti tenkove, ne dopustiti da pridu gradovima, naseljima, izbjegći dolazak pješaštva i pješačke borbe. Često se znalo pokazati kako tamo gdje zaustavimo prvi tenk, zaustavljamo i neprijatelja. Da mi nismo bili u stanju napraviti sve ono što smo uspjeli u protuoklopnoj borbi,



Krešimir Čosić

tvrdim da bi bilo puno više žrtava, poginulih branitelja i tko zna koliko bi dugo rat trajao. Zadar je najbolje mjesto na kojem možemo govoriti o važnosti protuoklopne borbe u Domovinskom ratu. Da mi tad, početkom '93., nismo imali organizirane snage za protuoklopnu borbu, pitanje je kako bi završio taj dio naše nedavne povijesti. Bez snažne protuoklopne borbe nema mogućnosti suprotstavljanja snažnim oklopno-mehaniziranim snagama neprijatelja." O ratnim događanjima i teškim bitkama u okolici Zadra, ali i ulozi koju je hrvatska protuoklopna obrana tad imala, Krešimir Čosić naglašava:

"Mislim da je doktor Nazor donio dobru odluku odlučivši da skup održimo upravo na ovom mjestu, u Zadru. Ovdje je neprijatelj imao izvanredne uvjete za razvoj svojih oklopno-mehaniziranih snaga, no snažnom, dobro organiziranom protuoklopnom borbom zaustavili smo njihov prodor. Onog trenutka kad su tenkovi zaustavljeni, kad su stali, kad su se povukli u pozadinu stvorene su prepostavke, ne samo ovdje nego i na svim drugim crtama, za promjenu situacije na bojištu."

Krešimir Čosić posebno ističe važnost mladih, obrazovanih znanstvenika – upoznatih s činjenicama, nadahnutih domoljubljem – koji su imali i uvijek će imati važnu ulogu u obrani.

"Uz naše ratnike i zapovjednike, nevidljive su snage svakog rata i ljudi koji stvaraju i ospozobljavaju vojsku te rade nove oružne sustave. Dio znanstvenih istraživanja koja služe kao potpora svakim oružanim snagama zasluguje pažnju. Očekujem od vas, molim vas, kad govorite o prošlosti i istini o Domovinskom ratu, onda pokušajte pogledati dublje – iza nje stoje neki vrhunski, mlađi, pametni ljudi koji su radili na pronalaženju rješenja i unapređenju sustava obrane. Možda se i među našim učenicima danas nalaze oni koji imaju srca, talenta, energije, koji će svojom pameću učiniti Hrvatsku vojsku i Republiku Hrvatsku puno snažnijom i boljom, ili hrvatsku vojnu industriju konkurenčnijom u smislu razvoja hrvatskog gospodarstva. Sinteza iskustava iz Domovinskog rata, domoljublja, osjećaja što i kako treba te ideja, znanja, volje, istraživanja, napora u stvaranju infrastrukture, simulatora, dijagnostičke opreme, budućnost je i priča koja pripada svima nama. Za mene je vrhunac rada u MORH-u bio kad sam uspio postići da na vojnom poligonu u Slunjku zajedno sjede i rade doktori znanosti i vojnici."

DOMOVINSKI RAT

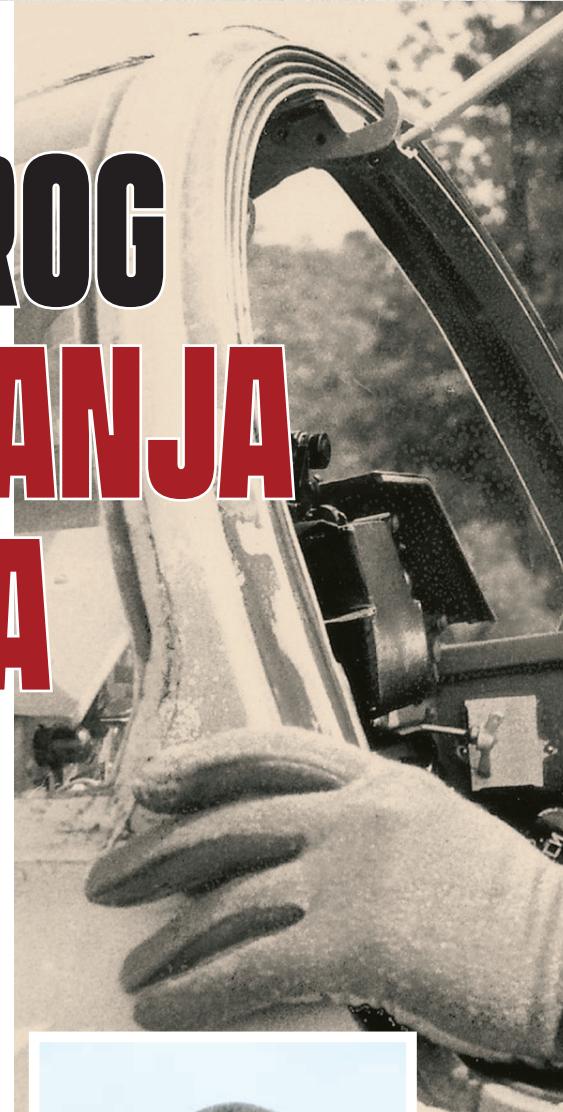
OSJEĆAJ DOBROG DANA, IZ SJEĆANJA RATNOG PILOTA

Među brojnim
datumima vezanim uz
Domovinski rat,
19. veljače 2022.
prisjećamo se
30. godišnjice
prvog borbeno-
-demonstracijskog
leta aviona MiG-21bis
u Domovinskom ratu i
pilota koji ga je izveo –
Darka Cigrovskog

TEKST
Lada Puljizević

FOTO
Lada Puljizević,
osobna arhiva
Darka Cigrovskog

Početkom 1992. Hrvatska se grčevito branila od agresije koja je nadirala sa svih strana, gorjela je zemlja, ginuli su branitelji i civili od Dubrovnika do Vukovara; bez opreme, naoružanja i većinom tek na brzinu priučeni borbama, branitelji su činili čuda. Hrvatsko ratno zrakoplovstvo više je bilo ideja i htijenje nego stvarna borbena mogućnost. Na isteku ratne 1991. godine, Hrvatsko ratno zrakoplovstvo i protuzračna obrana imalo je 36 zrakoplova – uglavnom poljoprivrednih i sportskih, jedan helikopter, šest radara, 180 pilota, 700 pripadnika ZMIN-a i zrakoplovno-tehničke službe, tri zrakoplovne baze i Zrakoplovno-tehnički zavod Velika Gorica. Rudolf Perešin je 25. listopada 1991. bio prvi pilot koji je MiG-om pobegao iz JNA i njegova tad izgovorena, čuvena rečenica: "Ja sam Hrvat. Ne mogu i neću pucati na Hrvate," odjeknula je u svjetskim medijima, no njegov je avion ostao prizemljen na aerodromu u Klagenfurtu, kamo je bio prisiljen sletjeti. Prvi pilot koji je uspješno pobegao iz JNA i spustio MiG-21bis na hrvatsko tlo, na pistu u Puli, bio je Danijel Borović, koji je uz brojne poteškoće, rizik i veliku hrabrost to učinio 4. veljače 1992. Upravo je u taj avion u



Darko Cigrovski

Darko Cigrovski u kabini aviona MiG-21 pred polijetanje na jednu od zadaća tijekom Domovinskog rata



zagrebačkoj zračnoj luci Pleso 19. veljače 1992. sjeo tad 33-godišnji vojni pilot Darko Cigrovski, preuzevši provedbu dodijeljene mu zadaće: borbeno-demonstracijski let na rutu Pleso – Karlovac – Pleso.

Cigrovski je i sam do sredine 1991. kao vrstan, iznimno obučen vojni pilot službovaо u JNA, na vojnom aerodromu u Batajnici u blizini Beograda. Nakon što je u travnju 1991. preselio suprugu i djecu iz Beograda u rodnu Pregradu, u kolovozu te godine, nakon zahtjeva za raskid vojne službe, postaje prvi Hrvat koji je napustio Batajnici i ubrzo zatim priključuje se Hrvatskoj vojsci i obrani Hrvatske.

Tri desetljeća kasnije, dok razgovaramo o prvom hrvatskom avionu MiG-21 i njegovu prvom borbenom letu, Darko Cigrovski – prvi hrvatski pilot koji ga je izveo – prisjeća se: "Dobio sam zadaću i ništa više. Nije bilo detalja. Nisam mogao

Pilot Darko Cigrovski rođen je 1959., a umirovljen je kao brigadir HV-a, na osobni zahtjev, 2007. godine. Tad je bio zapovjednik Zrakoplovne baze Pleso. Tijekom karijere u Hrvatskoj vojsci predano je sudjelovao u stvaranju i obrani Republike Hrvatske radeći kao pilot i kao visokoodgovorna osoba u operativnim poslovima.

Darko Cigrovski sudjelovao je kao pilot u svim vojno-redarstvenim operacijama Hrvatske vojske, bio je načelnik Odjela operativnog planiranja, pomoćnik zapovjednika eskadrile, zapovjednik zb Pleso, načelnik Stožera HRZ-a i PZO-a, a za svoj je rad mnogo puta pohvaljen. Nositelj je Spomenice Domovinskog rata, medalja "Ljeto '95" i "Bljesak", Medalje za iznimne pothvate te Reda hrvatskog trolista. Cigrovski i danas, sa sjajem u očima, ističe ono što je njemu najvažnije: sve su zadaće u čijem je planiranju sudjelovao ili ih je pratio u Operativnom timu za vođenje operacija HRZ-a i PZO-a provedene besprijekorno i bez ijedne ljudske žrtve.

DOMOVINSKI RAT

Avion kojim je Darko Cigrovski izveo prvi borbeno-demonstracijski let Hrvatskog ratnog zrakoplovstva bio je MiG-21bis kojim je nekoliko tjedana ranije, 4. veljače 1992., pilot Danijel Borović izveo poznati prelet iz Željave, tadašnje JNA-ovske zrakoplovne utvrde kod Bihaća, u Pulu. Dobivši registraciju oznaku 101 postaje prvi borbeni avion MiG-21 kojim je tijekom Domovinskog rata raspolažala Hrvatska. Taj je avion, pogoden raketnim sustavom Strela, 24. lipnja 1992. srušen u borbenoj akciji Hrvatskog ratnog zrakoplovstva kad pogiba njegov pilot pukovnik Ante Radoš. Bio je to prvi u ratnim sukobima oboren hrvatski MiG-21.

zнати где су точно наši, а где neprijateljski položaji. Znao sam da su neprijateljski na istočnom rubu Karlovca, da neprijateljski radar na Plješivici motri i da je na nedalekom bihaćkom aerodromu dežurni par MIG-ova 21 koji su u stalnom dežurstvu i u svakom trenutku mogu poletjeti štiteći zračni prostor iznad Hrvatske. Nisam imao pilotsku jaknu, posudio sam je od kolege. Nisam imao ni pilotske hlače i čizme nego obične, vojničke. Nisam imao zemljovide. Snašli smo se s nekakvim pilotskim rukavicama i kacigom. Nisam imao ni naoružanja – zapravo, imao sam top sa 30 granata za samoobranu, što je preračunato značilo da nemam dovoljno za rafal od jedne sekunde,” nabroja Cigrovski.
Uz sve ono što nije imao, sliku treba upotpuniti onim što je Cigrovski tad *imao*. Imao je devetomjesečni prekid u trenažnim letovima na MiG-u, imao je tijekom obavljanja zadaće šansu susresti se s neprijateljskim avionima koji su bili opremljeni topom sa 250 granata i četiri rakete, ili radarski i ICBM vođenim raketama dometa 15 kilometara. Isto tako, imao je šansu i naletjeti na hrvatsku protuzračnu obranu jer, naravno, Hrvatska vojska tad nije imala MiG-ove, sve što je letjelo bilo je neprijateljsko i prijeće, a braniteljskim postrojbama na puti do Karlovca ovaj let nije bio najavljen. Uz osmijeh, Cigrovski danas kaže: “Nisam stigao razmišljati o svemu tome jer... avion je već letio,” ali sjeća se, kaže, da je tog jutra imao osjećaj dobrog dana: “Bilo je vedro, bilo je nešto malo cirusa i u visini trag mlaznog aviona koji je bljedio u smjeru Slovenije. Nadao sam se samo da to nije avion koji je već poletio s bihaćkog aerodroma.” A pred novinarskim čeprkajućim zapitkivanjem kratko zastaje pa polako izgovara: “Ovo je moja zemlja, borio sam se za nju. I kad sam riskirao – nije to bilo ni manje, ni više od svih onih ljudi koji su bili u rovovima.”



**Na naslovniči
"Večernjeg lista"
od 20. veljače
1992. objavljena
je vijest o letu
Darka Cigrovskog**

Let je trajao kratko, manje od deset minuta. U kabini je bila tišina – radioveze ni kontrole letenja nema. Preljećući prve crte u prvom borbenom letu MiG se kreće iznimno nisko i za takvu letjelicu sporo, brzinom od oko 950 kilometara na sat. Je li netko putem na njega zapucao iz pješačkog naoružanja, Darko Cigrovski ne zna. Jedino što mu je bilo važno i što je htio bilo je da svojim letom braniteljima poruči – izdržite, ne dajte se, evo imamo i avion, pobijedit ćemo. Pravocrtno, nisko od Plesa do istočnog ruba Karlovca, pa onda ošteti okret desno oko Karlovca i iz smjera Sesvetskog Kraljevca povratak na Pleso – i Darko Cigrovski je, uspjevši u onome što mu je bilo važno, s ponosom mogao zakoračiti na tlo.

No tad, nakon slijetanja i brzog smještanja aviona u fortifikacijski zaklon, prisjeća se, mašući rukama i trkom mu prilazi jedan od pripadnika protuzračne obrane na Plesu pa kaže: “Zamalo sam zapucao po vama, gotovo sam vas skinuo, mislio sam da ste JNA-ovski MiG.”

A zašto?
On rukom pokazuje prema avionu, Cigrovski se okreće... i trideset godina kasnije, završavajući svoju priču, smijući se kaže: “Nije prije leta bilo vremena pa je na rep aviona bila samo zalijepljena oznaka, hrvatska zastava. Dok sam letio

folija se odlijepila i otpala pa je na repu zinula velika crvena petokraka. I tako, s njom sam sletio na Pleso a da nisam ni znao. Sreća pa je pripadnik PZO-a, Zagorac iz Ivance, bio dobro školovan i iškusan pa je znao da MiG sa spuštenim kotačima ne može pucati. To me spasilo.”



**Piloti 1. eskadrile lovačkih aviona 1993. godine.
Darko Cigrovski je peti slijeva, a četvrti je Rudolf Perešin**



Malta je u Drugom svjetskom ratu zbog svoje strateške važnosti često bila izložena napadima sila Osovine

FILATELIJA

Iako površinom mala, tek nešto veća od Hvara, sredozemna država Malta stoljećima ima stratešku ulogu

MARKE – MALTA

TEKST Ivo Aščić



Na tom otoku stotinjak kilometara jugoistočno od Sicilije izmjenjivali su se različiti gospodari: Feničani, Kartazani i Rimljani prije Krista, a zatim Bizant, Vandali, Goti, Arapi, Normani i Kraljevstvo Obiju Sicilija do XVI. stoljeća. Malta je od prve polovine XVI. stoljeća u posjedu viteškog reda ivanovaca, koji se otad nazivaju malteškim vitezovima. Taj katolički red utemeljen je u Jeruzalemu oko 1070. ili 1099., u svrhu dvorenja bolesnika i ranjenika. Sastojao se od oružanih vitezova, bolničara i svećenika. Njihov je zapovjednik (veliki meistar) Jean Parisot de La Valette nakon velike pobjede nad Osmanlijama osnovao 1566. na istočnoj obali glavni grad Vallettu. Tijekom Drugog svjetskog rata Valletta je bila važna pomorska i zračna baza britanskih snaga, a nakon rata, sve do 1979., i snaga NATO-a.

Ivanovci su se na Malti zadržali sve do 1798., vodeći stalne borbe s Osmanskim Carstvom i afričkim gusarima. Godine 1798. otok je osvojio Napoleon I. Bona-

parte, a 1800. osvojili su ga Britanci, koji su ga za sebe osigurali Pariškim mirom 1814. godine. Malta je tako postala glavna britanska baza na Sredozemlju, a nakon prokopavanja Sueskog kanala 1869. godine i baza na putu prema Indiji. Danas je Malta republika, unitarna država, članica Commonwealtha i Europske unije, u kojoj živi oko 430 tisuća stanovnika s tendencijom porasta zbog pozitivne migracijske bilance. Službeni

Vallettu su 1566. osnovali ivanovci, katolički viteški red



Sjedište Suverenog malteškog viteškog reda hospitalaca sv. Ivana Jeruzalemskog bilo je od 1530. do 1798. na Malti

Malta je neovisnost od Velike Britanije proglašila 21. rujna 1964. godine



Malta je sredozemna država, smještena stotinjak kilometara jugoistočno od Sicilije

su jezici malteški i engleski, a razgovorni je i talijanski.

O vojnoj povijesti Malte govore njezine brojne marke, koje izdaje od 1860.: Bitka za Maltu u Drugom svjetskom ratu (2005.); 450. obljetnica velike bitke protiv Osmanlija (2015.); sudjelovanje u Galipoljskoj bitki u Prvom svjetskom ratu (2015.); potpora Saveznicima 1943. tijekom invazije na Siciliju (operacija Husky) (2018.); top od 100 tona s cijevi promjera 17,72 inča na utvrdi Rinella (2010.); vojna arhitektura – utvrdi sv. Angelo (2003.); zapovjednici Malteškog reda od 1530. do 1798. (2014.); operacija Pedestal 1942. (2012.); karaka kojom su ivanovci 1530. doplovili s Rodosa (2006.) i druge.



Megalitska arhitektura na malteškom otoku Gozu iz IV. tisućljeća prije Krista danas je pod zaštitom UNESCO-a



www.hrvatski-vojnik.hr

Pratite nas i na društvenim mrežama:



Sve što vas zanima pitajte nas:
hrvojnik@mohr.hr

Snimio Tomislav BRANDT